

Ε.Π.
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΚΖ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΣΕΙΡΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Περιεχόμενα

1. Αποστολή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και στόχος του Προγράμματος Σπουδών	5
2. Κοινή Φάση Σπουδών.....	11
3. Μαθήματα Κοινής Φάσης Σπουδών	16
3.1 Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα: συγκρότηση, εξέλιξη και συγκριτική προσέγγιση με άλλες διοικήσεις	16
3.2 Στρατηγικό Μάνατζμεντ	18
3.3 Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Ανοιχτά Δεδομένα στη Δημόσια Διοίκηση.....	20
3.4 Διοικητικό Δίκαιο	22
3.5 Δημοσιούπαλληλικό Δίκαιο	24
3.6 Ενωσιακό και Διεθνές Δίκαιο	25
3.7 Ελληνική Οικονομία: Διαρθρωτικά Χαρακτηριστικά	26
3.8 Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Διαχείρισης.....	28
3.9 Δημόσιες επενδύσεις: αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων	29
3.10 Καλή νομοθέτηση και νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων (Θεωρία και Εργαστήριο)	31
3.11 Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής (Θεωρία και Εργαστήριο)	33
3.12 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Θεωρία και Εργαστήριο)	35
3.13 Αγγλική γλώσσα.....	36
3.14 Δεύτερη ξένη γλώσσα	38
4. Ειδικά Εργαστήρια και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων.....	39
4.1 Εργαστήριο ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων	39
4.2 Εργαστήριο ανάπτυξης δεξιοτήτων σε σύγχρονα και ασύγχρονα ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας, εργασίας και εκπαίδευσης	40
4.3 Μεθοδολογία της έρευνας, ποσοτική και ποιοτική ανάλυση στο δημόσιο τομέα.....	41
4.4 Σύνταξη και Προτυποποίηση Δημοσίων Εγγράφων.....	42
4.5 Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών: Οδηγός Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς.....	43
4.6 Βασικές Αρχές Εκπόνησης Επιστημονικής Εργασίας	44

5. Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες και Ειδικά Σεμινάρια 45

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α' και Β' ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ..... 47**

**ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ 49**

1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 49

1.2 ΔΟΜΗ & ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 49

1.3 ΕΙΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ... 50

1.4 ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ..... 53

**2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α' ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ..... 54**

2.1. Έλεγχος Διοικητικής Δράσης..... 55

2.2 Δημόσιες Συμβάσεις και Καλή Διακυβέρνηση..... 55

2.3 Κυβερνοασφάλεια στη Δημόσια Διοίκηση 56

2.4 Σχεδιασμός προγραμμάτων & αναπτυξιακών παρεμβάσεων ΕΣΠΑ (εργαστήριο) 57

2.5 Θεσμικό Πλαίσιο Υλοποίησης Έργων (εργαστήριο)..... 58

2.6 Οργανωσιακή Συμπεριφορά και Ηγεσία (εργαστήριο)..... 60

2.7 Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Δεδομένων..... 61

2.8 Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων στην Υγεία (Project and Program
Management) (Θεωρία και Εργαστήριο) 62

2.9 Εισαγωγή στη Βιοστατιστική και την Επιδημιολογία (Θεωρία και Εργαστήριο) 63

2.10 Διοίκηση Αλλαγής στον Τομέα της Υγείας (Change management) (Θεωρία και
Εργαστήριο) 64

2.11 Διαχείριση Διαδικασιών στην Υγεία (Process Management) (Θεωρία και
Εργαστήριο) 65

2.12 Επιχειρησιακή Αναλυτική και Λήψη Αποφάσεων στην Υγεία (Business Analytics
and Decision Making) (Θεωρία και Εργαστήριο)..... 66

2.13 Διοίκηση Απόδοσης στον Τομέα της Υγείας (Performance Management) (Θεωρία
και Εργαστήριο) 67

2.14 Ενίσχυση Κριτικής Σκέψης (Εργαστήριο) (12 ώρες)	68
3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	70
4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β' ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ.....	72
4.1 Συστήματα και Πολιτικές Υγείας.....	73
4.2 Δίκαιο της Υγείας, Προσωπικά Δεδομένα στην Υγεία, Βιοηθική, Δικαιώματα Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας	73
4.3 Οικονομικά της Υγείας	74
4.4 Χρηματοοικονομική διοίκηση υγειονομικών οργανισμών	75
4.5 Φαρμακευτική πολιτική	76
4.6 Βιοϊατρική τεχνολογία	78
4.7 Διοικητική / οργανωτική διάρθρωση του δημόσιου συστήματος Υγείας. Οργάνωση και διοίκηση νοσοκομείων του ΕΣΥ	79
4.8 Ανθρώπινο Δυναμικό και Οργανωσιακή Συμπεριφορά στις Υπηρεσίες Υγείας	81
4.9 Δημόσια Υγεία	82
4.10 Διαχείριση Κρίσεων στον τομέα της Υγείας.....	83
4.11 Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας.....	84
4.12. Ψυχική Υγεία και Εξαρτήσεις.....	86
4.13 Η ποιότητα στις υπηρεσίες Υγείας.....	87
4.14 Επικοινωνία στις Υπηρεσίες Υγείας	88
4.15. Έλεγχος στους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας	89
4.16 Συστήματα πληροφορικής υπηρεσιών υγείας.....	89
5. ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	91
6. ΦΑΣΗ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ	92
7. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ	93

Πρόγραμμα Σπουδών Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

ΚΖ' Εκπαιδευτική Σειρά

1. Αποστολή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και στόχος του Προγράμματος Σπουδών

Η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.), η οποία προήλθε από την ενοποίηση της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.) και της Εθνικής Σχολής Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Τ.Α.)¹, αποτελεί την εκπαιδευτική μονάδα του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), με αποστολή τη δημιουργία επιτελικών στελεχών με επιστημονική εξειδίκευση, άρτια επαγγελματική κατάρτιση και σύγχρονη διοικητική αντίληψη, τα οποία προορίζονται για τη στελέχωση των υπηρεσιών της κεντρικής, της αποκεντρωμένης διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης².

Η εισαγωγή στην Ε.Σ.Δ.Δ.Α γίνεται μέσω ενός υψηλών απαιτήσεων διαγωνισμού, ο οποίος έχει επιτύχει να καθιερωθεί στη συνείδηση των υποψηφίων, κατόχων πτυχίων ΑΕΙ και ΤΕΙ, ως αξιολογικός και αδιάβλητος.

Η φοίτηση στην Ε.Σ.Δ.Δ.Α. είναι 18μηνιαίας διάρκειας και διαρθρώνεται ως εξής:

- Κοινή Φάση Σπουδών: 4 μήνες,
- Πρώτη Ειδική Φάση Σπουδών: 4 μήνες,
- Πρακτική Εκπαίδευση: 4 μήνες,
- Δεύτερη Ειδική Φάση Σπουδών: 3 μήνες,
- Τελικές Εργασίες: 2 μήνες,
- Φάση Διορισμού: 1 μήνας.

Πρωταρχικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην επίτευξη της αποστολής της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. διαδραματίζει το Πρόγραμμα Σπουδών της. Δεδομένου ότι, κατά νομοθετική πρόβλεψη, η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. παρέχει εκπαίδευση με διαφορετική φύση και περιεχόμενο από την εκπαίδευση που παρέχουν τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, είτε σε προπτυχιακό, είτε σε μεταπτυχιακό επίπεδο,³ κρίνεται αναγκαία η αλλαγή του μαθησιακού υποδείγματος και η σταδιακή μετατόπιση του κέντρου βάρους του Προγράμματος Σπουδών από τις μετωπικές - καθ'

---

1 Άρθρο 57 Ν.3966/2011 (ΦΕΚ Α'118) Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, ...και λοιπές διατάξεις»

2 Άρθρο 4 Π.Δ. 105/2018 (Φ.Ε.Κ. Α'203) «Οργανισμός του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης»

3 Άρθρο 15 παρ. 2 Π.Δ. 57/2007 (ΦΕΚ Α' 59) «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο της κείμενης νομοθεσίας που διέπουν το Ε.Κ.Δ.Δ.Α.».

έδρας διαλέξεις και τις συνεχείς γραπτές εξετάσεις (ιδίως στην Κοινή Φάση Σπουδών όπου επιχειρείται η δημιουργία συναντίληψης των σπουδαστών/στριών για τις ανάγκες και τις προκλήσεις μιας σύγχρονης Δημόσιας Διοίκησης) στις πρακτικές και επιχειρησιακές εφαρμογές (Α΄ και Β΄ Ειδική Φάση Σπουδών) και ιδίως στη γνώση που οδηγεί στην ενδυνάμωση της ικανότητας κριτικής σκέψης και κριτικής ανάγνωσης της πραγματικότητας. Ειδικότερα, με το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών ανασχεδιάζονται συνολικά οι Α΄ και Β΄ Ειδική Φάση Σπουδών με την εισαγωγή Τμημάτων Εξειδίκευσης ήδη από την Α΄ Ειδική Φάση Σπουδών ώστε τα νέα επιτελικά στελέχη να λάβουν ένα ακόμη πιο εξειδικευμένο προφίλ που ανταποκρίνεται στις υπηρεσιακές ανάγκες των φορέων στους οποίους θα κληθούν να υπηρετήσουν.

Στην κατεύθυνση αυτή, εισάγεται, όπου ενδείκνυται, η χρήση φακέλων είτε ως διδακτικό μέσο, δηλαδή ως φάκελος υποστήριξης/τεκμηρίωσης για ασκήσεις προσομοίωσης ή μελετών περιπτώσεων, είτε ως εξεταστικό μέσο.

Εξάλλου, σε ορισμένα σεμινάρια/μαθήματα προβλέπεται, ότι μπορεί να εισάγονται, ως συνέχεια των θεωρητικών εισηγήσεων, εργαστήρια που ενδεικτικά εκτείνονται σε δύο συνεδρίες των 4 ωρών, ήτοι 8 συνολικά. Κατά την πρώτη συνεδρία γίνεται παρουσίαση ενός προς εξέταση ζητήματος δημόσιας πολιτικής είτε ως μελέτη περίπτωσης είτε ως άσκηση προσομοίωσης, ενώ δίνεται στους σπουδαστές/στρίες φάκελος με υλικό υποστήριξης, τεκμηρίωσης. Το υλικό αυτό δύναται να απαρτίζεται από επιστημονικά κείμενα, άρθρα, νόμους, Π.Δ., Π.Ν.Π., εγκυκλίους, ευρωπαϊκά νομοθετικά κείμενα κ.α. Κατά τη δεύτερη συνεδρία του εργαστηρίου θα παρουσιάζονται όλες οι λύσεις του υπό εξέταση ζητήματος δημόσιας πολιτικής από τους σπουδαστές/στρίες κατά περίπτωση ατομικώς ή ανά ομάδες οι οποίες θα έχουν συγκροτηθεί κατά την πρώτη συνεδρία. Η συγκεκριμένη διαδικασία δύναται να αποτελεί και τον τρόπο εξέτασης και αξιολόγησης των σπουδαστών/στριών.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται επίσης στην πρακτική άσκηση, στις επισκέψεις πεδίου, εντός και εκτός Ελλάδας, στις διαλέξεις και εισηγήσεις προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους και σε μια σειρά από άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες των σπουδαστών/στριών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Είναι από την άλλη πλευρά, όμως, αυτονόητο ότι ένα Πρόγραμμα Σπουδών επιτελικών στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης δεν μπορεί παρά να είναι δυναμικό και να σχεδιάζεται με βάση τις συγκεκριμένες απαιτήσεις των θέσεων εργασίας που θα καταλάβουν οι σπουδαστές/στρίες μετά την αποφοίτησή τους, αλλά και με βάση τις γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις που αυτές συνεπάγονται οι οποίες όμως είναι πάντοτε ευθυγραμμισμένες με τις απαιτήσεις που έχει η πολιτεία από τα νέα στελέχη της διοίκησης. Σε αυτό το πλαίσιο, το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών ευθυγραμμίζεται με τον νόμο για το

επιτελικό κράτος⁴ όπου, μεταξύ άλλων, διατυπώνονται αφενός οι αυξημένες δεξιότητες τις οποίες οφείλει να κατέχει ένας σύγχρονος δημόσιος λειτουργός για να φέρει σε πέρας το έργο του (π.χ. αρθρα58 και59), αφετέρου ορίζεται με σαφήνεια ο ενισχυμένος ρόλος των αποφοίτων της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. σε ένα σύγχρονο, επιτελικό κράτος (π.χ. άρθρο 104).

Επιπρόσθετα, το Πρόγραμμα Σπουδών σχεδιάζεται εμπνεόμενο από το μέλλον της Δημόσιας Διοίκησης, τη μελλοντική της οργάνωση στην οποία θα κληθούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο οι απόφοιτοι της Σχολής. Με την έννοια αυτή, έχει σημασία το Πρόγραμμα Σπουδών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. να προσπορίζει στους/στις σπουδαστές/στριες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις που θα τους επιτρέψουν όχι μόνο να ασκούν με επάρκεια τα υπηρεσιακά καθήκοντά τους, αλλά να λειτουργούν ως μοχλοί αλλαγής και καινοτομίας στο πλαίσιο των υπηρεσιών τους.

Υπό αυτό το πρίσμα, με το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών, η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. φιλοδοξεί τελικά και να συνδράμει στην εθνική προτεραιότητα βελτίωσης της Δημόσιας Διοίκησης ώστε αυτή να συνεισφέρει στην υλοποίηση εθνικών μεταρρυθμίσεων προσφέροντας υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και λελογισμένου δημοσιονομικού κόστους. Σε αυτή την προσπάθεια λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι σύμφωνα με την κατάταξη InCiSE 2019 οι επιδόσεις της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης είναι χαμηλές σε αρκετούς επιμέρους τομείς με κυριότερους: τις δεξιότητες των εργαζομένων, την παραγωγή νόμων και ρυθμιστικών κανόνων, την ακεραιότητα, την ψηφιοποίηση, την οικονομική διαχείριση, τη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, τη διαμόρφωση δημόσιων πολιτικών, τη φορολογική διοίκηση και τη διαφάνεια. Σε αυτούς τους τομείς το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα.

Με όλες αυτές τις προτεραιότητες ανασχεδιάστηκε και αναμορφώθηκε το Πρόγραμμα Σπουδών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. - κατά το μέρος που αυτό κρίθηκε αναγκαίο - και συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας⁵, αποτελούμενη από πανεπιστημιακούς, στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και φορέων ενώ ως εμπειρογνώμονες για θέματα επιτελικού κράτους ορίζονται Γενικοί Γραμματείς που συμμετείχαν στον σχεδιασμό του νόμου 4622/2019.

Οι πανεπιστημιακοί επελέγησαν με βάση τα γνωστικά αντικείμενά τους και τα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης προτάθηκαν από τα Υπουργεία και τις υπηρεσίες που κατά κύριο λόγο συνδέονται με τα Τμήματα Εξειδίκευσης της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Τα μέλη της επιτροπής είναι τα ακόλουθα:

---

4 Ν.4622/2019 (ΦΕΚ Α'133) «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης.»

⁵ Υπ' αρ. 3346/30.7.2020 Απόφαση του Προέδρου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. (Α.Δ.Α.:ΨΜΑΦ4691Φ0-068)

1. Παναγιώτης Λιαργκόβας, Καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών της Σχολής Οικονομίας, Διοίκησης και Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
2. Νικόλαος-ΚομνηνόςΧλέπας, Καθηγητής Περιφερειακής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Δημόσιου Δικαίου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
3. Γεώργιος Πιερράκος, Καθηγητής στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Διευθυντής του Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
4. Ιωάννης Χαραλαμπίδης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στο Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων της Πολυτεχνικής Σχολής
5. Ανδρέας Παπαστάμου, Αναπληρωτής Καθηγητής Ευρωπαϊκής Οικονομίας στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου
6. Νικόλαος Τζιφάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
7. Ιωσήφ Πλυμάκης, Επίκουρος Καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
8. Ανδρέας Φερόνας, Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
9. Ιωάννης Σπηλιωτόπουλος, Προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού του Υπουργείου Εσωτερικών
10. Κωνσταντίνος Γεώργας, Γενικός Διευθυντής Παροχών του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)
11. Παρασκευή Θεοφίλου, Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Υπηρεσιών Υγείας στο Υπουργείο Υγείας
12. Αντώνιος Λιανός, Προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
13. Δημήτρης Απίστουλας, Διευθυντής Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
14. Ιωάννης Ιωαννίδης, Προϊστάμενος Διεύθυνσης στο Δήμο Μοσχάτου-Ταύρου
15. Στέφανος Καβαλλιεράκης, Διευθυντής του Μουσείου της Πόλης των Αθηνών.

16. Αντώνιος Κατεπόδης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄ - Προϊστάμενος Διεύθυνσης Β8 Επιχειρηματικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Εξωτερικών
17. Διονύσιος Κοντογιώργης, στέλεχος Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
18. Γεώργιος Συμεωνίδης, Εκτελεστικό Μέλος Συμβουλίου της Ανεξάρτητης Αρχής «Εθνική Αναλογιστική Αρχή».

Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας, κατά την εκπόνηση του προγράμματος σπουδών, συνεργάστηκαν με τους Υπευθύνους Σπουδών και Έρευνας της Ε.Σ.Δ.Δ.Α., όπως έχουν οριστεί συντονιστές/ριες των Τμημάτων Εξειδίκευσης με απόφαση του Προέδρου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., ήτοι :

1. Για το Τμήμα Γενικής Διοίκησης : Δάφνη Λεβαντή
2. Για το Τμήμα Αναπτυξιακών και Περιφερειακών Πολιτικών : Σοφία Δημουλά
3. Για το Τμήμα Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας Και Κοινωνικής Φροντίδας-Πρόγραμμα Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας : Χαράλαμπος Πλατής
4. Για το Τμήμα Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας Και Κοινωνικής Φροντίδας-Πρόγραμμα Διοίκησης Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας : Χαράλαμπος Πλατής
5. Για το Τμήμα Εμπορικών και Οικονομικών Υποθέσεων : Φωτεινή Κομσέλη
6. Για το Τμήμα Διεθνών και Εμπορικών Υποθέσεων : Αγγελική Μπουρμπούλη
7. Για το Τμήμα Πολιτιστικής Διοίκησης : Γεώργιος Παπαγεωργίου
8. Για το Τμήμα Ψηφιακής Πολιτικής : Αναστασία Παπασυλιανού

Αξιολογήτριες των παραδοτέων της ομάδας εργασίας ορίστηκαν η Ισμήνη Κριάρη, Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου και η Ανατολή Κοζάρη, Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Συντονιστές της Ομάδας Εργασίας ορίστηκαν ο Διευθυντής της Ε.Σ.Δ.Δ.Α., Βασίλειος-Νικόλαος Γκατζάρας και ο Αναπληρωτής Διευθυντής της Ε.Σ.Δ.Δ.Α., Δημήτριος Γιουτίκας.

Συντονίστρια επί διοικητικών και διαδικαστικών θεμάτων ορίστηκε η Αγγελική Ελευθεράκη, Προϊσταμένη του Τμήματος Εκπαιδευτικού έργου της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Προστιθέμενη αξία στο Πρόγραμμα Σπουδών προσδίδεται, με τη συμμετοχή των κάτωθι Γενικών Γραμματέων, ως εμπειρογνομόνων σε ζητήματα αιχμής για το επιτελικό κράτος:

1. Στυλιανός - Ιωάννης Κουτνατζής, Γενικός Γραμματέας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων
2. Λεωνίδας Χριστόπουλος, Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών
3. Παναγιώτης Πρεζεράκος, Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Υγείας

Σημαντική είναι, επίσης, η συμβολή του Προέδρου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. Διονυσίου Κυριακόπουλου καθώς και της Αντιπροέδρου του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. Παρασκευής Δραμαλιώτη με την ενεργή συμμετοχή και κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων για την ποιοτική αναβάθμιση του προγράμματος.

Ξεχωριστές ευχαριστίες οφείλονται στον Διογόνη Πυλαρινό, Επιστημονικό Προσωπικό του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., ο οποίος προτείνει την εισαγωγή ενός νέου μαθησιακού υποδείγματος στο Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο ανταποκρίνεται στον στόχο και την αποστολή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Η Ομάδα Εργασίας, προκειμένου να υποβάλει προτάσεις για την αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, μελέτησε τα προηγούμενα προγράμματα σπουδών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. στη διαχρονική της εξέλιξη. Μελέτησε, επίσης, τις αξιολογήσεις των σπουδαστών/στριών και των διδασκόντων/ουσών των τελευταίων τριών εκπαιδευτικών σειρών, που διέθεταν Τμήματα Εξειδίκευσης παρόμοια με της τρέχουσας σειράς και διαβουλευτήκε με αποφοίτους της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. (ιδιαίτερες ευχαριστίες θα πρέπει να δοθούν στα μέλη του επιστημονικού προσωπικού του Ε.Κ.Δ.Δ.Α Σπυριδούλα Διαμαντάτου και Σαράντη Κουγιού).

Με το παρόν Πρόγραμμα η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. επομένως οραματίζεται την εκπαίδευση σύγχρονων διοικητικών στελεχών και επαγγελματιών της διοίκησης. Στελέχη που θα ανταποκρίνονται στο ακέραιο στις υφιστάμενες ανάγκες των δημοσίων υπηρεσιών και στις απαιτήσεις λειτουργίας του διοικητικού συστήματος. Παράλληλα, θα διαθέτουν αναλυτικές και συνθετικές ικανότητες, δεξιότητες άσκησης διοίκησης και ήπιες δεξιότητες που μπορούν να επιφέρουν προστιθέμενη αξία στις παρεχόμενες υπηρεσίες του δημόσιου τομέα συνεισφέροντας στην εθνική μεταρρυθμιστική προσπάθεια.

2. Κοινή Φάση Σπουδών

(διάρκεια: 4 μήνες / συντελεστής βαρύτητας βαθμολογίας 30%)

Η Κοινή Φάση Σπουδών, που θα παρουσιαστεί αναλυτικά στη συνέχεια, επιδιώκει την εδραίωση και συστηματοποίηση των γνώσεων που οι υποψήφιοι/ες απέκτησαν προκειμένου να συμμετάσχουν στον εισαγωγικό διαγωνισμό και στην ομογενοποίηση του γνωστικού τους υπόβαθρου, με δεδομένη τη προέλευσή τους από διαφορετικούς γνωστικούς κλάδους όπως και την εξοικείωσή τους με βασικές πτυχές της διοικητικής επιστήμης. Οι βασικές αυτές γνώσεις θα αποτελέσουν το υπόβαθρο για την περαιτέρω εμβάθυνση στα Τμήματα που συστήνονται πλέον από την Α' Ειδική Φάση Σπουδών και συνεχίζουν στην Β' Ειδική Φάση Σπουδών. Παράλληλα, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη των οριζόντιων δεξιοτήτων των σπουδαστών/στριών, οι οποίοι/ες ενδέχεται να κληθούν στη συνέχεια να υπηρετήσουν τη Δημόσια Διοίκηση από διαφορετικές θέσεις και με διαφορετικά καθήκοντα, ασχέτως της εξειδίκευσης που θα λάβουν στη Σχολή.

Ο συντελεστής βαρύτητας της Κοινής Φάσης Σπουδών στη συνολική βαθμολογία ανέρχεται στο 30%.⁶

Με βάση τη γενική συλλογιστική του Προγράμματος Σπουδών και την ειδική λογική που αφορά στην Κοινή Φάση Σπουδών, αυτή περιλαμβάνει τα ακόλουθα μαθήματα, ενταγμένα στα σχετικά πεδία:

Δημόσια Διοίκηση:

ΚΦ-ΣΜ01-Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα: συγκρότηση, εξέλιξη και συγκριτική προσέγγιση με άλλες διοικήσεις

ΚΦ-ΣΜ02-Στρατηγικό Μάνατζμεντ

ΚΦ-ΣΜ03-Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Ανοιχτά Δεδομένα στη Δημόσια Διοίκηση

Δίκαιο

---

⁶ Στα μαθήματα, πέραν των ωρών που αναγράφονται στους πίνακες υπολογίζονται δύο ώρες για τη βαθμολόγηση γραπτών και εργασιών, ασχέτως αριθμού.

ΚΦ-ΣΜ04-Διοικητικό Δίκαιο

ΚΦ-ΣΜ05-Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο

ΚΦ-ΣΜ06-Ενωσιακό και Διεθνές Δίκαιο

Οικονομία

ΚΦ-ΣΜ07-Ελληνική Οικονομία: Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά

ΚΦ-ΣΜ08-Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Διαχείρισης

ΚΦ-ΣΜ09-Δημόσιες επενδύσεις: αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων

Επιτελικό Κράτος

ΚΦ-ΕΜ10-Καλή νομοθέτηση και νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων (Θεωρία και Εργαστήριο)

ΚΦ-ΕΜ11-Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής (Θεωρία και Εργαστήριο)

ΚΦ-ΕΜ12-Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Θεωρία και Εργαστήριο)

Πρόγραμμα ξένων γλωσσών

ΚΦ-ΕΜ13-Αγγλική γλώσσα

ΚΦ-ΕΜ14-Δεύτερη ξένη γλώσσα

Ειδικά Εργαστήρια και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων

ΚΦ-Ε01-Εργαστήριο ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων

ΚΦ-Ε02-Εργαστήριο ανάπτυξης δεξιοτήτων σε σύγχρονα και ασύγχρονα ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας, εργασίας και εκπαίδευσης

ΚΦ-Ε03-Μεθοδολογία της έρευνας, ποσοτική και ποιοτική ανάλυση στο δημόσιο τομέα

ΚΦ-Ε04-Σύνταξη και προτυποποίηση δημοσίων εγγράφων

ΚΦ-Ε05-Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών: Οδηγός Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς

Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες και Ειδικά Σεμινάρια

(αφορούν το σύνολο των φάσεων του προγράμματος σπουδών)

- Επισκέψεις και ειδικές εκπαιδευτικές εισηγήσεις σε φορείς του Δημόσιου ή Ιδιωτικού τομέα
- Διαλέξεις Προσωπικότητων
- Διάλογοι Στρογγυλής Τραπέζης
- Ημερίδες

Τα μαθήματα είναι είτε σεμιναριακά (με κωδικό ΣΜ) είτε εργαστηριακά ειδικά ή μη (με κωδικό Ε και ΕΜ αντίστοιχα). Ο διαχωρισμός τους γίνεται με βάση τις ανάγκες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όλα τα μαθήματα, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια, κρίνεται αναγκαίο να ισορροπούν ανάμεσα στη θεωρία και στις πρακτικές εφαρμογές, ωστόσο, ανάλογα με την φύση και τον στόχο του μαθήματος/εργαστηρίου μπορεί να δίνεται έμφαση σε ένα από τα δύο.

Συγκεκριμένα, κατά τις πρώτες μέρες της φοίτησής τους, οι σπουδαστές/στρίες της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. συμμετέχουν σε ειδικά εργαστήρια και σεμινάρια ανάπτυξης δεξιοτήτων, εφόδια απαραίτητα, προκειμένου να εδραιωθεί το συναδελφικό πνεύμα των σπουδαστών/στριών αλλά και να ενισχυθούν οι δεξιότητές τους ενόψει της απαιτητικής εκπαιδευτικής διαδικασίας της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Κατά την ίδια πρώτη περίοδο, οι σπουδαστές/στρίες της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. αναπτύσσουν, μέσα από ειδικά εργαστήρια, δεξιότητες στα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιεί η Δημόσια Διοίκηση καθώς και εδραιώνουν τις γνώσεις τους σε μεθοδολογικά εργαλεία έρευνας.

Η εμπειρία της πανδημίας του κωρονοϊού κατέστησε σαφές ότι ένα επιτελικό στέλεχος της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης θα πρέπει να είναι έτοιμο να φέρει εις πέρας την αποστολή του ακόμη και σε συνθήκες κρίσης, προσαρμοζόμενο σε αυτές. Για τον λόγο αυτό, οι σπουδαστές/στρίες της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. κατά την πρώτη περίοδο σπουδών τους θα εκπαιδευτούν και στα σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία τηλεργασίας και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ώστε να μπορούν – αν αυτό κριθεί αναγκαίο - να συνεχίσουν εξ αποστάσεως την εκπαίδευσή τους, απρόσκοπτα και χωρίς καμία έκπτωση στο υψηλό κύρος και επίπεδο σπουδών που παρέχει η Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Στη συνέχεια, οι σπουδαστές/στρίες εκπαιδεύονται σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών ενοτήτων που καλύπτουν επαρκώς τις σύγχρονες πτυχές της Δημόσιας Διοίκησης. Παράλληλα, οι σπουδαστές/στρίες εισάγονται σε κρίσιμες έννοιες (π.χ. βασικές αρχές στρατηγικής διοίκησης) οι

οποίες στις επόμενες φάσεις σπουδών εξειδικεύονται περαιτέρω σε πρακτικές εφαρμογές. Η διάκριση των ενοτήτων της κοινής φάσης έγινε κατά τρόπο ώστε αφενός να καλύπτονται σφαιρικά αλλά και σε βάθος οι απαιτούμενες γνώσεις οι οποίες είναι αντάξιες των προσδοκιών που έχει η Πολιτεία από ένα σύγχρονο, επιτελικό στέλεχος της Δημόσιας Διοίκησης, αφετέρου να προετοιμάζει τον/την σπουδαστή/στρια ώστε να παρακολουθήσει τις ακόμη περισσότερο εξειδικευμένες γνώσεις και πρακτικές εφαρμογές κατά τις επόμενες φάσεις σπουδών.

Επιπρόσθετα, το πεδίο του «επιτελικού κράτους» λαμβάνει χώρα στο τέλος της κοινής φάσης σπουδών ώστε οι σπουδαστές/στριες να έχουν ήδη αποκτήσει τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες και προκειμένου να παρακολουθήσουν τα ειδικά εργαστηριακά μαθήματα του πεδίου.

Σημειώνεται, τέλος, ότι τα ειδικά εργαστήρια και οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες διέπουν το σύνολο των φάσεων σπουδών της Σχολής.

Μαθήματα Κοινής Φάσης Σπουδών (ΚΦΣ)

	Τύπος μαθήματος	Τίτλος μαθήματος	Ώρες διδασκαλίας ⁷
1.	ΚΦ-ΣΜ01	Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα: συγκρότηση, εξέλιξη και συγκριτική προσέγγιση με άλλες διοικήσεις	30+2=32
2.	ΚΦ-ΣΜ02	Στρατηγικό Μάνατζμεντ	26+2=28
3.	ΚΦ-ΣΜ03	Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Ανοιχτά Δεδομένα και στη Δημόσια Διοίκηση	20+2=22
4.	ΚΦ-ΣΜ04	Διοικητικό Δίκαιο	26+2=28
5.	ΚΦ-ΣΜ05	Δημοσιούπαλληλικό Δίκαιο	21+2=23
6.	ΚΦ-ΣΜ06	Ενωσιακό και Διεθνές Δίκαιο	21+2=23
7.	ΚΦ-ΣΜ07	Ελληνική Οικονομία: Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά	28+2=30

⁷Υπολογίζεται ο χρόνος διδασκαλίας συν ένας μέσος όρος αξιολόγησης κάθε μορφής της τάξης των 2 ωρών.

8.	ΚΦ-ΣΜ08	Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Διαχείρισης	27+2=29
9.	ΚΦ-ΕΜ09	Δημόσιες επενδύσεις: αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων	27+2=29
10.	ΚΦ-ΕΜ10	Καλή νομοθέτηση και νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων (Θεωρία και Εργαστήριο)	28+2=30
11.	ΚΦ-ΕΜ11	Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής (Θεωρία και Εργαστήριο)	28+2=30
12.	ΚΦ-ΕΜ12	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Θεωρία και Εργαστήριο)	28+2=30
13.	ΚΦ-ΣΜ13	Αγγλική γλώσσα	24+2=26
14.	ΚΦ-ΣΜ14	Δεύτερη ξένη γλώσσα (γερμανικά ή γαλλικά ή ισπανικά ή ιταλικά)	24+2=26

**386ώρες +74ώρες ειδικά
εργαστήρια ΣΥΝΟΛΟ:
460 ώρες**

3. Μαθήματα Κοινής Φάσης Σπουδών

3.1 Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα: συγκρότηση, εξέλιξη και συγκριτική προσέγγιση με άλλες διοικήσεις (30+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Το μάθημα εισάγει τους/τις σπουδαστές/στριες στην ιστορική εξέλιξη της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και στις κεντρικές αλλαγές που γνώρισε το πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του διοικητικού μηχανισμού στον εικοστό πρώτο και στον προηγούμενο αιώνα. Στόχος είναι η κατανόηση των βασικών μεταρρυθμίσεων που διαμόρφωσαν τα χαρακτηριστικά της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης μέχρι σήμερα και της επίδρασης των ευρύτερων κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων στη διαδικασία αυτή. Επιπρόσθετα, οι σπουδαστές/στριες εξοικειώνονται με τα σημαντικότερα συστήματα Δημόσιας Διοίκησης στον κόσμο καθώς και με τα συγκριτικά εργαλεία με τα οποία θα μπορούν να αναλύουν και να αξιολογούν τις ομοιότητες και διαφορές τους σε σύγκριση με την ελληνική Δημόσια Διοίκηση αναζητώντας παράλληλα εφαρμογές και καλές πρακτικές.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το πρώτο μέρος του μαθήματος μελετά τις βασικές ιστορικές μεταρρυθμίσεις και μεταβολές της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης την εποχή του Ελευθερίου Βενιζέλου, κατά τη μετεμφυλιακή περίοδο και τα χρόνια της μεταπολίτευσης. Το δεύτερο μέρος εστιάζει στις βασικές διαθρωτικές προκλήσεις και τα προβλήματα που η ελληνική Δημόσια Διοίκηση αντιμετωπίζει, ιδίως από το 1974 μέχρι σήμερα. Απώτερος στόχος αυτής της προσέγγισης είναι η ανάπτυξη μιας κριτικής οπτικής που να διακρίνει μέσα από τις αδυναμίες του παρελθόντος τις προοπτικές μελλοντικών μεταρρυθμίσεων. Στο τρίτο μέρος, οι σπουδαστές/στριες διδάσκονται τις γενικές αρχές της Συγκριτικής Δημόσιας Διοίκησης και τα βασικά κριτήρια σύγκρισης που εφαρμόζει αυτός ο κλάδος σπουδών για την ανάλυση διαφορετικών εθνικών συστημάτων διοίκησης μέσα από εμπειρικά παραδείγματα από εθνικά συστήματα με μακρά παράδοση διοίκησης που δημιούργησαν διεθνή πρότυπα (Γαλλία, Βρετανία, Γερμανία), από περιπτώσεις που θεωρούνται κατά κοινή ομολογία οι επιτυχέστερες στις μέρες μας (Καναδάς, Σκανδιναβικές Χώρες) και από γραφειοκρατικά συστήματα του ευρωπαϊκού Νότου, που παρουσιάζουν ιδιομορφίες παρόμοιες με εκείνες της Ελλάδας (Ισπανία, Ιταλία). Απώτερος σκοπός είναι οι σπουδαστές/στριες να αναπτύξουν τις απαιτούμενες ικανότητες ανάλυσης, αξιολόγησης και κριτικής που θα τους

επιτρέπουν να κατανοούν καλύτερα το δικό τους σύστημα διοίκησης και τις ιδιαιτερότητές του σε σχέση με τα άλλα εθνικά συστήματα.

Τρόπος αξιολόγησης:

Γραπτή εξέταση (Ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και ερώτηση ανοικτού τύπου).

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Βενετσανοπούλου Γ. Μ., (2014). Κακοδιοίκηση και Διαφθορά στη Δημόσια Διοίκηση:

Ελεγκτικοί Μηχανισμοί, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

Μακρυδημήτρης Α. (1999). *Διοίκηση και Κοινωνία, η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Μακρυδημήτρης, Α. & Μιχαλόπουλος Ν. (επιμ.) (2000). *Εκθέσεις εμπειρογνομώνων για τη Δημόσια Διοίκηση, 1950-1998*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Πασσάς, Α. (2012). *Η Εθνική Δημόσια Διοίκηση στην Ευρωπαϊκή Ενωσιακή Πολιτική Διαδικασία*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Πελαγίδης, Θ. (επ.) (2005). *Η Εμπλοκή των Μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα*, Αθήνα: Παπαζήσης .

Σπανού, Κ. (2001). *Ελληνική Διοίκηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Σπανού, Κ. (επ.) (2018). *Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση στη διάρκεια της κρίσης: Επισκόπηση, Περιγραφή, Αποτίμηση*. Αθήνα: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής.

- Chandler, J.A. [επιμ.] (2003). *Δημόσια Διοίκηση: Συγκριτική Ανάλυση*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Farazmand, A. [επιμ.] (2001) *Handbook of Comparative and Development Public Administration*, 2^η έκδοση, Νέα Υόρκη: Routledge.
- Kuhlmann, S. & Wollmann H. [2019]. *Introduction to Comparative Public Administration. Administrative Systems and Reforms in Europe*, 2d.Edition, Cheltenham: Edward Elgar,
- Ladner, A., Keuffer N., Baldersheim H., Hlepas N, Swianiewicz P., Steyvers K., Navarro C. [2019]. *Patterns of Local Autonomy in Europe*. Houndmills Basingstoke 2019: Palgrave Macmillan.,
- Lind, N. & Lawrence J. (επιμ.) (2006). *Comparative Public Administration: The Essential Readings*. Bingley: Emerald.

- Ongaro, E. (2009). *Public Management Reform and Modernization: Trajectories of Administrative Change in Italy, France, Greece, Portugal, and Spain*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Peters, G. (2010), *The Politics of Bureaucracy: An Introduction to Comparative Public Administration*, 6^η έκδοση, Abingdon: Routledge.

3.2 Στρατηγικό Μάνατζμεντ (26+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους/τις σπουδαστές/στρίες με τις βασικές αρχές και τα μοντέλα εφαρμογής του Στρατηγικού Μάνατζμεντ στους δημόσιους οργανισμούς. Ειδικότερα, η διδασκαλία του μαθήματος επικεντρώνεται στην αναλυτική και συγκριτική παρουσίαση των βασικών μοντέλων και εργαλείων υλοποίησης του Στρατηγικού Μάνατζμεντ στο δημόσιο τομέα, εστιάζοντας στο ιδιαίτερο περιβάλλον της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και τις εξειδικευμένες ανάγκες αναδιοργάνωσης και βελτίωσης της απόδοσης των φορέων της.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι σπουδαστές/στρίες θα έχουν αναπτύξει τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, αναφορικά με:

- Το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο και τις βασικές αρχές και λειτουργίες του στρατηγικού μάνατζμεντ στο δημόσιο τομέα
- Τα σύγχρονα μοντέλα εφαρμογής του στρατηγικού μάνατζμεντ στους δημόσιους οργανισμούς
- Τα βασικά εργαλεία για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση ενός στρατηγικού προγράμματος σε ένα δημόσιο οργανισμό
- Τις βασικές αρχές και τα εργαλεία αξιολόγησης της απόδοσης των δημόσιων υπηρεσιών
- Τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος υποστήριξης και συμμετοχής στο στρατηγικό προγραμματισμό και αντιμετώπισης των προβλημάτων εφαρμογής
- Τις απαιτήσεις και προκλήσεις εφαρμογής του στρατηγικού προγραμματισμού στο ιδιαίτερο περιβάλλον της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το περιεχόμενο του μαθήματος καλύπτει τα βασικά στοιχεία του Στρατηγικού Μάνατζμεντ στον δημόσιο τομέα. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται οι βασικές αρχές και τα μοντέλα του Στρατηγικού Μάνατζμεντ, καθώς και οι ιδιαίτερες απαιτήσεις εφαρμογής του στο ιδεοτυπικό περιβάλλον της δημόσιας διοίκησης. Οι σπουδαστές/στρίες εκπαιδεύονται στη μεθοδολογία και τα εργαλεία του Στρατηγικού Μάνατζμεντ και ειδικότερα στην αξιολόγηση των οργανωσιακών αναγκών και

του ευρύτερου περιβάλλοντος λειτουργίας ενός δημόσιου οργανισμού, στο συμμετοχικό σχεδιασμό, στη συγκριτική επιλογή και την εξειδίκευση των στρατηγικών και επιχειρησιακών στόχων και των δράσεων εφαρμογής ενός στρατηγικού προγράμματος και τέλος στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων του προγράμματος, βάσει ενός ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών. Παρουσιάζονται μοντέλα εφαρμογής και μεθοδολογικά εργαλεία, η διδασκαλία των οποίων αποσκοπεί στην ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων από τους/τις σπουδαστές/στρίες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ολοκληρωμένων στρατηγικών προγραμμάτων σε φορείς του δημόσιου τομέα, εστιάζοντας στα κρίσιμα ζητήματα της συμμετοχής, της διαφάνειας - λογοδοσίας και της καινοτομίας. Επιδιώκεται η κατανόηση από τους/τις σπουδαστές/στρίες της προστιθέμενης αξίας του Στρατηγικού Μάνατζμεντ στη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα και η ανάπτυξη μίας νέας κουλτούρας στρατηγικού προγραμματισμού μεταξύ αυτών, μέσα από την συγκριτική παρουσίαση των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων περί στρατηγικής στο δημόσιο τομέα, την ανάλυση μελετών περίπτωσης από την Ελλάδα και το εξωτερικό και τη διεξαγωγή συμμετοχικών ασκήσεων Στρατηγικού Μάνατζμεντ.

Τρόπος αξιολόγησης:

Ομαδική εργασία μελέτης περίπτωσης

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Γεωργόπουλος, Ν. Β. (2002) Στρατηγικό Μάνατζμεντ. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Καρβούνης Α. (επιμ.) (2018) Ποιότητα της Δημόσιας Διοίκησης. Μια Εργαλειοθήκη για τους Επαγγελματίες, Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών
- Μιχαλόπουλος Ν., (2010), Η δημόσια διοίκηση στην εποχή των αποτελεσμάτων», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης
- Παπαδάκης Β, (2017), Στρατηγική των Επιχειρήσεων, Εκδόσεις Μπένου
- Agranoff R, (2017), Collaborating to Manage: A Primer for the Public Sector, Georgetown university Press
- Bouckaert G and Halligan J, (2015), Managing Performance: International Comparisons, Routledge Press
- Bianchi, C., Borgonovi, El., Anessi – Pessina, E. (2018) Outcome-based performance management in the public sector, Switzerland : Springer International Publishing AG.
- Bryson J, (2018), Strategic Planning for Public and Non-Profit Organizations, Josey Bass
- Dooren V, (eds), (2019), Performance Management in the Public Sector, Routledge Pres
- Emerson K and Nabatchi T, (2015) Collaborative Governance Regimes, Georgetown University Press
- Ferlie E and Ongaro E, (2015), Strategic Management in Public Services Organizations, Routledge Press

- Hatry H, (2015), Getting Results, Brookings Institute Press
- Loffler E. και Bovaird T., (Επιμ.) : Public Management and Governance, London, Routledge
- Mintzberg JH., (1994), «The Rise and Fall of Strategic Planning», New Jersey, Prentice – Hall
- Moore M, (1997), Creating Public Value: Strategic Management in Government, Harvard University Press
- Moynihan D, (2008), The Dynamics of Performance Management: Constructing Information and Reform, Georgetown University Press
- Poister T, (2018), Measuring Performance in Public and Non – Profit Organizations, Jossey Bass
- Pollitt C and Bouckaert G, (2018), Public Management Reform: A Comparative Analysis - Into The Age of Austerity, Cambridge University Press
- Rainey H, (2014) Understanding and Managing Public Organizations

3.3 Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Ανοιχτά Δεδομένα στη Δημόσια Διοίκηση (20+2)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των σπουδαστών/στριων με τις βασικές έννοιες του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και ειδικότερα :

- α. η ευαισθητοποίηση κατ' αρχάς των σπουδαστών/τριών για την ανάγκη προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στη Δημόσια Διοίκηση.
- β. η αναγκαία προσαρμογή στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως μετά τη θέση σε εφαρμογή του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ) και τον ν. 4624/2019
- γ. η εκπαίδευση των σπουδαστών/τριών προκειμένου να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τους φορείς σε ρόλους Υπευθύνων Προστασίας Δεδομένων

Σκοπός επίσης του μαθήματος είναι η εξοικείωση των σπουδαστών/στριών με το νομικό πλαίσιο και τις σχετικές διαδικασίες που αφορούν την πολιτική ανοικτών δεδομένων , την ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση τους στο δημόσιο τομέα.

Δεδομένου ότι η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. προετοιμάζει στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης ικανά να ανταποκριθούν στις πλέον σύγχρονες προκλήσεις, κρίνεται απολύτως απαραίτητη η κατάρτιση των σπουδαστών/στριών στη συγκεκριμένη θεματική. Οι ώρες κατανέμονται σε θεωρητική διδασκαλία και εργαστήριο, όπου προσεγγίζονται πρακτικές εφαρμογές των θεωρητικών

γνώσεων (π.χ. επίλυση μελετών αντιπροσωπευτικών περιπτώσεων και μελέτη επί αποφάσεων και γνωμοδοτήσεων της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα-ΑΠΔΠΧ).

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα περιλαμβάνει κατ' αρχάς την ανάλυση του θεσμικού πλαισίου, με σύντομη παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης του πεδίου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των ανοικτών δεδομένων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό έμφαση δίδεται στην παρουσίαση και εξοικείωση των σπουδαστών/στριων με τον ΓΚΠΔ (ενδεικτικά : στόχος και αντικείμενο εφαρμογής, ουσιαστικό και εδαφικό πεδίο εφαρμογής, έννοιες και ορισμοί (υπεύθυνος και εκτελών την επεξεργασία, ειδικές κατηγορίες δεδομένων), βασικές αρχές που διέπουν την επεξεργασία των δεδομένων) και τη συναφή εθνική νομοθεσία (ν. 4624/2019). Στη συνέχεια, εξετάζεται η θεμελίωση της νομιμότητας της επεξεργασίας, ειδικότερα η αναζήτηση της κατάλληλης νομικής βάσης για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο δημόσιο τομέα. Τέλος, θεωρούνται τα δικαιώματα των υποκειμένων και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις της Δημόσιας Διοίκησης -είτε σε ρόλο υπευθύνου, είτε σε ρόλο εκτελούντος την επεξεργασία- όπως και η προβλεπόμενη εποπτεία και επιβολή της τήρησης του ΓΚΠΔ.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Λ. Κοτσαλής/Κ. Μενουδάκος (επιμ.), Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2018.

Φ. Παναγοπούλου- Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, εκδ. Σάκκουλα, 2017.

Λ. Κοτσαλής (επιμ.), Προσωπικά Δεδομένα (Ανάλυση – Σχόλια-Εφαρμογή). Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.

Κανονισμός 679/2016/ΕΕ

Ν. 4624/2019, (Α' 137), «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του και άλλες διατάξεις»

Ν. 4305/2014 (Α' 237) «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν. 3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και

του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις»

3.4 Διοικητικό Δίκαιο (26 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση του/της σπουδαστή/στριας με τις βασικές έννοιες του διοικητικού δικαίου, δεδομένου ότι το διοικητικό δίκαιο είναι το δίκαιο το οποίο κατεξοχήν εφαρμόζει ένα στέλεχος της δημόσιας διοίκησης. Ειδικότερα, το στέλεχος της δημόσιας διοίκησης πρέπει να είναι εξοικειωμένο τόσο με τις θεμελιώδεις έννοιες και θεσμούς του ουσιαστικού διοικητικού δικαίου, όπως αυτοί προκύπτουν ιδίως μέσα από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, όσο και με τις βασικές αρχές της διοικητικής δικονομίας, αφού ο κύριος μηχανισμός ελέγχου της διοικητικής δράσης είναι αυτός των διοικητικών δικαστηρίων. Οι ώρες κατανέμονται σε 20 ώρες θεωρητικής διδασκαλίας και σε 10 ώρες πρακτικών εφαρμογών των θεωρητικών γνώσεων (π.χ. επίλυση πρακτικών ζητημάτων και μελέτη δικαστικών αποφάσεων).

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα περιλαμβάνει κατ' αρχάς την εξοικείωση με τις βασικές έννοιες του διοικητικού δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται, ιδίως μέσα από τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η διδασκαλία των βασικών ρυθμίσεων που αφορούν την έκδοση, την ισχύ και την ανάκληση της διοικητικής πράξης, τη διοικητική σύμβαση, την αστική ευθύνη του δημοσίου, τους εσωτερικούς ελέγχους της νομιμότητας της διοικητικής δράσης από την ίδια τη Δημόσια Διοίκηση, την αστική ευθύνη του δημοσίου και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών έναντι της δημόσιας διοίκησης (κυρίως τα δικαιώματα της προηγούμενης ακρόασης και της πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα). Στο επίπεδο της διοικητικής δικονομίας, θα εξετασθούν οι βασικές ρυθμίσεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (για τις διοικητικές διαφορές ουσίας) και του π.δ. 18/1989 (για τις ακυρωτικές διαφορές), με έμφαση στις ρυθμίσεις εκείνες που ενδιαφέρουν άμεσα το στέλεχος της Δημόσιας Διοίκησης (π.χ. αρμοδιότητες δικαστηρίων, αποστολή φακέλου της υπόθεσης από τη διοικητική αρχή στο διοικητικό δικαστήριο).

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, όπως ισχύει).

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999, όπως ισχύει).

Π.Δ. 18/1989 (περί Συμβουλίου της Επικρατείας).

Σπηλιωτόπουλος, Επ., *Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, τόμος Ι (2017), τόμος ΙΙ (2015)*, Αθήνα:

Νομική Βιβλιοθήκη.

Δαγτόγλου, Π. (2012). *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Δαγτόγλου, Π. (2014). *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Λαζαράτος, Π. (2018). *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Γέροντας, Α., Λύτρας, Σ., Παυλόπουλος, Π., Σιούτη, Γλ. & Φλογαίτης, Σ. (2018). *Διοικητικό*

Δίκαιο. Αθήνα: Σάκκουλας.

Ενδεικτικό συμπληρωματικό διδακτικό υλικό:

Πρακτικά θέματα διοικητικού δικαίου.

Φάκελοι με δικαστικές αποφάσεις.

3.5 Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση του/της σπουδαστή/στριας με τις βασικές έννοιες του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου, δεδομένου ότι το δημοσιοϋπαλληλικό δίκαιο είναι το δίκαιο το οποίο ρυθμίζει την υπηρεσιακή κατάσταση του δημοσίου υπαλλήλου. Ειδικότερα, το στέλεχος της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να είναι εξοικειωμένο με τις βασικές ρυθμίσεις που διέπουν την υπηρεσιακή του κατάσταση, ώστε να γνωρίζει τόσο τα δικαιώματα όσο και τις υποχρεώσεις του. Οι ώρες κατανέμονται σε θεωρητική διδασκαλία και σε πρακτικές εφαρμογές των θεωρητικών γνώσεων (π.χ. επίλυση πρακτικών ζητημάτων και μελέτη δικαστικών αποφάσεων).

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα περιλαμβάνει την ανάλυση, ιδίως μέσα από τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα και τη σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων, των ρυθμίσεων που διέπουν την υπηρεσιακή κατάσταση του δημοσίου υπαλλήλου. Η διδασκαλία αφορά κυρίως την κατάρτιση και τη λύση της δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης (προσόντα και κωλύματα διορισμού, πράξη διορισμού, έκπτωση και απόλυση δημοσίου υπαλλήλου), τις υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων (συμπεριλαμβανομένης και της ανάλυσης της αστικής ευθύνης τους), των δικαιωμάτων τους και των κυριότερων πράξεων υπηρεσιακών μεταβολών (π.χ. απόσπαση, μετάθεση, μετάταξη). Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (θεμελιώδεις αρχές της πειθαρχικής διαδικασίας, πειθαρχικά παραπτώματα και ποινές, αρμόδια πειθαρχικά όργανα, δικαιώματα του πειθαρχικώς διωκόμενου, τρόπος διεξαγωγής της πειθαρχικής διαδικασίας).

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας (ν. 3528/2007, όπως ισχύει).

Κτιστάκη, Σ., Κονδύλης, Β. & Τζιράκη, Ε. (2018), *Υπαλληλικός Κώδικας. Ερμηνεία κατ' άρθρο*.

Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Παναγόπουλος Θ. (2014). *Δημόσιο Υπαλληλικό Δίκαιο*. Αθήνα: Σταμούλης.

Σπηλιωτόπουλος, Επ. & Χρυσανθάκης, Χ. (2017). *Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου*.

Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Συμεωνίδης, Ι. & Τάχος, Α. (2007). *Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα*. Αθήνα: Σάκκουλας.

3.6 Ενωσιακό και Διεθνές Δίκαιο (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση του/της σπουδαστή/στριας με τις βασικές έννοιες του ενωσιακού δικαίου (του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και του διεθνούς δικαίου. Στη σύγχρονη εποχή ένα πολύ σημαντικό (από ουσιαστική και ποσοτική άποψη) τμήμα των ισχυόντων κανόνων δικαίου προέρχεται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το διεθνές δίκαιο. Το στέλεχος της δημόσιας διοίκησης θα κληθεί να τα εφαρμόσει και επιπλέον ενδέχεται κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του να εκπροσωπήσει τη χώρα μας σε διεθνείς οργανισμούς, ή σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να γνωρίζει τους βασικούς θεσμούς των ως άνω δικαίων και τη σχέση μεταξύ διεθνούς-ευρωπαϊκής και εθνικής έννομης τάξης. Οι ώρες κατανέμονται σε θεωρητική διδασκαλία και σε εργαστήριο (πρακτικές εφαρμογές των θεωρητικών γνώσεων όπως επίλυση πρακτικών ζητημάτων και μελέτη δικαστικών αποφάσεων).

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Όσον αφορά το ενωσιακό δίκαιο, το μάθημα περιλαμβάνει τη διδασκαλία των θεμελιωδών αρχών και των βασικών Συνθηκών που διέπουν το ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Περιλαμβάνει επίσης τη διδασκαλία του πρωτογενούς και δευτερογενούς δικαίου της Ε.Ε. και την νομοθετική παραγωγή και ισχύ των κανονισμών, οδηγιών και άλλων νομοθετικών πράξεων της Ε.Ε. στην ελληνική έννομη τάξη, σύμφωνα με το Σύνταγμα και την Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο μάθημα θα αναλυθούν οι κυριότεροι τομείς δημοσίων πολιτικών στους οποίους εφαρμόζεται το ενωσιακό δίκαιο, με αναφορά στα σημαντικότερα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η λειτουργία των οποίων θα παρουσιαστεί σε ειδικό εργαστήριο. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην επίδραση της ΕΕ στους κανόνες εθνικού δικαίου των διοικητικών συμβάσεων, των δημοσίων επιχειρήσεων και του ανταγωνισμού, των κρατικών ενισχύσεων αλλά και της ευθύνης του κράτους από παράβαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά το διεθνές δίκαιο, το μάθημα θα πρέπει να εισαγάγει τον/τη σπουδαστή/στρια στις βασικές έννοιες του διεθνούς δικαίου και στο πώς το δίκαιο αυτό μετατρέπεται σε εσωτερικό ελληνικό δίκαιο με βάση και το άρθρο 28 του ελληνικού Συντάγματος. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις διεθνείς συμβάσεις προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και

ιδίως στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως επίσης και σε πτυχές του δημοσίου δικαίου.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο επίλυσης πρακτικού ζητήματος βάσει δικαστικής απόφασης

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Κανελλόπουλος, Π. (2010). *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Ρούκουνας, Ε. (2015). *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Σισιλιάνος, Λ.-Α. (2017). *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (κατ' άρθρο ερμηνεία)*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Χριστιανός, Β. (2010). *Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση-Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

3.7 Ελληνική Οικονομία: Διαρθρωτικά Χαρακτηριστικά (28 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των σπουδαστών/στριων με τα βασικά θέματα της ελληνικής οικονομίας, η κατανόηση των πολιτικών και οικονομικών επιλογών που έλαβαν χώρα και τους λόγους που οδήγησαν στην οικονομική κρίση. Στόχος του μαθήματος είναι η μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία πενήντα χρόνια. Εξετάζονται τα διαφορετικά μοντέλα οικονομικής πολιτικής που ακολουθήθηκαν την περίοδο αυτή, η προσπάθεια εκβιομηχάνισης και ο προστατευτισμός που ακολουθήθηκε έως τα τέλη της δεκαετίας του 1970, οι επιπτώσεις από την ένταξή μας στην ΕΟΚ, η μακροοικονομική πολιτική της δεκαετίας του 1980, η αλλαγή στη νομισματική και συναλλαγματική από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο τρόπος μείωσης του πληθωρισμού για να επιτευχθεί η ένταξή μας στην ΟΝΕ, η οικονομική πολιτική στην μετά ΟΝΕ εποχή και οι αιτίες της πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα θα ξεκινήσει με μια σύντομη παρουσίαση της εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία πενήντα χρόνια. Στη συνέχεια θα εξεταστούν η περίοδος 1950 - 1980: προστατευτισμός και προσπάθεια εκβιομηχάνισης, οι επιπτώσεις από την ένταξή μας στην ΕΟΚ, η μακροοικονομική πολιτική της δεκαετίας του 1980, η νομισματική και συναλλαγματική από το 1950 έως το 2000, η πολιτική που ακολουθήθηκε για την ένταξή της Ελλάδας στην ΟΝΕ, η οικονομική πολιτική στην μετά ΟΝΕ εποχή, η δημοσιονομική πολιτική, χρέος και η πρόσφατη οικονομική κρίση. Θα ακολουθήσουν αναλύσεις διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της ελληνικής οικονομίας όπως η ανταγωνιστικότητα, η παραγωγικότητα και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, η αποταμίευση και οι επενδύσεις, η αγορά εργασίας και η απασχόληση και οι σχέσεις κράτους και αγοράς. Τέλος, το μάθημα θα ολοκληρωθεί με την εξέταση των εναλλακτικών σεναρίων ανάπτυξης και πολιτικών εξόδου από την κρίση.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Ιορδάνογλου Χρυσάφης (2008), Η Ελληνική οικονομία στη "μακρά διάρκεια",1954-2005, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα.

Καζάκος Π., Λιαργκόβας Π. , Ρεπούσης Σπ (2016), *Το Δημόσιο Χρέος της Ελλάδας*, Εκδόσεις Παπαζήση.

Καζάκος Π. (2001) *Ανάμεσα σε κράτος και αγορά. Οικονομία και οικονομική πολιτική στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1944-2000*, Εκδόσεις Πατάκη, 2001.

Λιαργκόβας Π. (2020) *Δέκα χρόνια κρίση, τρία μνημόνια και μία πανδημία. Η Ελλάδα αναζητώντας διέξοδο*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.

Λιαργκόβας (2010) *Σύγχρονα Θέματα Ελληνικής και Διεθνούς Οικονομίας*, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

Λιαργκόβας Π. , Ρεπούσης Σπ. (2011), *Χρέος, Δανεισμός και Χρεοκοπία: Ελληνικές και Διεθνείς Εμπειρίες*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

Liargovas P. (Editor, 2012), *Greece: Economics, Political and Social issues*, Nova Science Publishers, 2012, New York.

Πελαγίδης, Θ., (2015). Ανάλυση της ελληνικής οικονομίας. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/1187>

Ρουκανάς Σπ. και Παντελής Σκλιάς, (2014), *Η Ελληνική Πολιτική Οικονομία 2000-2010*, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Ενδεικτικό συμπληρωματικό διδακτικό υλικό:

Βουλή των Ελλήνων, Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, εκθέσεις, διάφορα έτη.

ΚΕΠΕ, Μελέτες και Εκθέσεις, διάφορα έτη.

Τράπεζα της Ελλάδος, Εκθέσεις Διοικητή, Διάφορα έτη.

3.8 Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Διαχείρισης (27 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Το μάθημα επιδιώκει την εμβάθυνση των γνώσεων των σπουδαστών/στριών στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη σύγχρονη δημοσιονομική διαχείριση. Σε συνέχεια της προσέγγισης του ρόλου του κράτους στην οικονομία και του βασικού πλαισίου της δημοσιονομικής πολιτικής στην Ελλάδα παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης και συνδέεται με την καθημερινή πρακτική στο εν λόγω πεδίο. Κύριος στόχος είναι οι σπουδαστές/στριες να είναι σε θέση να ανταποκριθούν άμεσα στις απαιτήσεις του εργασιακού τους περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, θα παρουσιαστεί το σύνολο των κανόνων που διέπουν τη σύγχρονη δημοσιονομική διαχείριση σε όλο το εύρος και τα επίπεδα άσκησης της, οι δικλείδες ασφαλείας και οι επιπτώσεις όταν διαπιστώνεται πλημμελής τήρηση των κανόνων.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Μέσα από τη χρήση πρακτικών παραδειγμάτων και ανάλυσης μελετών περιπτώσεων, το μάθημα θα καλύψει το ευρωπαϊκό πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης και τους βασικούς ορισμούς και φορείς με αρμοδιότητες επί των δημοσίων οικονομικών (δημοσιονομικοί κανόνες, μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική, κρατικός προϋπολογισμός και προϋπολογισμοί λοιπών φορέων Γενικής Κυβέρνησης). Περαιτέρω, θα αναλυθούν ειδικότερες δημοσιονομικές έννοιες, όπως η έννοια του διατάκτη, των αναλήψεων υποχρεώσεων, του Μητρώου Δεσμεύσεων, του ενιαίου λογαριασμού θησαυροφυλακίου, της διαχείρισης διαθεσίμων, των δημοσίων υπολόγων. Οι σπουδαστές/στριες θα γνωρίσουν επίσης διαδικασίες είσπραξης εσόδων, ελέγχου και εξόφλησης δαπανών, παραγραφής απαιτήσεων, κατασχέσεων,

εκχωρήσεων, εγγυήσεων και δημοσίου χρέους. Τέλος, θα αναλυθούν έννοιες και διαδικασίες εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (Ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και ερώτηση ανοικτού τύπου)

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Κωδικοποίηση Ν.4270/2014 κ.λπ.

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022

Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2019

3.9 Δημόσιες επενδύσεις: αξιολόγηση επενδυτικών προγραμμάτων, πολιτικών και διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων έργων (27 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους/τις σπουδαστές/στριες στη θεωρία και στην πολιτική δημοσίων επενδύσεων καθώς και στην παρουσίαση και κριτική επισκόπηση και αποτίμηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων που υλοποιούνται στην Ελλάδα. Στόχος είναι να αποκτήσουν οι σπουδαστές/στριες τις γνώσεις και δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν, ως στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, να συμμετέχουν σε όλα τα στάδια που αφορούν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και αξιολόγηση της αναπτυξιακής πολιτικής και των αναπτυξιακών προγραμμάτων της χώρας αλλά και να κατανοήσουν τις χρόνιες παθογένειες της ελληνικής οικονομίας που οδήγησαν την Ελλάδα στα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής και το αντίστροφο.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν το κατεξοχήν μέσο άσκησης οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής του σύγχρονου κράτους. Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να παρέχει το θεωρητικό πλαίσιο και την πρακτική εφαρμογή προγραμμάτων και πολιτικών που αφορούν στις δημόσιες επενδύσεις. Το μάθημα προβαίνει σε εκτενή ανάλυση των εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων και του ρόλου τους στην

εκπλήρωση των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης και συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα.

Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος αφορούν στα εξής: ορισμοί, έννοια και περιεχόμενο των δημοσίων επενδύσεων. Η εξέλιξη των δημοσίων επενδύσεων διεθνώς και στην Ελλάδα, με αναφορά σε διεθνή παραδείγματα προγραμματισμού τους (π.χ. πενταετή πλάνα, γαλλικό παράδειγμα) και σε συγκεκριμένα παραδείγματα διεθνών επενδύσεων με σημαίνουσα επίδραση στην ανάπτυξη. Η εξέλιξη του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Ελλάδας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διασυνδέσεις του κρατικού προϋπολογισμού με τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω των αναπτυξιακών προγραμμάτων. Εκθέσεις και αναπτυξιακά προγράμματα της ελληνικής οικονομίας. Η έκθεση «Πισσαρίδη. Μορφές χρηματοδότησης δημοσίων επενδύσεων και οι συμπράξεις δημόσιου ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ). Δημοσιονομική αποκέντρωση και μορφές χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέλος, το μάθημα αυτό περιλαμβάνει και εργαστήριο σε πρακτικές εφαρμογές-συζητήσεις σχετικά με επίκαιρα ζητήματα δημοσίων επενδύσεων.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο επί ζητήματος δημοσίων επενδύσεων

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Κλαουδάτου Μ. (2009), *Κρατικός Προϋπολογισμός*, εκδόσεις Αθήνα: Κριτική.

Μητσόπουλος Κ., Μπαμπαλιούτας Λ. (2014), *Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και περιφερειακή πολιτική*, Αθήνα: Σάκκουλας.

Παπαδασκαλόπουλος Αθ., Χριστοφάκης Μ. (2009), *Αναπτυξιακός Προγραμματισμός*, Αθήνα: Παπαζήση.

Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ. (2016), *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, 2η έκδοση, Αθήνα: Κριτική.

Πολύζος Σ. (2011), *Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική.

Σκάγιαννης Π. και Καπαρός Γ. (2014), "Τα έργα υποδομών στην Ελλάδα και η παρουσία των μεγάλων έργων μεταφορικών υποδομών: μεταβαλλόμενα υποδείγματα και προτεραιότητες", *Αειχώρος* τ. 18, 12-65.

Ενδεικτικό συμπληρωματικό διδακτικό υλικό:

Εκθέσεις για την πολιτική συνοχής της ΕΕ.

ΕΣΠΑ 2014-2020.

Έκθεση Πισσαρίδη

ΚΕΠΕ, Προγράμματα Ανάπτυξης

Φάκελοι σχετικά με επίκαιρα ζητήματα δημοσίων επενδύσεων.

Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) (2013) Θέματα Δημοσίων Επενδύσεων, Εκπαιδευτικό υλικό σεμιναρίου δημοσίων επενδύσεων.

3.10 Καλή νομοθέτηση και νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων (Θεωρία και Εργαστήριο) (28 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατάρτιση των σπουδαστών/στριών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α., ώστε να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών και κανονιστικών ρυθμίσεων διαμορφώνοντας το προφίλ του «νομοτέχνη» όπως αυτό ορίζεται από τον νόμο για το επιτελικό κράτος (4622/2019) . Οι σπουδαστές/στριες θα αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο της νομοπαραγωγικής διαδικασίας και της κατάρτισης κανονιστικών πράξεων, τις αρχές και τα μέσα καλής νομοθέτησης, την τυπολογία των ρυθμιστικών κειμένων και των συνοδευτικών τους εγγράφων, αλλά και τη διαδικασία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής (ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων). Παράλληλα, το εργαστήριο αποσκοπεί στην εξοικείωση των σπουδαστών/στριών με τις πρακτικές απαιτήσεις προετοιμασίας, σύνταξης, αξιολόγησης και τροποποίησης σχεδίων νόμων, κανονιστικών πράξεων και λοιπών συνοδευτικών εγγράφων, καθώς και επεξεργασίας κανονιστικών κειμένων για την υποστήριξη της πολιτικής και διοικητικής ηγεσίας των φορέων τοποθέτησής τους.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα περιλαμβάνει την παρουσίαση του σχετικού θεσμικού πλαισίου και την εξοικείωση των σπουδαστών/στριων με τις βασικές έννοιες και τις αρχές της καλής νομοθέτησης (πχ. Ν.4048/2012 για τις βασικές θεσμικές υποχρεώσεις της ρυθμιστικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα και τις αντίστοιχες δομικές και οργανωσιακές αλλαγές (σύσταση Γραφείου Καλής Νομοθέτησης και Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας), σχετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ, ανάλυση των βασικών αρχών και τεχνικών προσαρμογής του ελληνικού δικαίου στο ευρωπαϊκό δίκαιο (λ.χ. ενσωμάτωση οδηγιών κ.ά.)

Θα γίνει αναλυτική μελέτη των κατηγοριών των ρυθμιστικών κειμένων και οι σπουδαστές/στριες θα είναι σε θέση να επιλέγουν τον κατάλληλο τύπο ρύθμισης, ανάλογα με το περιεχόμενο της επιθυμητής παρέμβασης. Η ίδια μεθοδολογία θα ακολουθηθεί και για την περίπτωση των συνοδευτικών εκθέσεων (τυπολογία, αιτιολογική και εισηγητική έκθεση, ανάλυση συνεπειών ρύθμισης, έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης). Τέλος, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σύνταξη της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής των ρυθμίσεων, σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες.

Σε συνέχεια των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο του μαθήματος θα προσεγγιστούν από την εμπειρική σκοπιά ζητήματα κανονιστικής μεταρρύθμισης, μείωσης διοικητικών βαρών, καλής και έξυπνης νομοθέτησης, κ.λπ. Έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων από το διεθνές και το ευρωπαϊκό περιβάλλον καθώς και των αντίστοιχων διαδικασιών. Στο πλαίσιο του εργαστηρίου οι σπουδαστές/στριες θα κληθούν να εφαρμόσουν, εν είδει πρακτικών ασκήσεων, τις νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων.

Στο πλαίσιο των εν λόγω ασκήσεων, το εργαστήριο θα αναπτύξει τις δεξιότητες του κλάδου επιτελικών στελεχών ως προς:

- (α) την εφαρμογή των αρχών και των εργαλείων της καλής νομοθέτησης κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία,
- (β) τη σύνταξη απλών και κατανοητών νομοθετικών και κανονιστικών κειμένων (με τη χαμηλότερη δυνατή επιβάρυνση των πολιτών και των επιχειρήσεων) καθώς και συνοδευτικών αυτών κειμένων,
- (γ) τη γνώση των καλών πρακτικών, στην Ελλάδα και διεθνώς, του τομέα πολιτικής που διαχειρίζονται,
- (δ) τη γνώση των τεχνικών απλούστευσης, κωδικοποίησης και αναμόρφωσης του δικαίου.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

N.4622/2019 (ΦΕΚ Α'133) «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης»

Συλλογικός τόμος «Η καλή νομοθέτηση ως αναγκαία προϋπόθεση μιας δίκαιης και αποτελεσματικής λειτουργίας της πολιτείας», Πρακτικά Συνεδρίου, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2018.

Παναγιώτης Μαντζούφας, Καλή νομοθέτηση και κράτος δικαίου. Πολυνομία, κακονομία και μη εφαρμογή των νόμων, εκδ. Ευρασία, 2018.

Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος, Λεωνίδας Χριστόπουλος, Πολυνομία Και Κακονομία Στην Ελλάδα - Ένα Σχέδιο Για Ένα Καλύτερο Και Αποτελεσματικότερο Κράτος, εκδ. διαΝΕΟσις, Αθήνα, 2017

Ενδεικτικό συμπληρωματικό διδακτικό υλικό:

Σύνταγμα της Ελλάδας

Κανονισμός της Βουλής

Γ.Γ. Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων: «Εγχειρίδιο Νομοπαρασκευαστικής Μεθοδολογίας», Αθήνα 2020 (ΑΔΑ: 601146ΜΓΨ7-ΡΕΗ)

Ν.4048/2012 (ΦΕΚ Α' 34) «Ρυθμιστική διακυβέρνηση : Αρχές, διαδικασίες, και μέσα καλής νομοθέτησης»

Εργαλειοθήκη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Καλή Νομοθέτηση («Better regulation “toolbox”»)

Γ.Γ. της Κυβέρνησης «Το ευρωπαϊκό δίκαιο στην Ελλάδα : Εγχειρίδιο εναρμόνισης»

Κεντρική νομοπαρασκευαστική επιτροπή : «Πρακτικές οδηγίες για την κατάρτιση νομοσχεδίων»

Κεντρική επιτροπή κωδικοποίησης : «Εγχειρίδιο οδηγιών για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας»

Εγκύκλιες και άλλες σχετικές οδηγίες αναφορικά με την έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων

3.11 Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής (Θεωρία και Εργαστήριο) (28 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η κατανόηση των διαδικασιών σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών προκειμένου οι σπουδαστές/στριες να είναι σε θέση να ενημερώνουν και να υποστηρίζουν τεκμηριωμένα την πολιτική και διοικητική ηγεσία των φορέων στους οποίους θα υπηρετήσουν.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Αντικείμενο του εργαστηρίου αποτελεί η έννοια και οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της δημόσιας πολιτικής, οι διαδικασίες για τη διαμόρφωση, υλοποίηση και αξιολόγηση των αποφάσεων καθώς και οι δράσεις με τις οποίες η κυβέρνηση επηρεάζει την υλική και άυλη

υπόσταση συλλογικών και ατομικών υποκειμένων που δρουν στα όρια της δικαιοδοσίας της. Έμφαση δίδεται στην κατανόηση του φαινομένου της αλλαγής στο πεδίο των δημοσίων πολιτικών.

Στη διάρκεια του εργαστηρίου θα παρουσιαστεί η πρακτική προσέγγιση ζητημάτων που άπτονται της συγκρότησης της κυβερνητικής ατζέντας και τη διαμόρφωση και υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο σκέλος της παρακολούθησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών και των σχετικών εργαλείων και μεθόδων μέτρησης.

Η διάρθρωση του εργαστηρίου ως προς τις πρακτικές ασκήσεις θα βασιστεί στις απαιτήσεις του αντίστοιχου κλάδου επιτελικών στελεχών, αναπτύσσοντας τις δεξιότητες:

(α) συλλογής, ταξινόμησης, ανάλυσης αξιολόγησης και επικοινωνίας δεδομένων, πληροφοριών, ερευνών και μετρήσεων με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων και εργαλείων,

(β) παρακολούθησης του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος σχεδιασμού, εφαρμογής και ανασχεδιασμού των δημόσιων πολιτικών, με έμφαση στον έγκαιρο και συστηματικό εντοπισμό των τάσεων, εξελίξεων και καλών πρακτικών, αλλά και των παρατηρούμενων κενών και προβλημάτων των εφαρμοζόμενων πολιτικών,

(γ) συνεργασίας και διαβούλευσης με ομάδες ερευνητών, αναλυτές δεδομένων, εμπειρογνώμονες και την ευρύτερη κοινωνία, ως δρώντων του πεδίου πολιτικής.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

N.4622/2019 (ΦΕΚ Α'33) «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης.»

Λαδής, Στ., Νταλάκου Β. (2016). *Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής*, Αθήνα: Παπαζήσης.

Σπανού, Κ. (επιμ.) [2010]. *Δημόσιες πολιτικές στην Ελλάδα - Όψεις και αντιφάσεις*. Αθήνα, Παπαζήσης

Muller, P., Surel, Y. (2002). *Ανάλυση των Πολιτικών του Κράτους, Ανάλυση των Δημόσιων Πολιτικών*. Αθήνα, Τυπωθήτω.

Anderson, J. (2006). *Public Policy Making*, 6th edn, Boston and N.York: Houghton Mifflin Company.

Hill, M., (2005). *The Public Policy Process*. Harlow: PearsonEducation.

3.12 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Θεωρία και Εργαστήριο) (28 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από τις εισηγήσεις και εργαστηριακές ασκήσεις για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση θεμάτων που άπτονται τόσο θεμελιωδών εννοιών, αλλά και δημόσιων πολιτικών, στρατηγικών και εργαλείων της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Οι σπουδαστές/στρίες με την ολοκλήρωση του μαθήματος θα έχουν αποκτήσει γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν σύγχρονες εφαρμογές και περιβάλλοντα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Ψηφιακού Μετασχηματισμού σύμφωνα με το προφίλ του «αναλυτή ψηφιακής πολιτικής» όπως αυτό περιγράφεται στον νόμο 4622/2019.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το περιεχόμενο του μαθήματος καλύπτει τις βασικές τεχνολογίες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Εξετάζονται κρίσιμα και σημαντικά θέματα τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο. Η παρουσίαση των σχετικών αντικειμένων αφορά τόσο τις παρούσες ανάγκες της Δημόσιας Διοίκησης όσο και τις μελλοντικές προοπτικές και προκλήσεις στην παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών από την Δημόσια Διοίκηση. Όλα τα ανωτέρω εξετάζονται θεωρητικά μέσω διαλέξεων αλλά και πρακτικά μέσω εργαστηρίων και ενδιάμεσων πρακτικών εργασιών, ενώ θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις εθνικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες.

Το μάθημα διαρθρώνεται στις παρακάτω ενδεικτικές θεματικές ενότητες: έννοιες, στόχοι, υπηρεσίες δείκτες, πλεονεκτήματα, κρίσιμα ζητήματα και προκλήσεις. Πρωτοβουλίες στο Ευρωπαϊκό και Διεθνές περιβάλλον - Μοντέλα, Επίπεδα, Συμπράξεις, Πλατφόρμες Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. ROI και κινητή Διακυβέρνηση. Πρωτοβουλίες στο ελληνικό περιβάλλον - Ηλεκτρονικές Προμήθειες και Ηλεκτρονικές Δημοπρασίες-Διαλειτουργικότητα και υπηρεσίες ενιαίας εξυπηρέτησης (onestopshop)-Πλαίσιο πιστοποίησης Δημόσιων διαδικτυακών τόπων και Εθνικές πύλες-Ασφάλεια Ηλεκτρονικών Συναλλαγών-Ανοικτά Δεδομένα, Ανοικτή Διακυβέρνηση και Ηλεκτρονική Δημοκρατία.

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση σε Φάκελο

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

N.4622/2019 (ΦΕΚ Α'133) «Επιτελικό κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης.»

Αποστολάκης Ι.Α., Λουκής Ε.Ν., Χάλαρης Ι.,(2008), *Ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση*, Αθήνα: Παπαζήση.

Καπόπουλος Δ. (2016), *Η συμβολή της Πληροφορικής στην Υγεία*, Αθήνα: Δίαυλος.

Πομπόρτσος Α. (2006), *Εισαγωγή στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση*, Αθήνα: Α. Τζιόλα.

3.13 Αγγλική γλώσσα (24 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Η άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας προϋποτίθεται για την εισαγωγή των σπουδαστών/στριών στη Σχολή⁸. Ωστόσο, είναι γνωστό αφενός ότι υπάρχουν διαβαθμίσεις στη γλωσσική ικανότητα των σπουδαστών/στριών, ασχέτως πτυχίων και αφετέρου ότι κάθε οργανισμός έχει τη δική του κοινωνιόλεκτο, η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας στο πλαίσιο της γενικής γνώσης μιας γλώσσας. Με βάση αυτές τις δύο παραδοχές και με δεδομένη τη σημασία της άριστης χρήσης της αγγλικής για τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης, που θα κληθούν να δράσουν και να αλληλεπιδράσουν σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον, οργανώνονται τα μαθήματα αγγλικής στην Κοινή Φάση Σπουδών.

Το μάθημα είναι εργαστηριακό, η διδασκαλία οργανώνεται με βάση την ιδιαιτερότητα του κάθε Τμήματος και επιδιώκει:

- α. την εμπέδωση των γενικών γνώσεων των σπουδαστών/στριών
- β. την εισαγωγή τους στην ειδική γλώσσα της δημόσιας διοίκησης, στην ορολογία και τη φρασεολογία της
- γ. την εισαγωγή στις βασικές αρχές ευθείας και αντίστροφης μετάφρασης, με έμφαση στα ειδικά κείμενα, και στις βασικές γνώσεις και δεξιότητες αξιολόγησης των εργαλείων που υποστηρίζουν την πολύγλωσση μετάφραση (λεξικά, βάσεις δεδομένων ορολογίας, συστήματα αυτόματης μετάφρασης κ.λπ.).

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα βασίζεται στις αρχές διδασκαλίας της Αγγλικής για ειδικούς σκοπούς (EnglishforSpecialPurposes) και της Αγγλικής για επαγγελματική εξέλιξη (EnglishforProfessional/CareerDevelopment) και δίνει προτεραιότητα στην εφαρμοσμένη γνώση. Οι ασκήσεις αφορούν όλες τις βασικές δεξιότητες της γλωσσομάθειας, κατανόησης γραπτού και προφορικού κειμένου, σύνταξης γραπτού κειμένου και παραγωγής προφορικού λόγου και σε όλους τους τομείς δημόσιας πολιτικής. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα επίπεδα λόγου, ώστε οι σπουδαστές/στρίες να μπορούν να προσαρμόζονται με επιτυχία στην εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται είναι πρωτότυπο και βασίζεται στα μαθήματα της Κοινής Φάσης Σπουδών.

Ενδεικτικά, οι σπουδαστές/στρίες:

- Προσεγγίζουν τους τύπους κειμένων, τα επίπεδα λόγου και τις υφολογικές ιδιαιτερότητες.
- Ασκούνται στην κατανόηση και σύνταξη περιλήψεων, αναφορών, εκθέσεων, τεχνικών δελτίων, κειμένων για το ευρύ κοινό, με χρήση της κατάλληλης ορολογίας και φρασεολογίας, όπως και στις τεχνικές της επίσημης αλληλογραφίας – με ειδική αναφορά στην ηλεκτρονική αλληλογραφία.
- Εξοικειώνονται με τις ονομασίες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και τη βασική ορολογία της λειτουργίας τους.
- Εξοικειώνονται με τη βασική ορολογία των πέντε πεδίων του προγράμματος σπουδών.
- Ασκούνται στην κατανόηση και την παραγωγή προφορικού λόγου σε ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις.
- Ασκούνται στην περιληπτική καταγραφή προφορικού λόγου.
- Εξοικειώνονται με τον πειστικό λόγο, τις τεχνικές παρουσίασης και αυτοπαρουσίασης.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

<https://dictionary.cambridge.org/>

<https://www.macmillandictionary.com/>

<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

<https://www.collinsdictionary.com/>

<https://www.ldoceonline.com/>

<https://iate.europa.eu/home>

3.14 Δεύτερη ξένη γλώσσα (24 +2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Η διδασκαλία της δεύτερης ξένης γλώσσας λαμβάνει υπόψη το επίπεδο των σπουδαστών/στριών και οργανώνεται αναλόγως με το επίπεδό τους. Σε κάθε περίπτωση, εκτός από την ανάπτυξη των βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων των σπουδαστών/στριών, επιδιώκεται, σε όλα τα επίπεδα και με τρόπο προσαρμοσμένο, εισαγωγή τους στη βασική ορολογία της δημόσιας διοίκησης και των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το πρόγραμμα της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. προσφέρει, πέραν της αγγλικής, μαθήματα στην γαλλική, την γερμανική, την ιταλική και την ισπανική γλώσσα. Στα Τμήματα Γενικής Διοίκησης, Αναπτυξιακών-Περιφερειακών Πολιτικών, Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας, Ψηφιακών Πολιτικών και Πολιτιστικής Διοίκησης η βαθμολογία της δεύτερης γλώσσας δεν λαμβάνεται υπόψη στην συνολική βαθμολογία. Όσον αφορά στα Τμήματα Στελεχών Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων και Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων η βαθμολογία και των δύο γλωσσών συμπεριλαμβάνεται στον τελικό βαθμό αποφοίτησης. Οι σπουδαστές/στριες επιλέγουν με δήλωσή τους τη β ξένη γλώσσα που επιθυμούν να διδαχθούν. Συμπεριλαμβάνεται ωστόσο στον ατομικό φάκελο των σπουδαστών/στριων, όπου αναφέρεται το επίπεδο γλωσσομάθειας. Τα μαθήματα ξένης γλώσσας οργανώνονται με βάση τα επίπεδα γλωσσομάθειας, όπως αυτά καθορίζονται από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες.

Η συγκρότηση των τμημάτων της δεύτερης γλώσσας, η οποία έχει επιλεγεί από τους σπουδαστές και τις σπουδάστριες, γίνεται με απόφαση του Διευθυντή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α και εφόσον συμπληρώνεται ικανός αριθμός σπουδαστών/στριων κατά τμήμα.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

4. Ειδικά Εργαστήρια και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων

4.1 Εργαστήριο ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων (28 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του συγκεκριμένου εργαστηρίου είναι η στοχευμένη και σε προχωρημένο επίπεδο εκπαίδευση των σπουδαστών/στριων στα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιεί ο δημόσιος τομέας (επεξεργασία κειμένου, λογιστικά φύλλα, διαδίκτυο), καθώς και σε σύγχρονα εργαλεία ψηφιακών παρουσιάσεων. Στο τέλος του εργαστηρίου, οι σπουδαστές/στριες θα κατέχουν τις απαραίτητες αλλά και πιο εξειδικευμένες γνώσεις επεξεργασίας κειμένου/λογιστικών φύλλων για την εκτέλεση διοικητικών εργασιών, θα είναι σε θέση να δημιουργούν ολοκληρωμένες παρουσιάσεις επιχειρησιακού ή μη χαρακτήρα και θα αποτελούν χρήστες αυξημένων δυνατοτήτων στον τομέα του διαδικτύου.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Στο πλαίσιο του εισαγωγικού αυτού μαθήματος θα γίνει χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων, παρουσιάσεων και διαδικτύου. Οι ενότητες που θα καλυφθούν ενδεικτικά είναι: διαμόρφωση ψηφιακών εγγράφων, διαμόρφωση κειμένου, συγχώνευση αλληλογραφίας, χρήση επεξεργαστή κειμένου σε ομάδες εργασίας, δημιουργία λιστών-πινάκων δεδομένων, μορφοποίηση υπό όρους, επεξεργασία δεδομένων μέσω τύπων και συναρτήσεων, εμφάνιση πληροφοριών μέσω γραφημάτων, βασικοί κανόνες παρουσιάσεων, σχεδιασμός και περιεχόμενο παρουσιάσεων, δομή των παρουσιάσεων, τήρηση προβλεπόμενου χρόνου παρουσίασης, συμπεριφορά του παρουσιαστή, γλώσσα του σώματος (στάση, οπτική επαφή και φωνή), διαδραστικότητα με το κοινό, μέθοδοι/τεχνικές που κρατούν το ενδιαφέρον του κοινού ζωντανό, διαχείριση ερωταπαντήσεων, έλεγχος του περιβάλλοντα χώρου και χειρισμός άγχους.

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια (ασκήσεις στο εργαστήριο)

4.2 Εργαστήριο ανάπτυξης δεξιοτήτων σε σύγχρονα και ασύγχρονα ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας, εργασίας και εκπαίδευσης (7 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Η πανδημία του κωροναϊού επιτάχυνε την είσοδο νέων μορφών εργασίας στον δημόσιο τομέα. Μια αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση οφείλει να προσαρμόζεται άμεσα σε συνθήκες κρίσεις προκειμένου να εκπληρώνει την αποστολή της. Η εμπειρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τηλεργασίας που αποκτήθηκε και στο Ε.Κ.Δ.Δ.Α. ως προϊόν της πανδημίας, κατέστησε σαφές πως κάθε δημόσιος υπάλληλος οφείλει να γνωρίζει και ανά πάσα στιγμή να αξιοποιεί εργαλεία τηλεργασίας και τηλεεκπαίδευσης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μέρος των σπουδών της ΚΣΤ' Εκπαιδευτικής Σειράς «Αλέξανδρος Σβώλος» πραγματοποιήθηκε με την χρήση ψηφιακών εργαλείων, η εκπαίδευση των σπουδαστών/τριών της ΚΖ' Σειράς από τις πρώτες κιόλας μέρες εισαγωγής τους στην Σχολή σε συγκεκριμένα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιεί το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση κρίνεται απολύτως απαραίτητη.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Εισαγωγή στη λειτουργία και παρουσίαση της πλατφόρμας τηλεεκπαίδευσης και τηλεργασίας που χρησιμοποιεί το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. καθώς και μεγάλο μέρος του δημοσίου τομέα.

Πρακτική εφαρμογή της ψηφιακής αίθουσας (virtual classroom) που παρέχει, εκτός από την επικοινωνία φωνής και εικόνας, πρόσθετες δυνατότητες όπως διαμοιρασμό περιεχομένου και ηλεκτρονικό πίνακα και πλήθος άλλων λειτουργιών που εγγυώνται την υψηλού επιπέδου παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε περίοδο κρίσης.

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

4.3 Μεθοδολογία της έρευνας, ποσοτική και ποιοτική ανάλυση στο δημόσιο τομέα (14 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των σπουδαστών/τριών με τη λογική και τις μεθόδους της επιστημονικής έρευνας και την πρακτική εφαρμογή τους στην προσέγγιση κοινωνικο-οικονομικών και αναπτυξιακών ζητημάτων. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της ερευνητικής διαδικασίας και οι βασικές τεχνικές της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας και οι σπουδαστές/τριες θα μπορέσουν να εμβαθύνουν στο πεδίο μέσω μίας «προσομοίωσης έρευνας».

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος γίνεται μια κριτική επισκόπηση των επιμέρους μεθοδολογικών επιλογών ενώ το δεύτερο μέρος εστιάζει στα κυριότερα χαρακτηριστικά της ερευνητικής διαδικασίας και στις βασικές τεχνικές ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην αναγνώριση και κατανόηση των κοινωνικο-οικονομικών διαδικασιών και της σύνδεσής τους με τη μελέτη αντίστοιχων προβλημάτων. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί μια «προσομοίωση έρευνας» με στόχο την εμβάθυνση στη λογική και τις μεθόδους της επιστημονικής έρευνας (συγκρότηση θεωρητικού-μεθοδολογικού πλαισίου, διάρθρωση υποθέσεων εργασίας, επιλογή μεθόδων και τεχνικών, συλλογή-ταξινόμηση-επεξεργασία δεδομένων, ανάλυση και παρουσίαση αποτελεσμάτων). Στόχος είναι η αναγνώριση, ανάλυση και αξιολόγηση των διερευνόμενων προβλημάτων με την αξιοποίηση μεθοδολογικών και των τεχνικών επιλογών. Επιπλέον, οι σπουδαστές/ριες θα εκπονήσουν εργασία που θα περιλαμβάνει τη συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση και αξιολόγηση των δεδομένων καθώς και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων σε θέμα που θα επιλέξουν.

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Αναστασιάδου, Σ. (2012). Στατιστική και Μεθοδολογία Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες, Αθήνα: Κριτική
- Babbie, E. (2011). Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα, μτφρ. Γιάννης Βογιατζής, Αθήνα: Κριτική.
- Bryman, A. (2012). Social Research Methods, Oxford University Press.

Kumar R. (2011). "Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners." SAGEpublicationsLtd.

Λυδάκη Α. (2001). *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας*, τρίτη έκδοση, Αθήνα, Καστανιώτης.

4.4 Σύνταξη και Προτυποποίηση Δημοσίων Εγγράφων (20+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Τα δημόσια έγγραφα αποτελούν τον πυρήνα της επικοινωνίας των δημοσίων υπηρεσιών με τους πολίτες και με τις άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Σκοπός του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι σπουδαστές/στρίες τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για τη σύνταξη νόμιμων και εύληπτων εγγράφων, την ηλεκτρονική μορφοποίηση, διακίνηση και την αρχειοθέτησή τους. Στο μάθημα δίνεται έμφαση στην ορθή και ακριβή χρήση της νέας ελληνικής γλώσσας. Συμπληρωματικά προς το μάθημα διοργανώνεται ειδικό εργαστήριο σχετικά με τις γενικές και τις ειδικές νομοτεχνικές αρχές κατάρτισης κανονιστικών πράξεων.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Το μάθημα αποτελεί παρακολούθημα και πρακτική εφαρμογή του Διοικητικού Δικαίου και διεξάγεται εργαστηριακά σε αίθουσα υπολογιστών. Διαρθρώνεται ενδεικτικά, με βάση και τον «Κανονισμό Επικοινωνίας Δημοσίων Υπηρεσιών» στις παρακάτω ενότητες:

1. Βασικές έννοιες: αλληλογραφία - έγγραφο - σχέδιο - συντάκτης - υπογραφή - συνυπογραφή - διαβάθμιση - προτεραιότητα - ειδική μεταχείριση - διεκπεραίωση· προϋποθέσεις εγκυρότητας του εγγράφου.
2. Είδη διοικητικών εγγράφων: ευρείας χρήσης έγγραφο - εισήγηση - απόφαση - εγκύκλιος - διαταγή - σημειώματα (υπηρεσιακά - ενημερωτικά) - αιτήσεις / αναφορές των υπαλλήλων - ηλεκτρονικό ταχυδρομείο - πρακτικά κ.ά.
3. Δομή διοικητικού εγγράφου: Η προμετωπίδα: αποστολέας εγγράφου - στοιχεία επικοινωνίας του εκδότη - βαθμός ασφαλείας - βαθμός προτεραιότητας - χρόνος διατήρησης του εγγράφου στο αρχείο - τύπος και χρονολογία έκδοσης του εγγράφου - αριθμός πρωτοκόλλου - Αποδέκτες για ενέργεια, κοινοποίηση, εσωτερική διανομή - Το κυρίως κείμενο (εισαγωγή, κύριο θέμα, συμπεράσματα, προτάσεις) - Οι υπογραφές - Οι σφραγίδες - Τα συνημμένα - Τα παραρτήματα.

4. Διακίνηση διοικητικών εγγράφων: εισερχόμενα – εξερχόμενα, ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων - ηλεκτρονικό πρωτόκολλο· εθιμοτυπία ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.
5. Εργασίες αρχειοθέτησης (φυσικό αντικείμενο και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση): ταξινόμηση (βασικά συστήματα ταξινόμησης και διαβάθμιση) – κωδικοποίηση και ευρετηρίαση υποθέσεων – θεματολόγιο – ταξιθέτηση – αρχειοθέτηση / εκκαθάριση αρχείων.

Τρόπος αξιολόγησης : Γραπτή Εξέταση (Φάκελος περίπτωσης)

4.5 Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών: Οδηγός Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς (7 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός αυτής της εισήγησης είναι η εξοικείωση του σπουδαστών/στριων με τον Οδηγό ορθής διοικητικής συμπεριφοράς, ο οποίος εστιάζει στις σχέσεις των δημοσίων υπαλλήλων με τους πολίτες. Με την εξοικείωση με τον Οδηγό επιδιώκεται η ανάπτυξη από τους σπουδαστές/στριες στάσεων, συμπεριφορών και γενικότερα μιας κουλτούρας που υποστηρίζουν την τήρηση των θεμελιωδών ηθικών αρχών δράσης που απορρέουν από την έννομη τάξη και από τις γενικά παραδεκτές αρχές του διοικητικού δικαίου, όπως της χρηστής διοίκησης, της αρχής της επιείκειας, της καλής πίστης και εν γένει της προσήλωσης στα ιδεώδη ορθής διοικητικής συμπεριφοράς.

Η ποιότητα της δημόσιας διοίκησης συνδέεται άρρηκτα με την στάση και συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και είναι καθοριστική για τη στάση του κοινωνικού συνόλου έναντι του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Η εξοικείωση με τον *Οδηγό ορθής διοικητικής συμπεριφοράς* προσδιορίζει το κλίμα που πρέπει να επικρατεί στη δημόσια υπηρεσία, διατυπώνει όσο το δυνατό περισσότερο σαφείς κανόνες συμπεριφοράς για τους δημοσίους υπαλλήλους και ενημερώνει τους πολίτες για τον τρόπο με τον οποίο οφείλει να τους αντιμετωπίζει η δημόσια διοίκηση, για τα βασικά δικαιώματα που τους παρέχονται από το νόμο κατά τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες της και για τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους.

Ως εκ τούτου, πραγματεύεται δεξιότητες και ικανότητες του δημοσίου υπαλλήλου που αφορούν την συμπεριφορά προς τον πολίτη, την ευπρέπεια, τον σεβασμό, τον επαγγελματισμό, την τήρηση της νομιμότητας, την ανεξαρτησία και αμεροληψία, την υπευθυνότητα και την ισότητα, την αναλογικότητα και την εχεμύθεια.

Ο Οδηγός ορθής διοικητικής συμπεριφοράς μελετάται συγκριτικά και με τον αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Κώδικα Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς.

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

4.6 Βασικές Αρχές Εκπόνησης Επιστημονικής Εργασίας (3 ώρες)

Σκοπός και στόχος:

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να διασφαλίσει υψηλή ποιότητα στις εργασίες των σπουδαστών/τριών της Ε.Σ.Δ.Δ.Α., μέσα από την παρουσίαση των βασικών αρχών εκπόνησης επιστημονικής εργασίας.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες:

Ενδεικτικές ενότητες του σεμιναρίου είναι:

- Οργάνωση της μελέτης
- Αναζήτηση της πληροφορίας και αξιολόγηση της εγκυρότητάς της
- Διάρθρωση εργασίας
- Σύνταξη εργασίας
- Γλώσσα και ύφος
- Τεκμηρίωση
- Παραπομπές και βιβλιογραφία

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

5. Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες και Ειδικά Σεμινάρια

(αφορούν το σύνολο των φάσεων του Προγράμματος Σπουδών)

Η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. ως Σχολή εξειδίκευσης και εκπαίδευσης επιτελικών στελεχών δίνει μεγάλη έμφαση στην ισορροπία ανάμεσα στη θεωρία ή καθ' έδρας διδασκαλία και στην επιχειρησιακή ή επί του πεδίου εκπαίδευση. Με αυτό τον στόχο, ενισχύει το πρόγραμμα επισκέψεων των σπουδαστών/τριών σε φορείς του δημόσιου ή/και ιδιωτικού τομέα ώστε τα αυριανά στελέχη του δημόσιου τομέα να εντρυφήσουν στην πράξη στα ζητήματα και τις προκλήσεις αλλά και να κατανοήσουν σε βάθος τις μεταρρυθμιστικές ανάγκες που έχει ανάγκη η Δημόσια Διοίκηση.

Στο ίδιο πλαίσιο διοργανώνονται διαλέξεις προσωπικοτήτων εγνωσμένου κύρους στην ελληνική, ευρωπαϊκή ή παγκόσμια κοινότητα και διάλογοι στρογγυλής τραπέζης με στόχο την περαιτέρω ποιοτική αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης των αυριανών ανώτατων στελεχών της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και την εμπάθунση σε εξειδικευμένα θέματα με διοικητικό ενδιαφέρον.

Με βάση τα παραπάνω οργανώνονται:

- **Επισκέψεις και ειδικές εκπαιδευτικές εισηγήσεις σε φορείς του Δημόσιου ή Ιδιωτικού τομέα**

Πραγματοποιούνται για το σύνολο των σπουδαστών/τριών ή ανά Τμήμα εφόσον υπάρχει ειδικό ενδιαφέρον

- **Διαλέξεις Προσωπικοτήτων**

Πραγματοποιούνται για το σύνολο των σπουδαστών/τριών

- **Διάλογοι Στρογγυλής Τραπέζης**

Πραγματοποιούνται για το σύνολο των σπουδαστών/τριών

- **Ημερίδες**

Πραγματοποιούνται για το σύνολο των σπουδαστών/τριών σε θεματικές της Δημόσιας Διοίκησης με ειδικό ή γενικό περιεχόμενο (π.χ. Ζητήματα Ισότητας στη Δημόσια Διοίκηση)

Η διδακτική ώρα κάθε μαθήματος ή εργαστηρίου ορίζεται σε πενήντα (50') λεπτά.

Η κλίμακα βαθμολογίας για κάθε μάθημα, εργαστήριο, σεμινάριο ή εργασία ορίζεται από το ένα (1) έως το δέκα (10). Ο βαθμός μπορεί να είναι ακέραιος ή/και να ορίζεται με ακρίβεια μέχρι δύο (2) δεκαδικά ψηφία.

Αναβαθμολόγηση μαθημάτων, σεμιναρίων, εργαστηρίων και εργασιών δεν επιτρέπεται, ενώ διόρθωση βαθμού επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση που έχει εμφιλοχωρήσει προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα και ύστερα από σχετικό έγγραφο του αρμόδιου διδάσκοντος και απόφαση του Διευθυντή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Τα γραπτά βαθμολογούνται και παραδίδονται στην Ε.Σ.Δ.Δ.Α. από τους διδάσκοντες – βαθμολογητές εντός προθεσμίας δέκα (10) εργασίμων ημερών από την παραλαβή τους.

Όλες οι εργασίες των μαθημάτων, ενδιάμεσες και τελικές, παραδίδονται μαζί με τη βαθμολογία τους από τους διδάσκοντες στους Υπεύθυνους σπουδών και έρευνας της ΕΣΣΔΑ, οι οποίοι τηρούν το σχετικό αρχείο.

Η βαθμολογία των μαθημάτων, εργαστηρίων, σεμιναρίων και εργασιών της κοινής φάσης καταχωρίζεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και τον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο κάθε εκπαιδευομένου, ανακοινώνεται με απόφαση του Διευθυντή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων της Σχολής. Η ενημέρωση των εκπαιδευομένων σχετικά με τη βαθμολογία δύναται να παρέχεται και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α΄ και Β΄ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2020

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Μέλη ομάδας Εργασίας

Δρ. Γεώργιος Πιερράκος, Καθηγητής στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Διευθυντής του Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Δρ. Παρασκευή Θεοφίλου, Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Υπηρεσιών Υγείας στο Υπουργείο Υγείας

Σύμβουλος σε θέματα Προγράμματος Σπουδών:

Δρ Σπυριδούλα-Διονυσία Διαμαντάτου, Επιστημονικό Προσωπικό στο ΙΝΕΠ

Υπεύθυνος Σπουδών & Έρευνας:

Δρ Χαράλαμπος Πλατής

ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Ο αριθμός των εισακτέων στο Τμήμα Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας για την ΚΖ' εκπαιδευτική σειρά της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. έχει καθοριστεί σε 10. Στο σύνολό τους οι απόφοιτοι του Τμήματος προορίζονται να στελεχώσουν το Υπουργείο Υγείας, το οποίο έχει ως αποστολή την προάσπιση, προστασία και προαγωγή της υγείας του πληθυσμού, μέσω του προγραμματισμού και της υλοποίησης πολιτικών Δημόσιας Υγείας, της διασφάλισης της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης στην παροχή ποιοτικά και ποσοτικά επαρκών υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας από το Εθνικό Σύστημα Υγείας, καθώς επίσης και τη ρύθμιση της λειτουργίας και την άσκηση εποπτείας στους Φορείς υγειονομικής φροντίδας του ιδιωτικού τομέα.

1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τα Μαθήματα του Ειδικών Φάσεων έχουν ως σκοπό να δημιουργήσουν εξειδικευμένα στελέχη που θα συμβάλλουν στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και υλοποίηση σύγχρονων πολιτικών υγείας. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρόγραμμα Σπουδών αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη στάσεων που θα καταστήσουν τους/τις αποφοίτους **σύγχρονα διοικητικά στελέχη ή επαγγελματίες της διοίκησης** που θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν άμεσα στα επαγγελματικά καθήκοντα τους στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας, σε όλες τις Διευθύνσεις της, σύμφωνα με τις νέες παγκόσμιες τάσεις και απαιτήσεις, όπως η καθολική υγειονομική κάλυψη (universalhealthcoverage), η ατομοκεντρική φροντίδα υγείας (person-centeredcare), η ολοκληρωμένη και ολιστική φροντίδα υγείας (integratedpatientcare), αξιολόγηση της τεχνολογίας υγείας κ.α.

1.2 ΔΟΜΗ & ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η Ειδική Φάση Σπουδών επιμερίζεται σε τέσσερις (4) διαδοχικούς κύκλους εκπαίδευσης:

(α) Πρώτος Κύκλος Μαθημάτων Εξειδίκευσης, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών.

(β) Πρακτική Εκπαίδευση, διάρκειας τεσσάρων (4) μηνών.

(γ) Δεύτερος Κύκλος Μαθημάτων Εξειδίκευσης, διάρκειας τριών (3) μηνών.

(δ) Κύκλος εκπόνησης και αξιολόγησης των Τελικών Εργασιών των εκπαιδευομένων, διάρκειας δύο (2) μηνών.

Η Πρώτη Φάση Μαθημάτων Εξειδίκευσης περιλαμβάνει μαθήματα, εργαστήρια, ημερίδες, διαλέξεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις και άλλες δραστηριότητες. Στο πλαίσιο των μαθημάτων και των εργαστηρίων, είναι δυνατό να ανατίθεται στους/στις εκπαιδευόμενους/νες η εκπόνηση εργασιών και ασκήσεων.

Τα μαθήματα και τα εργαστήρια της Πρώτης Ειδικής Φάσης Σπουδών παρέχουν στους εκπαιδευόμενους/νες ,πέρα από το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, σχετικό με τη κατεύθυνση του Τμήματος, ένα διεπιστημονικό υπόβαθρο και ένα πλαίσιο αρχών. Μέσω της εφαρμογής καινοτόμων εκπαιδευτικών μεθόδων, οι εκπαιδευόμενοι/ες εξοικειώνονται με τις θεμελιώδεις αρχές άσκησης δημόσιας πολιτικής σε μικρο και μακρο επίπεδο και αποκτούν σύγχρονη διοικητική αντίληψη.

Η Δεύτερη Φάση Μαθημάτων Εξειδίκευσης περιλαμβάνει σεμινάρια, μαθήματα, εργαστήρια, ημερίδες, διαλέξεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις και άλλες δραστηριότητες.

- Τα μαθήματα/ εργαστήρια τα οποία αξιολογούνται μέσω ομαδικών εργασιών ή μη, είναι η περαιτέρω εμπάθυνση και εμπλουτισμός γνώσεων σε επιμέρους θεματικά πεδία, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων, η οποία συνίσταται στην εκπόνηση συλλογικών ή μη εργασιών/ ασκήσεων, στην παρουσίαση και υποστήριξή τους και στη συμμετοχή τους στο διάλογο που προκύπτει.
- Τα εργαστήρια που είναι ενταγμένα σε μαθήματα, ανεξάρτητα από τον τρόπο εξέτασης τους, έχουν συντελεστή βαρύτητας 30% στην συνολική βαθμολογία του μαθήματος.
- Η διδακτική ώρα κάθε μαθήματος ή εργαστηρίου διαρκεί πενήντα (50') λεπτά.
- Η βαθμολογία των μαθημάτων, εργαστηρίων, σεμιναρίων και εργασιών της φάσης, καταχωρίζεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και τον ατομικό υπηρεσιακό φάκελο κάθε εκπαιδευομένου και ανακοινώνεται με απόφαση του Διευθυντή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

1.3 ΕΙΔΙΚΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η ειδική φάση σπουδών περιλαμβάνει θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, με στόχο την **εμπάθυνση και ενίσχυση ειδικών γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών** των μελλοντικών στελεχών του τομέα της Υγείας. Ειδικότερα:

A. σε επίπεδο γνώσεων των σπουδαστών/στριών :

Πρωταρχική επιδίωξη του προγράμματος σπουδών αποτελεί η στήριξη και η προαγωγή των εκπαιδευτικών διαδικασιών που συντείνουν στη μεταφορά και την απόκτηση ενός συστήματος γνώσεων, τεχνικών και μεθόδων, μέσω των οποίων καθίσταται δυνατή τόσο η κατανόηση (γνώση), όσο και η δυνατότητα διαπλαστικής παρέμβασης (εφαρμογή τεχνικών – μεθόδων -

εργαλείων) στο χώρο της Κοινωνικής Διοίκησης και ειδικότερα του Συστήματος Υπηρεσιών Υγείας. Το πρόγραμμα της Ειδικής Φάσης Σπουδών σχεδιάστηκε με σκοπό να δώσει την δυνατότητα στα μελλοντικά στελέχη της Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας να αποκτήσουν όλες εκείνες τις ειδικές γνώσεις, μεθοδολογίες και εργαλεία, που θεωρούνται απαραίτητα στην εργασία τους.

Με βάση αυτή τη λογική, οι σπουδαστές /στρίες, μέσω του Προγράμματος Σπουδών και των αντίστοιχων θεμάτων – αντικειμένων διδασκαλίας, ανάλυσης και επεξεργασίας, να είναι σε θέση ενδεικτικά:

- Να διακρίνουν τους θεσμούς, τα όργανα, τις αρμοδιότητες καθώς και το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του τομέα της Υγείας, καθώς και των εποπτευόμενων εντός αυτού φορέων.
- Να γνωρίζουν τα συστήματα και τις πολιτικές υγείας.
- Να είναι εξοικειωμένοι/ες με τα οικονομικά της υγείας και τη διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού του συγκεκριμένου τομέα.
- Να κατέχουν τις βασικές αρχές του δικαίου της υγείας, της βιοηθικής, καθώς και των δικαιωμάτων των ληπτών υπηρεσιών υγείας.
- Να αναγνωρίζουν τις βασικές διαστάσεις των διαφόρων βαθμίδων υγείας, της ψυχικής υγείας, της δημόσιας υγείας και τον τρόπο με τον οποίον αυτές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.
- Να γνωρίζουν την εφαρμογή μεθοδολογιών, τεχνικών και εργαλείων σχεδιασμού και αξιολόγησης- μέτρησης της απόδοσης των υπηρεσιών υγείας σε συνδυασμό με θέματα διοίκησης ολικής ποιότητας.
- Να κατέχουν θέματα οργάνωσης και διοίκησης των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας, αλλά και την χρηματοοικονομική διαχείρισή τους (με έμφαση στα Νοσοκομεία).
- Να αντιλαμβάνονται βασικές έννοιες της φαρμακευτικής πολιτικής και της βιοϊατρικής τεχνολογίας.
- Να επεξεργάζονται και να αναλύουν ποικίλης φύσης δεδομένα στον τομέα της υγείας.
- Να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν εργαλεία για την χάραξη πολιτικών παροχής ποιοτικών και ανθρωποκεντρικών υπηρεσιών υγείας.
- Να αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες στις Υπηρεσίες Υγείας.
- Να επεξεργάζονται, να αξιοποιούν τα δεδομένα στον τομέα της υγείας και με βάση αυτά να λαμβάνουν αποφάσεις.

B. σε επίπεδο ανάπτυξης δεξιοτήτων: των οι σπουδαστών/στριών :

Η απόκτηση ειδικών γνώσεων στους ενδεικτικά προαναφερόμενους τομείς δεν είναι από μόνη της επαρκής για να ενταχθεί το μελλοντικό στέλεχος της δημόσιας διοίκησης υπηρεσιών υγείας κατευθείαν στην εργασία του και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες ενός σύγχρονου διοικητικού και επιτελικού στελέχους. Κρίθηκε λοιπόν, δεύτερον, σκόπιμο και απαραίτητο, η συμπλήρωση των θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη κατάλληλων και χρήσιμων διοικητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που χαρακτηρίζουν ένα διακεκριμένο σύγχρονο δημόσιο λειτουργό. Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα αποσκοπεί:

- Να χειρίζονται σύγχρονα εργαλεία του μάνατζμεντ, ώστε, μετά την αποφοίτησή τους, να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις επεξεργασίας, διαμόρφωσης και υλοποίησης των δημοσίων πολιτικών που αφορούν στον τομέα τοποθέτησής τους.
- Να καλλιεργούν κριτικά, αναλυτικά και συνθετικά την σφαιρική προσέγγιση θεμάτων που οδηγούν στην ανάπτυξη της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων αυξημένης πολυπλοκότητας που κατά κανόνα χαρακτηρίζουν τους κοινωνικοκρατικά δομημένους θεσμούς και τις Υπηρεσίες Υγείας.
- Να αναπτύσσουν επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες μέσα από την εξάσκηση των σπουδαστών/στριών κατά τη διάρκεια των επιμέρους μαθημάτων, εργαστηρίων και παρουσίασης - υποστήριξης των εργασιών.
- Να αποκτήσουν τεχνικές δεξιότητες, μέσα από την εκμάθηση σύνταξης τεχνικών δελτίων, στατιστικών πακέτων, τεχνικών παρουσιάσεων με τη χρήση Η/Υ, την ανάπτυξη ιστοσελίδων, τη χρήση ειδικού λογισμικού και πολυμέσων (multimedia).

Γ. σε επίπεδο διαμόρφωσης στάσεων:

Σε επίπεδο διαμόρφωσης στάσεων

Τρίτο στοιχείο τέλος, το οποίο συμβάλλει στην παραγωγή άρτιων και ολοκληρωμένων υψηλόβαθμων διοικητικών στελεχών συνιστά η σταθερή προσήλωση και ο προσανατολισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη διαμόρφωση κοινών στάσεων και αντιλήψεων τέτοιων που να συνάδουν και να ανταποκρίνονται στο ολοκληρωμένο προφίλ ενός σύγχρονου διοικητικού στελέχους ταχείας εξέλιξης. Με αυτήν την έννοια το κεντρικό μέλημα όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας στοχεύει και οφείλει να επικεντρωθεί:

- Στην καλλιέργεια συνεργατικής συμπεριφοράς, μέσα από την «από κοινού» ανάληψη γραπτών εργασιών και παρουσίασή τους.
- Στην εγρήγορση, ευελιξία και διορατικότητα, μέσα από ορθό χρονοπρογραμματισμό και τη σωστή διαχείριση του χρόνου κατά την ανάληψη, συγγραφή και παρουσίαση εργασιών, κατά τη διεξαγωγή των ασκήσεων προσομοίωσης, μελετών περιπτώσεων, αλλά και κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης

- Στην αντίληψη των διαφορετικών πλαισίων και των γρήγορων αλλαγών που προκαλούνται από το συνεχώς μεταβαλλόμενο διοικητικό περιβάλλον, στα οποία καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι σπουδαστές στη μελλοντική τους εργασία.
- Στην καλλιέργεια «ήθους εργασίας» και της «ηθικής της ευθύνης» όσο και μίας θετικής στάσης και αντίληψης στην άσκηση καθηκόντων, στην δημιουργικότητα, και την ανάληψη πρωτοβουλιών.

1.4 ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Τα μαθήματα ξένων γλωσσών στη Φάση Εξειδίκευσης απευθύνονται στα τμήματα Εξειδίκευσης και καλύπτουν τις ειδικές ανάγκες των αντικειμένων τους, ενισχύοντας τις δεξιότητες των σπουδαστών στον γραπτό και προφορικό λόγο, την ειδική ορολογία της δημόσιας διοίκησης και των επιμέρους πεδίων του, την ευθεία και αντίστροφη μετάφραση και διερμηνεία (για εσωτερική χρήση, καθώς οι σπουδαστές / σπουδάστριες δεν είναι ούτε επιδιώκεται να γίνουν επαγγελματίες μεταφραστές και διερμηνείς). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους πόρους και τα εργαλεία που μπορούν να υποστηρίξουν τους σπουδαστές και τις σπουδάστριες στην πολύγλωσση επικοινωνία, όπως και στους ειδικούς τύπους κειμένων ενδιαφέροντος του εκάστοτε τμήματος.

Τρόπος αξιολόγησης: Συνεχής αξιολόγηση (25%) και γραπτή εξέταση (75%)

**2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α΄ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ		
Α΄ Ειδική Φάση Σπουδών		
	ΜΑΘΗΜΑΤΑ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	Ώρες
1.	Έλεγχος Διοικητικής Δράσης	34+2
2.	Δημόσιες Συμβάσεις και Καλή Διακυβέρνηση	34+2
3.	Κυβερνοασφάλεια στη Δημόσια Διοίκηση	21+2
4.	Σχεδιασμός προγραμμάτων & αναπτυξιακών παρεμβάσεων ΕΣΠΑ (εργαστήριο)	21+2
5.	Θεσμικό Πλαίσιο Υλοποίησης Έργων (εργαστήριο)	16+2
6.	Οργανωσιακή Συμπεριφορά Και Ηγεσία (εργαστήριο)	21+2
7.	Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Δεδομένων	32
8.	Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων στην Υγεία (Project and Program Management) (Θεωρία και Εργαστήριο)	21+2
9.	Εισαγωγή στη Βιοστατιστική και την Επιδημιολογία (Θεωρία και Εργαστήριο)	38
10.	Διοίκηση Αλλαγής στον Τομέα της Υγείας (ChangeManagement) (Θεωρία και Εργαστήριο)	21+2
11.	Διαχείριση Διαδικασιών στην Υγεία (Process Management) (Θεωρία και Εργαστήριο)	21+2
12.	Επιχειρησιακή Αναλυτική και Λήψη Αποφάσεων στην Υγεία (Business Analytics and Decision Making) (Θεωρία και Εργαστήριο)	21+2
13.	Διοίκηση Απόδοσης στον Τομέα της Υγείας (Performance Management) (Θεωρία και Εργαστήριο)	21+2
14.	Ενίσχυση Κριτικής Σκέψης (εργαστήριο)	12
15.	Αγγλική Γλώσσα	27+2
16.	Δεύτερη Ξένη Γλώσσα (Γαλλικά ή Γερμανικά ή Ιταλικά ή Ισπανικά)	27+2
	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	427

2.1. Έλεγχος Διοικητικής Δράσης (34+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπό του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση των σπουδαστών/στριών με τις αρχές και λειτουργίες του Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit), με βάση τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και την εφαρμογή τους στην Δημόσια Διοίκηση. Αντικείμενο του Εσωτερικού Ελέγχου στη Δημόσια Διοίκηση είναι να παρέχει συμβουλές στους οργανισμούς σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο επίτευξης των στόχων τους. Ο εσωτερικός έλεγχος αναπτύσσει μια συστηματική μεθοδολογία για την ανάλυση επιχειρησιακών διαδικασιών ή οργανωτικών προβλημάτων και την υποβολή προτάσεων για λύσεις.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα καλύπτει ενδεικτικά τις ακόλουθες ενότητες: Εισαγωγή στον Εσωτερικό Έλεγχο – Ο Εσωτερικός Έλεγχος στην Δημόσια Διοίκηση – Αποστολή – Βασικές Αρχές – Λειτουργική ανεξαρτησία – Ευθυγράμμιση του προγράμματος του εσωτερικού ελέγχου με τους στόχους και τους κινδύνους της οντότητας – Διεθνή Πρότυπα (www.theiia.org) – Κώδικας Ηθικής – Εποπτεία και Εσωτερικός Έλεγχος – Νομοθεσία, δομές και πρακτικές.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση σε μελέτη περίπτωσης και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

2.2 Δημόσιες Συμβάσεις και Καλή Διακυβέρνηση (34+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να συμβάλει στην βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των στελεχών των αναθετουσών αρχών και των διοικητικών ελεγκτικών οργάνων στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων μέσω της κατάρτισης των στελεχών της ΕΣΔΔΑ.

Στόχος της εκπαίδευσης των στελεχών της ΕΣΔΔΑ στο προσφάτως αναθεωρημένο και κωδικοποιημένο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων (ν. 4412/2016) αποτελεί η αξιοποίηση των στελεχών στον νευραλγικό τομέα των δημοσίων συμβάσεων, που σήμερα αντιστοιχεί στο 10% του ΑΕΠ και ήδη τον διαχειρίζονται άνω των 6000 φορέων του δημοσίου τομέα, οι οποίοι αποτελούν αναθέτουσες αρχές. Τα στελέχη που θα αξιοποιηθούν στον ευαίσθητο αυτόν τομέα πρέπει να διαθέτουν την απαραίτητη τεχνογνωσία και τον απαραίτητο επαγγελματισμό, να χαρακτηρίζονται από ακεραιότητα και να υποστηρίζουν τη διαφάνεια της δημόσιας διαχείρισης:

αυτούς τους στόχους υπηρετεί το παρόν μάθημα της ΕΣΔΔΑ, διαμορφώνοντας για τους αποφοίτους της συνθήκης υψηλής επαγγελματικής σταδιοδρομίας στο δημόσιο τομέα.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα περιλαμβάνει την παρουσίαση του σχετικού θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών, μελετών και έργων, που αναθεωρήθηκε και κωδικοποιήθηκε προσφάτως με το ν. 4412/2016. Με το νέο πλαίσιο ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, ενώ ταυτόχρονα ενοποιήθηκαν για όλα τα είδη των συμβάσεων οι κανόνες ανάθεσης με διαδικασίες χρήσης ηλεκτρονικών μέσων, αλλά και νέων τεχνικών ανάθεσης. Το μάθημα θα περιλαμβάνει και τις βασικές αρχές εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει γενική θεωρητική κατάρτιση στο νέο θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, ανάλυση του εθνικού και του ευρωπαϊκού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, με έμφαση στην εξέλιξη των σχετικών διατάξεων και στο σχολιασμό της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικότερα οι θεματικές ενότητες θα περιλαμβάνουν: α) το πεδίο εφαρμογής του νόμου, τις γενικές αρχές και τους γενικούς κανόνες, β) τις προβλεπόμενες διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης, τις τεχνικές και εργαλεία ανάθεσης, γ) τη διαδικασία προετοιμασίας της διαγωνιστικής διαδικασίας, δ) τους λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια ανάθεσης, ε) τη διαδικασία εκτέλεσης όλων των ειδών δημοσίων συμβάσεων, στ) τον έλεγχο των δημοσίων συμβάσεων ενώπιον των εθνικών αρχών και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση σε μελέτη περίπτωσης και ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

2.3 Κυβερνοασφάλεια στη Δημόσια Διοίκηση (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Τα μελλοντικά ανώτερα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης πρέπει να κατανοήσουν ότι το πρόβλημα της ασφάλειας πληροφοριών είναι πολυδιάστατο, και πέραν της προστασίας από απειλές (εγκληματικές ενέργειες, δολιοφθορές, κατασκοπεία, ατυχήματα, και αστοχίες), στους σχετικούς κινδύνους συμπεριλαμβάνονται κι αυτοί που αφορούν στη μείωση της εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας των φορέων προς τους πολίτες, οι οποίοι αν δεν αντιμετωπιστούν, είναι δυνατόν να επηρεάσουν αρνητικά τη σταθερότητα της Δημόσιας Διοίκησης. Ολοκληρώνοντας το μάθημα, θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν με λεπτομέρεια τις βασικές έννοιες της εν λόγω

επιστημονικής περιοχής και να εκτιμήσουν τις συνέπειες των κινδύνων που αντιμετωπίζουν στον κυβερνοχώρο, να εφαρμόζουν με επιτυχία μεθόδους και τεχνολογίες προστασίας πληροφοριακών συστημάτων και δικτύων και να γνωρίζουν τις μεθοδολογίες και τις διαδικασίες που απαιτούνται για τη διαχείριση περιστατικών ασφαλείας αλλά και την διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα περιλαμβάνει εισαγωγή στην ανάγκη προστασίας των πληροφοριών και την παρουσίαση βασικών εννοιών ασφάλειας των Πληροφοριακών Συστημάτων (προσδιορισμός και επεξήγηση εννοιών, επιθέσεις και απειλές, κακόβουλο λογισμικό, ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση). Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η λογική για τη Διακυβέρνηση Κυβερνοασφάλειας, η εθνική αρχή και άλλοι εμπλεκόμενοι, αλλά και οι αναγκαίες πολιτικές και τα μέτρα ασφάλειας. Επιπλέον, απαιτείται εξοικείωση των σπουδαστών/τριών με τη διαχείριση, προκειμένου να υπάρχει ο απαραίτητος Έλεγχος Ασφάλειας Πληροφοριών. Τέλος, έμφαση δίδεται στη διασφάλιση επιχειρησιακής συνέχειας μέσω του σχεδιασμού ανάκαμψης από καταστροφές (βασικές έννοιες, διαδικασίες, τεχνικές).

Τρόπος αξιολόγησης: Εκπόνηση και παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής εργασίας (70% και 30% αντίστοιχα)

2.4 Σχεδιασμός προγραμμάτων & αναπτυξιακών παρεμβάσεων ΕΣΠΑ (εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το εργαστήριο αποσκοπεί στην κατανόηση της σημασίας του «Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020», ως κινητήριου μοχλού για την ανάπτυξη της χώρας, στο πλαίσιο της πολιτικής της Συνοχής και της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» της Ε.Ε., στην εμβάθυνση σε θέματα αναπτυξιακού στρατηγικού σχεδιασμού, μέσα από τα συγχρηματοδοτούμενα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα, που απαρτίζουν το ΕΣΠΑ 2014 – 2020, καθώς και στην ανάλυση και εμπέδωση των κανόνων, των όρων και των κατευθύνσεων που αφορούν τον σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην παρακολούθησή του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 και των Προγραμμάτων του.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν: η έννοια του προσανατολισμού στα αποτελέσματα και η «λογική της παρέμβασης» σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Επίσης, θα παρουσιαστούν εργαλεία και τεχνικές σχεδιασμού όπως ενδεικτικά η προσέγγιση λογικού πλαισίου, η ανάλυση SWOT, stakeholderanalysis, κ.α.

Το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ και οι σχετικοί κανονισμοί για το ΕΣΠΑ 2014-2020.

Η εθνική αναπτυξιακή στρατηγική και πώς συνδέεται με το ΕΣΠΑ και τις εθνικές προτεραιότητες. Η εθνική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) και η περιφερειακή της διάσταση. Η Χωρική Ανάπτυξη και τα εργαλεία εφαρμογής της (ΟΧΕ, ΒΑΑ, ΤΑΠΤΟΚ, κτλ.).

Οι εθνικές στρατηγικές-αιρεσιμότητες του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Περιγραφή και περιεχόμενο προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Σύστημα παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Δείκτες παρακολούθησης, δείκτες αποτελέσματος, δείκτες εκροών κτλ.

Θα παρουσιαστεί η σχετική συζήτηση στην Ε.Ε. που αφορά στη διαπραγμάτευση για την επόμενη προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

2.5 Θεσμικό Πλαίσιο Υλοποίησης Έργων (εργαστήριο) (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το εργαστήριο αποσκοπεί στην κατανόηση όλων των φάσεων ενός έργου και την ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων διαχείρισής του. Θα αναλυθούν τα στάδια από τον σχεδιασμό της χρηματοδότησής του, την προκήρυξη, την κατάρτιση σύμβασης, την παρακολούθηση υλοποίησης και την αξιολόγησή του.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το εργαστήριο είναι χωρισμένο σε τέσσερις θεματικές ενότητες.

Η πρώτη ενότητα έχει ως στόχο την εξοικείωση των σπουδαστών με τη σύνταξη Τεχνικών Δελτίων Έργου και υποέργων. Θα παρουσιασθούν οι διαδικασίες υποβολής και ένταξης έργων καθώς και οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Η δεύτερη ενότητα έχει ως στόχο την εξοικείωση των σπουδαστών με τη διατύπωση προτάσεων και τη σύνταξη προκηρύξεων για την υλοποίηση έργων στις υπηρεσίες τους. Ειδικότερα, θα αναπτυχθεί το εθνικό θεσμικό πλαίσιο και οι οδηγίες της Ε.Ε. και θα αναλυθούν οι βασικές παράμετροι, οι ενότητες, οι όροι και γενικότερα το περιεχόμενο των προκηρύξεων για

όλες τις κατηγορίες έργων. Επίσης, θα δοθούν και θα αναπτυχθούν τεύχη οδηγιών σύνταξης προκηρύξεων ανά κατηγορία έργου, τρόποι και μεθοδολογίες προσέγγισης λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών, κ.λ.π.

Η τρίτη ενότητα έχει ως στόχο την εξοικείωση των σπουδαστών με τη σύνταξη συμβάσεων για την υλοποίηση έργων. Ειδικότερα, θα αναπτυχθεί το θεσμικό πλαίσιο και θα αναλυθούν οι βασικές παράμετροι, οι ενότητες, οι όροι κλπ που πρέπει να περιέχουν οι συμβάσεις υλοποίησης όλων των κατηγοριών έργων. Επίσης, θα δοθούν και αναπτυχθούν οδηγίες σύνταξης των συμβάσεων, ανά κατηγορία έργου.

Η τέταρτη ενότητα έχει ως στόχο την ανάπτυξη ικανοτήτων για την αξιολόγηση έργων. Ειδικότερα, θα αναπτυχθούν θέματα για τη αξιολόγηση όλων των κατηγοριών έργων. Θα αναπτυχθούν όλα τα θέματα σχετικά με μεθόδους και διαδικασίες αξιολόγησης των έργων, σύμφωνα και με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, αλλά και τις οδηγίες και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ.λ.π.

1^η ενότητα

- Σύνταξη Τεχνικών Δελτίων Έργου και υποέργων
- Διαδικασίες υποβολής έργων
- Διαδικασίες ένταξης έργων
- Φορείς Διαχείρισης - εμπλεκόμενοι φορείς.

2^η ενότητα

- Παρουσίαση και Ανάπτυξη πρότυπων προκηρύξεων για κάθε κατηγορία έργων
- Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για θέματα και προβλήματα κατά την σύνταξη προκηρύξεων έργων
- Μεθοδολογίες και τεχνικές διαστασιολόγησης έργων

3^η ενότητα

- Παρουσίαση και ανάπτυξη προτύπων συμβάσεων για το σύνολο των κατηγοριών έργων
- Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών για εξειδικευμένα θέματα και προβλήματα κατά την σύνταξη συμβάσεων έργων

4^η ενότητα

- Διαδικασία – Έγγραφα – Ειδικοί Όροι
- Ανάπτυξη πρότυπων διαδικασιών ελέγχου δικαιολογητικών υποψήφιων αναδόχων για τα νομικά χαρακτηριστικά τους και τα απαιτούμενα έγγραφα, εξειδικεύσεις, διαφοροποιήσεις κλπ ανά κατηγορία έργων. Ανάπτυξη πρότυπων διαδικασιών τεχνικής αξιολόγησης ελέγχου υποψήφιων αναδόχων.
- Ανάπτυξη πρότυπων διαδικασιών Αξιολόγησης Οικονομικών Προσφορών

- Αντιμετώπιση Προβλημάτων που ανακύπτουν κατά τις παραπάνω διαδικασίες αξιολόγησης για όλες τις κατηγορίες έργων

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

2.6 Οργανωσιακή Συμπεριφορά και Ηγεσία (εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι οι σπουδαστές/στριες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με την βέλτιστη διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού στο δημόσιο τομέα, κατανοώντας την μεγάλη σημασία και τον καθοριστικό ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα στην ύπαρξη, λειτουργία και αποτελεσματικότητα μιας υπηρεσίας, ως οργανωμένου συστήματος. Το μάθημα θα τους/τις προετοιμάσει ώστε, αφενός, να λειτουργήσουν αποτελεσματικά ως μέλη και συντονιστές/στριες ομάδων στο εργασιακό περιβάλλον της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και, αφετέρου, ως μελλοντικοί προϊστάμενοι οργανικών μονάδων να μπορούν να διοικήσουν το ανθρώπινο δυναμικό εφαρμόζοντας τις αρχές του σύγχρονου management, κατάλληλα προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες συνθήκες και τα χαρακτηριστικά του δημοσίου και αξιοποιώντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα θα καλύψει τις κάτωθι ενότητες, ξεκινώντας από την παρουσίαση των βασικών αρχών ΔΑΔ και την έννοια της ηγεσίας. Περαιτέρω, στο πλαίσιο του μαθήματος θα αναπτυχθούν τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να προσδώσουν χαρακτηριστικά ηγέτη στον Προϊστάμενο (manager) της δημόσιας υπηρεσίας, υποστηριζόμενα από πρακτικά παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων. Θα αναλυθούν ειδικότερα ζητήματα, όπως συναισθηματική νοημοσύνη, οργάνωση ομάδων, παρακίνηση, κίνητρα, ανταμοιβές. Απαραίτητη γνώση για τα ανώτερα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης είναι η δεξιότητα να είναι σε θέση να επιλύουν διαφορές και να διαχειρίζονται τις όποιες συγκρούσεις προκύπτουν, αλλά και τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διοίκησης. Τέλος, έμφαση θα δοθεί στις πρακτικές εφαρμογές σύγχρονων τεχνικών ΔΑΔ στο δημόσιο, συνδυάζοντας τη θεωρία με μελέτες περιπτώσεων και εργασία σε ομάδες.

Τρόπος αξιολόγησης: Συνεχής αξιολόγηση (30%) και εκπόνηση και παρουσίαση ομαδικής εργασίας (70%)

2.7 Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Δεδομένων (32 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή γνώσεων μέσα από τις διαλέξεις και δεξιοτήτων μέσα από τα εργαστήρια και τις ενδιάμεσες εργασίες για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση θεμάτων που άπτονται τόσο θεμελιωδών όσο και περισσότερο σύνθετων εννοιών, αλλά και ακολουθούμενων πρακτικών, στρατηγικών και εργαλείων ανάπτυξης Πληροφοριακών συστημάτων και Βάσεων Δεδομένων. Οι σπουδαστές-στριες με την ολοκλήρωση του μαθήματος θα έχουν αποκτήσει γνώσεις και δεξιότητες για την ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων και την αλληλεπίδρασή τους με υποστηρικτικές σε αυτά Βάσεις Δεδομένων.

Περιεχόμενο και θεματικές ενότητες

Το περιεχόμενο του μαθήματος καλύπτει τις βασικές τεχνολογίες για την ανάπτυξη Πληροφοριακών Συστημάτων και των υποστηρικτών σε αυτά Βάσεων Δεδομένων. Εξετάζονται κρίσιμα και σημαντικά θέματα που αφορούν στην διατύπωση των προδιαγραφών, την ανάλυση απαιτήσεων, την ανάλυση και τον σχεδιασμό της διεπαφής και των υποσυστημάτων ενός Πληροφοριακού Συστήματος, και τέλος την ανάπτυξή του ώστε να ανταποκρίνεται στις αρχικές προδιαγραφές. Ταυτόχρονα θα εξεταστούν θέματα που αφορούν την υποστηρικτική Βάση Δεδομένων του Πληροφοριακού συστήματος. Όλα τα ανωτέρω εξετάζονται θεωρητικά μέσω διαλέξεων αλλά όμως σε σημαντικό βαθμό πρακτικά μέσω εργαστηρίων και ενδιάμεσων πρακτικών εργασιών, που θα αφορούν αυτή καθ'εαυτή την ανάπτυξη των διεπαφών, των υποσυστημάτων και της Βάσης Δεδομένων.

Το μάθημα διαρθρώνεται στις παρακάτω ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Πληροφοριακά συστήματα. Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα. Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης. Αρχιτεκτονικές. Πλατφόρμες Ανάπτυξης. Κύκλος ζωής ενός Πληροφοριακού Συστήματος-Μελέτη Σκοπιμότητας, Διατύπωση Προδιαγραφών και Ανάλυση Απαιτήσεων ενός Πληροφοριακού Συστήματος-Ανάλυση και Σχεδίαση διεπαφών, υποσυστημάτων. Επικοινωνία με Βάσεις Δεδομένων. Διαγράμματα UML-Ανάπτυξη Διεπαφών και Υποσυστημάτων-Ανάπτυξη και Διαχείριση Βάσεων δεδομένων-Έλεγχος Καλής Λειτουργίας και αποσφαλμάτωση-Τεκμηρίωση, Επικαιροποίηση, Συντήρηση Πληροφοριακών Συστημάτων

Ειδικά Θέματα : Πληροφοριακά Συστήματα και Διαδίκτυο, θέματα Επικοινωνίας και Διαλειτουργικότητας, Αναβάθμισης Λογισμικού, Ποιότητας Δεδομένων Πληροφοριακών

Συστημάτων, Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης, Ευφυή Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης, Κ.Ο.Κ.

Τρόπος αξιολόγησης: Συνεχής αξιολόγηση (30%) και ατομική εργασία (70%)

2.8 Διοίκηση Έργων και Προγραμμάτων στην Υγεία (Project and Program Management) (Θεωρία και Εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το μάθημα στοχεύει στη παρουσίαση βασικών αρχών, μεθόδων και τεχνικών που αφορούν στην οργάνωση, τον προγραμματισμό, τον έλεγχο και την αξιολόγηση έργων και προγραμμάτων. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι σπουδαστές/στριες θα έχουν τη δυνατότητα να:

- Κατανοούν τις βασικές αρχές της διοίκησης των έργων, μεθόδους επιλογής και αξιολόγησης έργων, τεχνικές και μεθόδους χρονικού προγραμματισμού, ανάλυσης κόστους-διάρκειας, βέλτιστης κατανομής και εξομάλυνσης πόρων ενός έργου και μεθόδους ελέγχου ενός έργου.
- Αξιολογούν έργα και προγράμματα
- Προγραμματίζουν με βέλτιστο τρόπο την υλοποίηση ενός έργου
- Παρακολουθούν και να διαχειρίζονται ένα έργο,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας ενός έργου.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Η διοίκηση έργων αποτελεί βασική λειτουργία των σύγχρονων οργανισμών. Ιδιαίτερα ο τομέας της υγείας ασχολείται με ποικίλα και πολύπλοκα έργα, ενώ συχνά έχει κατηγορηθεί ως προς την αποτελεσματικότητα του τρόπου διαχείρισής τους. Τα περιεχόμενα του μαθήματος καλύπτουν, ενδεικτικά, τις παρακάτω ενότητες:

- Εισαγωγή στη Διοίκηση Έργου: Ορισμός και βασικά χαρακτηριστικά έργων, κύκλος ζωής έργου, κατηγοριοποίηση έργων και επιπτώσεις στη διαδικασία διοίκησης, οργάνωση έργων, κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας ενός έργου,
- Επιλογή και Αξιολόγηση Έργων: Ανάλυση κόστους-οφέλους, ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας, πολυκριτηριακή αξιολόγηση έργων,
- Προγραμματισμός Έργου: Ορισμός, στόχοι, και περιορισμοί για την ανάπτυξη ενός έργου, προσδιορισμός δραστηριοτήτων, εκτίμηση χρονικής διάρκειας και απαιτούμενων πόρων για την υλοποίηση δραστηριοτήτων, κατασκευή δικτύου έργου,

- Μέθοδοι Χρονικού Προγραμματισμού Έργων (Critical Path Method, Project Evaluation Review Technique)
- Κόστος και Χρήση Πόρων Έργου: Υπολογισμός κόστους, σχέση κόστους – χρονικής διάρκειας έργου, εξομάλυνση κατανομής πόρων, διοίκηση πολλαπλών έργων (Program Management),
- Έλεγχος Έργου: Τεχνικές ελέγχου έργων.

Τρόπος αξιολόγησης: Εκπόνηση και παρουσίαση ατομικής εργασίας (70% και 30% αντίστοιχα)

2.9 Εισαγωγή στη Βιοστατιστική και την Επιδημιολογία (Θεωρία και Εργαστήριο) (38 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι αφενός μεν να κατανοήσουν οι σπουδαστές/στρίες τις βασικές έννοιες της στατιστικής επιστήμης και την εφαρμογή τους στην έρευνα στις επιστήμες υγείας, όπως επίσης και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ερευνών για την χάραξη δημόσιων στρατηγικών υγείας. Αφετέρου να μελετήσουν την κατανομή και την εξέλιξη διαφόρων νοσημάτων στον ανθρώπινο πληθυσμό, καθώς και των παραγόντων που μπορούν να τις επηρεάσουν. Στόχος του μαθήματος είναι να καταστήσει τους σπουδαστές/στρίες ικανούς/ές να αφομοιώσουν τη διδασκόμενη ύλη και να αξιοποιήσουν τις γνώσεις στον επαγγελματικό τους χώρο ώστε να ασκούν τεκμηριωμένη δημόσια πολιτική στον τομέα της υγείας.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα δύναται να δομηθεί σε τρεις βασικές ενότητες:

1. Εισαγωγή στη Βιοστατιστική (12 ώρες)
2. Εισαγωγή στην Επιδημιολογία (12 ώρες)
3. Εργαστήριο για χρήση λογισμικού στη βιοστατιστική και επιδημιολογία με δεδομένα από την υγεία και πραγματικές μελέτες περιπτώσεων (12 ώρες)

Ενδεικτικές ειδικότερες θεματικές ενότητες:

- Ειδικές Ιατρικές και Επιδημιολογικές Μελέτες
- Δείκτες Νοσηρότητας, Μέτρα Κινδύνου και Διαγνωστικού Ελέγχου
- Κλινικές Δοκιμές (Clinical Trials)
- Αδρανοποίηση των Επιδράσεων Συγχυτικών Παραγόντων
- Υπολογισμός Μεγέθους Δείγματος
- Επιλογή στατιστικού μοντέλου και ανάλυση αποτελεσμάτων

- Ανάλυση Επιβίωσης (SurvivalAnalysis)
- Συλλογή και παρουσίαση του στατιστικού υλικού (πίνακες, παραστάσεις κλπ)
- Κλινική επιδημιολογία: πρόγνωση, διάγνωση, κλινικές δοκιμές
- Αρχές δημόσιας και κοινοτικής υγείας
- Βιοηθική και δεοντολογία στη βιοϊατρική έρευνα
- Επιδημιολογία λοιμωδών νοσημάτων
- Επιδημιολογία χρόνιων νοσημάτων

Τρόπος αξιολόγησης: Εξέταση με παρουσίαση φακέλου

2.10 Διοίκηση Αλλαγής στον Τομέα της Υγείας (Change management) (Θεωρία και Εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Η Διοίκηση αλλαγής είναι η διαδικασία διαχείρισης και ελέγχου ριζικών μεταβολών στην λειτουργία ενός οργανισμού. Ιδιαίτερα στον τομέα της Υγείας, οι σπουδαστές/στριες θα κληθούν να διαχειριστούν πολλές αλλαγές στον επαγγελματικό τους βίο, καθώς ο ανθρώπινος παράγοντας και η διαχείρισή του, μαζί με την τεχνολογία, τα συστήματα και τις διαδικασίες, αποτελούν το βασικό κριτήριο επιτυχίας των αλλαγών που θα πραγματοποιηθούν.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα εισάγει τις εξαιρετικά επίκαιρες αρχές της διοίκησης αλλαγών και της διοικητικής αναδιοργάνωσης. Ιδιαίτερη εστίαση γίνεται στην εφαρμογή των ανωτέρω αρχών στο δημόσιο τομέα της υγείας αναλύοντας εις βάθος τις προοπτικές βελτίωσής του. Το μάθημα πλαισιώνοντας την επίκαιρη κοινωνικοοικονομική απαίτηση, περί ομαλής και έγκαιρης προσαρμογής στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, διαχειρίζεται τη θεωρία της Διοίκησης Αλλαγών (ChangeManagement) ως ένα πλήθος αρχών, μεθόδων και πρακτικών, χρήσιμων για τον εντοπισμό, την επεξεργασία και την αποτελεσματική διαχείριση των αλλαγών στον τομέα της Υγείας.

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες: Εισαγωγή στη Διοίκηση Αλλαγών - Στάδια Διαχείρισης Αλλαγών/Ο ρόλος της Ηγεσίας στη διαχείριση της αλλαγής-Μοντέλα Διοίκησης Αλλαγών-Η Διοίκηση Αλλαγών στην Υγεία-Θεωρίες Αναδιοργάνωσης Δημοσίων Οργανισμών.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή Εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

2.11 Διαχείριση Διαδικασιών στην Υγεία (ProcessManagement) (Θεωρία και Εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Η διεργασία περιλαμβάνει ένα σύνολο δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούν κάποιες εισροές (inputs) για να παραχθεί μία εκροή δηλαδή κάποιο αποτέλεσμα (output). Μια επιχειρησιακή διεργασία στον τομέα της υγείας, που αναπαρίσταται σε ένα διάγραμμα ροής (flowchart), είναι μία διαδικασία που λαμβάνει χώρα σε έναν επιχειρησιακό χώρο με σκοπό να δημιουργηθεί κάτι καινούργιο. Με τον όρο «διαδικασία» περιγράφεται ένα σύνολο δραστηριοτήτων που οδηγούν σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Η λέξη «δραστηριότητα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει το σύνολο ενεργειών/εργασιών ενός ατόμου ή μίας ομάδας, που αφορούν ένα συγκεκριμένο τομέα. Με αυτές τις έννοιες καλούνται να εξοικειωθούν οι σπουδαστές/στρίες, ώστε να μπορούν να τις εφαρμόσουν στους τομείς απασχόλησής τους και να ανασχεδιάσουν διαδικασίες προς όφελος του πολίτη και της Δημόσιας Διοίκησης.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Ένα Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Διαδικασιών (ΣΔΕΔ/ΒΡΜS) αξιοποιεί μεθόδους της Διαχείρισης Επιχειρησιακών Διαδικασιών (ΔΕΔ ή ΒΡΜ, BusinessProcessManagement) και εντάσσεται σε μια τεχνολογική λογική «Υπηρεσιοστραφούς Αρχιτεκτονικής» (ServiceOrientedArchitecture, SOA). Ο ρόλος του είναι να «ενορχηστρώνει» πληροφοριακά συστήματα και χρήστες σε ένα πλαίσιο που να επιτρέπει τη βελτίωση των επιχειρησιακών διαδικασιών ενός οργανισμού και την ανάπτυξη νέων «σύνθετων»εφαρμογών (orchestration).

Ενδεικτικές ενότητες: Εισαγωγή στη Διοίκηση Διαδικασιών και σχέση με οργανωτικούς στρατηγικούς σκοπούς και στόχους του τομέα της Υγείας - Οργανωτικές έννοιες, προσεγγίσεις και μεθοδολογίες διαχείρισης επιχειρησιακών διαδικασιών - Παλέτα μοντελοποίησης επιχειρησιακών διαδικασιών χρησιμοποιώντας εργαλείο μοντελοποίησης - Αρχιτεκτονική επιχειρηματικής διαδικασίας και δημιουργία αξίας - Βέλτιστες πρακτικές σχεδιασμού επιχειρηματικών διαδικασιών, μεθοδολογία Lean και βελτίωση διαδικασίας - Κατανομή πόρων και ικανότητα- Ανάλυση απόδοσης - ΒΡΜ Technologies, ΒΡΜS και αυτοματοποίηση επιχειρηματικών διαδικασιών

Το μάθημα περιλαμβάνει εργαστήριο για την εκμάθηση σχετικού λογισμικού (software).

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

2.12 Επιχειρησιακή Αναλυτική και Λήψη Αποφάσεων στην Υγεία (Business Analytics and Decision Making) (Θεωρία και Εργαστήριο) (24+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το μάθημα επικεντρώνεται στην απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε οι σπουδαστές/στρίες να διαθέτουν την ικανότητα να σχεδιάζουν και να αναπτύσσουν συστήματα υποστήριξης αποφάσεων για την αντιμετώπιση επιχειρηματικών προβλημάτων. Οι σπουδαστές/στρίες, με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τεχνικές ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης βασισμένες στις τεχνολογίες λήψης αποφάσεων και εργαλεία ανάλυσης δεδομένων. Συνεπώς, οι σπουδαστές/στρίες, ως μελλοντικά στελέχη του δημόσιου τομέα υγείας, καλούνται να αναλύουν προβλήματα και να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και, επομένως, οφείλουν να αποκτήσουν ένα ισχυρό υπόβαθρο γνώσεων σε αντίστοιχες προσεγγίσεις, μεθοδολογίες και τεχνικές.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Βασικό ρόλο στην ανάπτυξη και διάδοση της πολυκριτήριας ανάλυσης αποτέλεσε η απλή διαπίστωση ότι η επίλυση πολύπλοκων και ιδιαίτερα σημαντικών προβλημάτων λήψης αποφάσεων δεν είναι δυνατό να πραγματοποιείται μέσω μιας μονόπλευρης και μονοδιάστατης ανάλυσης. Κατά την προσπάθεια, όμως, εξέτασης όλων των παραμέτρων ενός προβλήματος και των κριτηρίων/παραγόντων που επηρεάζουν τη λήψη της κατάλληλης απόφασης, γεννάται ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα, το οποίο ορισμένες φορές αποθαρρύνει τους αποφασίζοντες και αναλυτές από την υιοθέτηση αυτής της πιο ρεαλιστικής προσέγγισης. Το πρόβλημα αυτό αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί η σύνθεση όλων των παραμέτρων ώστε να επιτευχθεί η λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Η αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού αποτελεί το βασικό αντικείμενο της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων.

Οι ενδεικτικές ενότητες του μαθήματος περιλαμβάνουν: διαδικασία και κρίση στη λήψη αποφάσεων, δόμηση προβλήματος και επίλυση, αρχιτεκτονική συστήματος υποστήριξης αποφάσεων, μέθοδοι περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής, μελέτες περιπτώσεων με ανάλυση δεδομένων και εφαρμογές στη λήψη αποφάσεων πχ με SPSS, MATLAB και Microsoft Excel, γραμμικός προγραμματισμός, ακέραιος προγραμματισμός, προγραμματισμός στόχων, δυναμικός προγραμματισμός, ουρές αναμονής, θεωρίες αποφάσεων, θεωρία παιγνίων, ανάλυση δικτύων, θεωρία αποθεμάτων και προσομοίωση, αναλύοντας τόσο τη μεθοδολογία, αλλά κυρίως

τον τρόπο εφαρμογής τους και ανάλυσης των αποτελεσμάτων, επιχειρησιακή ευφυΐα (BusinessIntelligence-BI).

Το μάθημα περιλαμβάνει εργαστήριο για την εκμάθηση σχετικού λογισμικού (software).

Τρόπος αξιολόγησης: Εκπόνηση και παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής εργασίας (70% και 30% αντίστοιχα)

2.13 Διοίκηση Απόδοσης στον Τομέα της Υγείας (Performance Management) (Θεωρία και Εργαστήριο) (21+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το μάθημα στοχεύει στο να εισάγει τους σπουδαστές/στρίες στις έννοιες και στους τρόπους μέτρησης, αξιολόγησης και βελτίωσης της απόδοσης των σύγχρονων οργανισμών με έμφαση στον τομέα της υγείας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της διερεύνησης και της αποτύπωσης των βασικών επιχειρηματικών μεταβλητών που επιδρούν στην αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα του τομέα της υγείας. Στο πρόγραμμα αναλύονται σύγχρονοι τρόποι, μεθοδολογίες και εργαλεία (όπως το BalancedScorecard) που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση και τη διοίκηση της απόδοσης των οργανισμών. Επίσης, εξετάζονται οι διαφορετικές συνιστώσες της απόδοσης (χρηματοοικονομική, πελατειακή, εσωτερικές διαδικασίες, μάθηση και ανάπτυξη) και διερευνάται η επίπτωση που αυτές έχουν στη δημιουργία αξίας για τον οργανισμό.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται, μεταξύ άλλων, οι έννοιες: Κρίσιμοι δείκτες απόδοσης (KPIs). Σχεδιασμός συστημάτων μέτρησης απόδοσης, προϋπολογισμοί, προβλέψεις (planning, budgeting&forecasting). Διοικητική Λογοδοσία και ανάλυση διοικητικών δεδομένων. Διαχείριση και αξιολόγηση κέντρων κόστους και κέρδους. Διαχείριση σύναψης και υλοποίησης στρατηγικών συνεργασιών.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

2.14 Ενίσχυση Κριτικής Σκέψης (Εργαστήριο) (12 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των σπουδαστών/στριών με τους βασικούς κανόνες του ορθού λόγου, και συγκεκριμένα με τα μέσα κατανόησης και αξιολόγησης πεποιθήσεων και επιχειρημάτων, στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, με εφαρμογή σε τομείς όπου η εκτίμηση επιστημονικών θέσεων, η πειθώ, η λήψη και η αποτίμηση αποφάσεων παίζουν σημαντικό ρόλο (π.χ. στη διοίκηση, στην πολιτική, στις επιστήμες). Με το πέρας του μαθήματος, οι σπουδαστές θα είναι σε θέση α) να διακρίνουν πότε μία θέση ή θεωρία πληροί τους κανόνες ορθής επιχειρηματολογίας και πότε τους παραβιάζει με τη χρήση ανορθολογικών στοιχείων· και β) να συγκροτούν στη σκέψη και να διατυπώνουν προφορικά ή γραπτώς θέσεις με συνοχή και σεβασμό στον ορθό λόγο.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα διαιρείται σε τέσσερις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα στοιχεία τα οποία συγκροτούν ένα επιχείρημα, καθώς και οι βασικοί κανόνες επιχειρηματολογίας. Ειδικότερα, και μέσα από μελέτη παραδειγμάτων του καθημερινού, του διοικητικού, του πολιτικού και του επιστημονικού λόγου, θα διδαχθεί ο τρόπος εντοπισμού και η διάκριση μεταξύ προκειμένων και συμπερασμάτων, καθώς και η διάκριση μεταξύ παραγωγικών και επαγωγικών συλλογισμών. Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιαστούν αδρομερώς τα γνωρίσματα του προτασιακού και του κατηγορικού συλλογισμού.

Η δεύτερη ενότητα αφορά σε περαιτέρω εμβάθυνση των στοιχείων που συγκροτούν ένα επιχείρημα, καθώς και στη συσχέτιση μεταξύ επιχειρηματολογίας και γνώσης. Θα δοθεί έμφαση στους κανόνες σωστού ορισμού των εννοιών και στη σπουδαιότητά τους, και έπειτα θα παρουσιαστούν κάποια από τα σημαντικότερα λογικά εργαλεία που εφαρμόζονται σε ένα επιχείρημα ή αποτιμούν την αξία του, όπως η αρχή του αποχρώντος λόγου, η διάκριση μεταξύ αναγκαίων και επαρκών συνθηκών, αναγκαίων και ενδεχομενικών προτάσεων, νοήματος και αναφοράς, κλπ. Στη συνέχεια θα μελετηθεί η έννοια της γνώσης (σε αντιδιαστολή με την απλή γνώμη και την άγνοια) και θα παρουσιαστούν τα δύο βασικά μοντέλα θεωρίας γνώσης, το θεμελιοκρατικό και το συνεκτικό.

Στην τρίτη ενότητα, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα θα καταγραφούν μορφές αδύναμης επιχειρηματολογίας, καθώς και οι πιο συχνοί τρόποι παραβίασης των κανόνων της, γνωστοί ως «λογικές πλάνες» ή «σοφίσματα». Ενδεικτικά αναφέρονται οι ταυτολογίες, η

λήψη του ζητούμενου, η αντίφαση, η αμφισημία, το σόφισμα του «αχυράνθρωπου», ad hominem επιχειρηματολογίες κλπ. Τέλος, στην τέταρτη ενότητα θα δοθούν οι βασικές αρχές της επιστημονικής μεθόδου (υποθετικός συλλογισμός, επαγωγή, η αρχή της επαλήθευσης, η αρχή της διάψευσης κλπ.) και οι θεμελιώδεις διαφορές της από τις ψευδοεπιστήμες και τις προλήψεις.

Τρόπος Εξέτασης: Επάρκεια

3. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Στόχος της πρακτικής εκπαίδευσης των σπουδαστών/στριών, κατά την οποία έρχονται σε μια πρώτη επαφή με τον μελλοντικό χώρο εργασίας τους, είναι να τους προσφέρει άμεση εμπειρία της εθνικής και ευρωπαϊκής Δημόσιας Διοίκησης, η οποία θα λειτουργήσει συμπληρωματικά προς την εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο των μαθημάτων και εργαστηρίων της ΕΣΔΔΑ. Διάρκει συνολικά τέσσερις μήνες και τοποθετείται χρονικά μεταξύ της Α' και τη Β' Ειδικής Φάσης Σπουδών, προκειμένου η εργασιακή εμπειρία σε πραγματικό περιβάλλον να ανατροφοδοτήσει την εκπαιδευτική πράξη και να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω επεξεργασίας κατά τη Φάση Εξειδίκευσης των Τμημάτων.

Πρακτική εκπαίδευση στο εξωτερικό

Η πρακτική εκπαίδευση στο εξωτερικό περιλαμβάνει α. δεκαπενθήμερη πρακτική εκπαίδευση για τα δίγλωσσα τμήματα, εάν και εφόσον οι συνθήκες το επιτρέπουν β. εκπαιδευτική επίσκεψη μιας εβδομάδας σε ευρωπαϊκούς και σε διεθνείς φορείς και οργανισμούς (ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ΟΟΣΑ, UNESCO κ.ά.), όπως και σε ελληνικές υπηρεσίες του εξωτερικού (Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία της Ελλάδος στην ΕΕ, Πρεσβείες, γραφεία ΕΟΤ, κ.λπ.).

Μετά το πέρας της πρακτικής εκπαίδευσης οι σπουδαστές/άστριες εκπονούν έκθεση που δεν βαθμολογείται, αλλά αποτυπώνει αναλυτικά την προστιθέμενη αξία της εκπαιδευτικής επίσκεψης ή πρακτικής εκπαίδευσης για την εν γένει εκπαίδευσή τους και τη μελλοντική άσκηση των καθηκόντων τους. Μια συνολική έκθεση αποτίμησης τόσο της πρακτικής εκπαίδευσης όσο και της εκπαιδευτικής επίσκεψης κατατίθεται ενημερωτικά στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΚΔΔΑ.

Πρακτική εκπαίδευση στο εσωτερικό

Η διάρκεια της πρακτικής εκπαίδευσης στο εσωτερικό συναρτάται προς τη διάρκεια της πρακτικής εκπαίδευσης και / ή της εκπαιδευτικής επίσκεψης αντίστοιχα στο εξωτερικό. Επιδιώκει, όπως προαναφέρθηκε, να εξοικειώσει τους σπουδαστές/στριες με το περιβάλλον εργασίας τους και να υποστηρίξει την εκπαιδευτική διαδικασία με την πρακτική εμπειρία που αποκομίζουν οι σπουδαστές/στριες, εργαζόμενοι-ες υπό εποπτεία σε δημόσιους φορείς, συναφείς προς τα Τμήματα Εξειδίκευσής τους.

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε φορείς του δημόσιου τομέα και κατά προτεραιότητα στους φορείς διορισμού των σπουδαστών/στριών (κατά σειρά επιλογής με βάση τη βαθμολογική κατάταξη). Για κάθε σπουδαστή/στρια ορίζεται υπεύθυνος/η Εκπαιδευτής/τρια Πρακτικής Εκπαίδευσης στον φορέα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Σπουδών.

Κατά το διάστημα της τοποθέτησής τους στους φορείς πρακτικής άσκησης, οι σπουδαστές/στριες συντάσσουν έκθεση σχετικά με τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί, με τα ζητήματα που αντιμετώπισαν και τα προβλήματα που ενδεχομένως επέλυσαν, με προτάσεις που υπέβαλαν κ.λπ., στην οποία αναδεικνύονται επιπροσθέτως τα ζητήματα συνεργασίας/συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Οι εκπαιδευόμενοι/ες καταθέτουν υποχρεωτικά στην ΕΣΔΔΑ ατομικές Εκθέσεις Πρακτικής Εκπαίδευσης, όπως και δύνανται να εκπονούν εργασίες ειδικού ή γενικού ενδιαφέροντος για τη Δημόσια Διοίκηση. Οι ανωτέρω εκθέσεις και εργασίες παρουσιάζονται, μετά την ολοκλήρωση της Πρακτικής Εκπαίδευσης, ενώπιον των σπουδαστών/στριών του εκάστοτε Τμήματος Εξειδίκευσης και διμελών επιτροπών αξιολόγησης, που απαρτίζονται από ακαδημαϊκούς, εμπειρογνώμονες, στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό της ΕΣΔΔΑ.⁹

---

⁹Υποστήριξη Αξιολόγησης Έκθεσης ή και Εργασίας Πρακτικής Εκπαίδευσης μία (1) ώρα ανά σπουδαστή/στρια. Παρουσίαση Έκθεσης ή και Εργασίας Πρακτικής Εκπαίδευσης μία (1) ώρα ανά σπουδαστή/στρια.

**4. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β' ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ-
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ		
Β' Ειδική Φάση Σπουδών		
	ΜΑΘΗΜΑΤΑ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	Ώρες
1.	Συστήματα και Πολιτικές Υγείας	16+2
2.	Δίκαιο της Υγείας, Προσωπικά Δεδομένα στην Υγεία, Βιοηθική, Δικαιώματα Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας	16+2
3.	Οικονομικά της Υγείας	16+2
4.	Χρηματοοικονομική Διοίκηση Υγειονομικών Οργανισμών	16+2
5.	Φαρμακευτική Πολιτική	16+2
6.	Βιοϊατρική Τεχνολογία	18
7.	Διοικητική / Οργανωτική Διάρθρωση του Δημόσιου Συστήματος Υγείας. Οργάνωση και Διοίκηση Νοσοκομείων του ΕΣΥ	16+2
8.	Ανθρώπινο Δυναμικό και Οργανωσιακή Συμπεριφορά στις Υπηρεσίες Υγείας	18
9.	Δημόσια Υγεία	16+2
10.	Διαχείριση Κρίσεων στον Τομέα της Υγείας	16+2
11.	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	16+2
12.	Ψυχική Υγεία και Εξαρτήσεις	18
13.	Η Ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας	16+2
14.	Επικοινωνία στις Υπηρεσίες Υγείας	14
15.	Έλεγχος στους Φορείς Παροχής Υπηρεσιών Υγείας	12+2
16.	Συστήματα Πληροφορικής Υπηρεσιών Υγείας	16+2
17.	Αγγλική Γλώσσα	27+2
18.	Δεύτερη Ξένη Γλώσσα (Γαλλικά ή Γερμανικά ή Ιταλικά ή Ισπανικά)	27+2
	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	338

4.1 Συστήματα και Πολιτικές Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το μάθημα συνιστά ειδικό καταληκτικό επιστημονικό πεδίο που εμπεριέχει τις βασικές έννοιες των πολιτικών υγείας. Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει μια τεκμηριωμένη προσέγγιση, διερεύνηση, ανάλυση και κατανόηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων διαμόρφωσης και οργάνωσης των δομών και διαδικασιών, που συγκροτούν ένα λειτουργικά ολοκληρωμένο και λογικά συνεκτικό σύστημα υγείας με αυξημένη λειτουργική–διοικητική ικανότητα.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Στον ανεπτυγμένο κόσμο τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αναπτυχθεί και εξελιχθεί διάφορα είδη συστημάτων παροχής υπηρεσιών υγείας, με στόχο την ολοκληρωμένη και κατά κανόνα δωρεάν κάλυψη των αναγκών των πολιτών. Τα συστήματα αυτά διαφοροποιούνται κυρίως ως προς την πηγή χρηματοδότησης.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες: Το σύστημα υγείας ως ένας λειτουργικά διαφοροποιημένος κοινωνικοκρατικός θεσμός – Λειτουργική διαφοροποίηση του συστήματος υγείας ως πλαισίου αναφοράς βέλτιστης δόμησης και άριστης κατανομής πόρων – Σύστημα παραγωγής και διανομής υπηρεσιών υγείας – Σύστημα χρηματοδότησης και ρόλος της κοινωνικής ασφάλισης υγείας – Σύστημα διεύθυνσης–συντονισμού (Δ–Σ) και μανάτζμεντ του – Συγκριτική ανάλυση συστημάτων υγείας– Ελληνικό Σύστημα Υγείας.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

4.2 Δίκαιο της Υγείας, Προσωπικά Δεδομένα στην Υγεία, Βιοηθική, Δικαιώματα Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Η – κατά το δυνατόν – αναλυτική και ερμηνευτική προσέγγιση νομικών θεμάτων που αφορούν στις έννοιες «υγεία» και «ασθένεια» αφενός και η επισήμανση σύνθετων νομικών ζητημάτων για το σύστημα και τις υπηρεσίες υγείας, καθώς και η περιγραφή του πλέγματος των εννόμων σχέσεων φυσικών και νομικών προσώπων αφετέρου.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Το μάθημα εξετάζει το Δημόσιο Δίκαιο της Υγείας, ως κλάδο του διοικητικού δικαίου που διέπει την υγειοπροστατευτική δραστηριότητα και προστατεύει την αξία της ζωής και την υγεία του ανθρώπου. Τα τελευταία χρόνια, το δίκαιο της υγείας και άλλοι κλάδοι του ειδικού διοικητικού δικαίου, σημειώνουν μεγάλη ανάπτυξη, κυρίως υπό την επίδραση του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου, της αλματώδους ανάπτυξης της επιστήμης και της τεχνολογίας και των παγκόσμιων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η δημόσια υγεία και το περιβάλλον, τα οποία απαιτούν συντονισμένη δράση των κρατών. Η νομοθεσία, η νομολογία και η βιβλιογραφία καθημερινά εμπλουτίζονται και δίδεται έμφαση στα θέματα βιοηθικής, στην προστασία της δημόσιας υγείας και στην οργάνωση και τη λειτουργία υπηρεσιών υγείας υψηλής ποιότητας για το σύνολο του πληθυσμού. Τα θέματα αυτά απασχολούν και την Ελλάδα, που καλείται να ανταποκριθεί σε διεθνείς και ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές του δικαίου, σε ελάχιστα όρια προστασίας, προδιαγραφές υψηλής ποιότητας και δράσεις.

Στο μάθημα προσεγγίζονται, ενδεικτικά, οι ακόλουθες ενότητες:

- Το νομικό καθεστώς των μονάδων υγείας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα
- Οι κανόνες ουσιαστικού δικαίου που διέπουν τις έννομες σχέσεις μονάδων υγείας – επαγγελματιών υγείας – ληπτών υπηρεσιών υγείας
- Υποχρεώσεις των επαγγελματιών υγείας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (ζητήματα αστικής, ποινικής και πειθαρχικής ευθύνης)
- Βιοηθική
- Δικαιώματα των ληπτών υπηρεσιών υγείας.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.3 Οικονομικά της Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των σπουδαστών/στριών στην οικονομική διάσταση του σχεδιασμού και της ανάπτυξης πολιτικής υγείας σε μακρο- και μικρο-οικονομικό επίπεδο, με έμφαση στη διεθνή επιστημονική προσέγγιση και πρακτική. Επιδιώκει να προσφέρει στους σπουδαστές/στρίες μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα χαρακτηριστικά της αγοράς υγείας και τις παραμέτρους εκείνες που τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες αγορές αγαθών και υπηρεσιών, για τη λειτουργία των οικονομικών εργαλείων, τα οποία χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των

«συμπεριφορών υγείας» και για το σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση ολοκληρωμένων συστημάτων παροχής υπηρεσιών υγείας και της εφαρμογής τους, για τις αρχές οικονομικής αξιολόγησης των υπηρεσιών και προϊόντων υγείας.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Η αναγκαιότητα για έλεγχο του κόστους και συγκράτηση της δαπάνης στην υγεία είναι επίκαιρη και αναγκαία σε συνδυασμό με τον καταμερισμό του κόστους. Συνεπώς, η λήψη αποφάσεων για την προαγωγή της οικονομικής αποδοτικότητας του συστήματος είναι απαραίτητη. Τα οικονομικά της υγείας, έχουν σημαντική συμβολή στη λήψη αποφάσεων για την αποδοτική χρήση των πόρων και την ορθολογική τους κατανομή και τη βελτίωση της θεραπευτικής αποτελεσματικότητας.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες:

- Εισαγωγή στα οικονομικά της υγείας
- Ζήτηση – Ζήτηση και προσφορά – Προσφορά
- Κοστολόγηση και τιμολόγηση υπηρεσιών υγείας
- Αποδοτικότητα
- Δομές αγοράς (Market Structures)
- Πηγές χρηματοδότησης και αναδιανεμητικότητα
- Χρηματοδότηση ανοικτής περίθαλψης
- Χρηματοδότηση νοσοκομειακής περίθαλψης
- Δαπάνες υγείας στις χώρες του ΟΟΣΑ
- Δαπάνες υγείας στην Ελλάδα
- Κοινωνικοοικονομική Αποτίμηση Υπηρεσιών Υγείας
- Μεθοδολογία και Τεχνικές

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση

4.4 Χρηματοοικονομική διοίκηση υγειονομικών οργανισμών (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκπαίδευση των σπουδαστών/στριών στο νέο λογιστικό σύστημα, σύμφωνα με το διπλογραφικό σύστημα και τις μεθόδους κοστολόγησης των παρεχομένων υπηρεσιών, στο πλαίσιο των κέντρων κόστους και του σφαιρικού προϋπολογισμού. Απαραίτητο στοιχείο θεωρείται η ανάλυση των βοηθητικών και απαραίτητων εργαλείων για τον

προσδιορισμό των πληροφοριών που απαιτούνται για την παρακολούθηση της αναλυτικής λογιστικής και κοστολόγησης με έμφαση την ολοκληρωμένη μηχανοργάνωση των Υπηρεσιών ενός Νοσοκομείου.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Σε μια χώρα όπου κυριαρχεί το κρατικό σύστημα υγείας και τα νοσοκομεία παίζουν πρωτεύοντα ρόλο είναι σημαντικό τα επιτελικά στελέχη του ΕΣΥ να διαθέτουν γνώσεις χρηματοοικονομικής υποστήριξης του τομέα.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες:

- Λογιστικό Σύστημα
- Αρχές του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου (για τα δημόσια νοσοκομεία)
- Λογιστικά Κυκλώματα
- Γενική Λογιστική – Δημόσιο Λογιστικό – Αναλυτική Λογιστική – Λογιστικές Καταστάσεις
- Σχέσεις των λογιστικών συστημάτων και λογιστικές πληροφορίες για κάθε λογιστικό κύκλωμα
- Κοστολόγηση Δημοσίων Νοσοκομείων
- Ανάλυση των Κέντρων Κόστους
- Τεχνικές κοστολόγησης
- Κοστολόγηση των Κέντρων Κόστους
- DRGs (Diagnostic Related Groups)
- Παρακολούθηση του κόστους μέσω της Αναλυτικής λογιστικής (ομάδα 9)
- Κοστολόγηση πράξεων–δράσεων, ιατρικών πράξεων, προγραμμάτων, κ.α.
- Δείκτες μέτρηση του κόστους
- Κοινωνικό Κόστος

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.5 Φαρμακευτική πολιτική (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους σπουδαστές/στρίες στη διαχείριση μιας από τις σημαντικότερες παραμέτρους ενός συστήματος υγείας της φαρμακευτικής πολιτικής, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στην πρόκληση αφενός της εξασφάλισης ευχερούς πρόσβασης των ασθενών σε αποτελεσματικές αγωγές και αφετέρου της συγκράτησης

της φαρμακευτικής δαπάνης, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Όπως κάθε αγορά, ο κλάδος των φαρμακευτικών προϊόντων χαρακτηρίζεται από μια πλευρά προσφοράς, η οποία αποτελείται από τους παραγωγούς των φαρμακευτικών προϊόντων, και μια πλευρά ζήτησης, η οποία συμπεριλαμβάνει τους ασθενείς, αυτούς που συνταγογραφούν φαρμακευτικά προϊόντα (δηλαδή τους ιατρούς) και αυτούς που διαθέτουν φαρμακευτικά προϊόντα (δηλαδή τους φαρμακοποιούς).

Οι παρεμβάσεις που μπορούν να γίνουν από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της Ε.Ε ταξινομούνται σε τρεις μεγάλες ομάδες:

- Παρεμβάσεις από την πλευρά της προσφοράς: μέθοδοι για τον καθορισμό των τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων (ιδίως εκείνων που καλύπτονται από διπλώματα ευρεσιτεχνίας)
- Παρεμβάσεις από την πλευρά της προσφοράς μέσω πολιτικών για την επιστροφή του κόστους φαρμακευτικών προϊόντων
- Δράσεις από την πλευρά της ζήτησης, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών που επηρεάζουν ιατρούς, φαρμακοποιούς και ασθενείς (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2011).

Η κρατική δράση από την πλευρά της προσφοράς επικεντρώνεται πρωτίστως στη ρύθμιση των τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων, είτε καλύπτονται από διπλώματα ευρεσιτεχνίας είτε όχι (γενόσημα φάρμακα).

Τα επιμέρους μέτρα στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνουν ελέγχους των τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων μέσω διάφορων κανονιστικών συστημάτων (πχ. ρύθμιση τιμών, καθορισμένα επίπεδα επιστροφής, ρύθμιση κέρδους ή συντελεστή απόδοσης), και ενθάρρυνση του ανταγωνισμού των τιμών μειώνοντας τα εμπόδια για την είσοδο φαρμακευτικών προϊόντων στις αγορές. Η δράση σε επίπεδο όγκου από την πλευρά της προσφοράς σχετίζεται με τη διευκόλυνση της εισόδου φαρμακευτικών προϊόντων στις αγορές, καθιστώντας π.χ. εφικτή την ταχύτερη είσοδο γενοσήμων στην αγορά. Η δράση από την πλευρά της ζήτησης αφορά πρωτίστως τον όγκο εφαρμόζοντας πολιτικές σχετικές με τη συνταγογράφηση από τους ιατρούς (π.χ. μέσω οικονομικών και μη οικονομικών κινήτρων), τη διάθεση από τους φαρμακοποιούς (π.χ. ρύθμιση περιθωρίων κέρδους, πολιτικές σχετικά με την υποκατάσταση με γενόσημα) και τη συμπεριφορά των ασθενών (π.χ. ρυθμίσεις επιμερισμού του κόστους για διάφορα είδη φαρμάκων). Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. χρησιμοποιούν μια σειρά από μεθόδους.

Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδεικτικές ενότητες ως προς την φαρμακευτική πολιτική:

- Η αγορά φαρμάκου στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη
- Μέθοδοι φαρμακο-οικονομικής αξιολόγησης. Μοντέλα και μέθοδοι φαρμακοοικονομικής αξιολόγησης
- Κρατικές πολιτικές για τα φάρμακα
- Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, εποπτευόμενοι φορείς και επιτροπές που εμπλέκονται στην πολιτική φαρμάκου
- Τιμολογιακή πολιτική
- Μηχανισμοί ελέγχου της φαρμακευτικής δαπάνης- κλειστοί προϋπολογισμοί/ επιστροφές
- Εργαλεία για τον εξορθολογισμό των πρακτικών συνταγογράφησης.
- Η πολιτική για τα γενόσημα φάρμακα
- Οι μηχανισμοί αξιολόγησης και διαπραγμάτευσης ως οργανικό συστατικό των κρατικών πολιτικών για το φάρμακο
- Μηχανισμοί αξιολόγησης και διαπραγμάτευσης για την αποζημίωση των φαρμάκων στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.6 Βιοϊατρική τεχνολογία (18 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να προετοιμάσει και να εξοικειώσει τα μελλοντικά στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης που θα απασχοληθούν στον τομέα της Υγείας με τη βιοϊατρική τεχνολογία, προκειμένου να είναι σε θέση να λαμβάνουν ορθολογικές αποφάσεις συνεκτιμώντας θέματα που σχετίζονται με τον ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό και τη βιοϊατρική.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Οι τεχνολογίες υγείας είναι βασικές για ένα λειτουργικό σύστημα υγείας. Ιδιαίτερα τα προϊόντα βιοϊατρικής τεχνολογίας είναι κρίσιμα για την πρόληψη, τη διάγνωση και τη θεραπεία των νόσων και των ασθενειών, καθώς και για την αποκατάσταση του ασθενούς. Παράλληλα, ολόκληρο το σύστημα υγείας βρίσκεται κάτω από μεγάλη πίεση για μείωση του κόστους, ενώ συγχρόνως οφείλει να ανταποκρίνεται περισσότερο στις ανάγκες του πληθυσμού. Την ίδια στιγμή, οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, που συχνά σχετίζονται με πολύ εξελιγμένες τεχνικές και εξοπλισμό, παρέχουν νέες διαγνωστικές και θεραπευτικές διαδικασίες. Εντούτοις, η

συνακόλουθη αύξηση του κόστους της υγειονομικής περίθαλψης δεν είναι εύκολα διαχειρίσιμη, γι' αυτό τίθεται και το ζήτημα της ιεράρχησης, της αξιολόγησης και του ορισμού προτεραιοτήτων ιδίως σε θέματα εξοπλισμού.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες:

- Βιοϊατρική τεχνολογία και βιοϊατρικός εξοπλισμός
- Αξιολόγηση και προτεραιοποίηση αναγκών και επιλογών, Βιοϊατρικής Τεχνολογίας
- Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τα Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα
- Διαχείριση Βιοϊατρικού Εξοπλισμού
- Χρηματοδότηση βιοϊατρικού εξοπλισμού
- Ανάλυση κόστους λειτουργίας βιοϊατρικού εξοπλισμού
- Κλινική αποτελεσματικότητα της βιοϊατρικής τεχνολογίας

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

4.7 Διοικητική / οργανωτική διάρθρωση του δημόσιου συστήματος Υγείας. Οργάνωση και διοίκηση νοσοκομείων του ΕΣΥ (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Το μάθημα επιδιώκει να παράσχει στους σπουδαστές/στριες γνώσεις για τα αντικείμενα διοίκησης, οργάνωσης, ανάπτυξης και διαχείρισης του Εθνικού Συστήματος Υγείας. Ειδικότεροι στόχοι του μαθήματος είναι η κατανόηση της ιστορικής εξέλιξης και της δυναμικής των συντελούμενων αλλαγών στην οργανωτική διάρθρωση και διοίκηση του Δημόσιου Συστήματος Υγείας και πιο ειδικά στο νοσοκομειακό τομέα, η αξιοποίηση των αρχών, μεθόδων και τεχνικών οργάνωσης και διοίκησης νοσοκομείων και η συμβολή στην ανάπτυξη και εισαγωγή καινοτόμων οργανωτικών δομών στα νοσοκομεία, με έμφαση στην λειτουργική αποδοτικότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών («ασθενοκεντρική» προσέγγιση)

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Τα συστήματα παροχής υπηρεσιών υγείας, λόγω των ιδιαίτερων οργανωσιακών χαρακτηριστικών και της ιδιαίτερης φύσης των υπηρεσιών που παρέχουν παρουσιάζουν ιδιομορφία σε σχέση με τα άλλα κοινωνικο – οικονομικά συστήματα. Η επισήμανση της δυσλειτουργίας των δημόσιων νοσοκομείων δεν άφησε αδιάφορη την κεντρική εξουσία, χωρίς

όμως οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες ανασυγκρότησης του εθνικού συστήματος υγείας να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τη διαχείριση του ελλείμματος των δημόσιων νοσοκομείων. Ο προγραμματισμός – το πρώτο και σημαντικότερο στάδιο της διοίκησης – ως συνεχής συστηματική και οργανωμένη λειτουργία είναι σχεδόν ανύπαρκτος, αφού ο κοινωνικός χαρακτήρας της παροχής υπηρεσιών υγείας αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα μη σωστής εφαρμογής σχεδιασμού –προγραμματισμού στο δημόσιο νοσοκομείο σήμερα. Το σημερινό ελληνικό δημόσιο νοσοκομείο είναι ενταγμένο σε ένα σύνθετο σύστημα υγείας του οποίου η βασική αρχή διοίκησης είναι επηρεασμένη από το γραφειοκρατικό μοντέλο. Αντίθετα, η διοίκηση ολικής ποιότητας εξασφαλίζοντας την ορθολογικότερη διαχείριση και τη συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας θα μπορούσε να βοηθήσει αποτελεσματικά στη λειτουργία του σύγχρονου δημόσιου νοσοκομείου

Το μάθημα περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες ενότητες:

- Υπουργείο Υγείας – ρόλος και οργανωτική διάρθρωση.
- Το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας.
- Διοικήσεις Υγειονομικών Περιφερειών – αρμοδιότητες και οργανωτική διάρθρωση
- Το Κεντρικό Συμβούλιο Υγειονομικών Περιφερειών. Εποπτευόμενοι φορείς και Μόνιμες Επιτροπές.
- Σχέσεις Υπουργείου Υγείας με τους Αποζημιωτικούς Φορείς (ΕΟΠΥΥ).
- Θεσμοί Συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών.
- Πρόσφατες αλλαγές και αναγκαίες μελλοντικές προσαρμογές του Θεσμικού Πλαισίου Οργάνωσης και Διοίκησης του Συστήματος Υγείας.
- Διαχρονική Εξέλιξη στις Αρχές και τα Πρότυπα Οργάνωσης και Διοίκησης των νοσοκομείων. Νομικοί Περιορισμοί και Δυνατότητες.
- Οργάνωση και Διοίκηση Νοσοκομείων στη ΕΕ και ανάδειξη βέλτιστων πρακτικών. Διοίκηση με βάση στόχους.
- Αξιολόγηση Διοικήσεων. Δείκτες λειτουργικής απόδοσης των νοσοκομείων – η διεθνής εμπειρία. Δείκτες ποιότητας υπηρεσιών και προσβασιμότητας από την οπτική των ληπτών. Ο ρόλος των τμημάτων ποιότητας – συνεχιζόμενη εκπαίδευση και έρευνας

Τρόπος αξιολόγησης: Εκπόνηση και παρουσίαση ατομικής ή ομαδικής εργασίας (70% και 30% αντίστοιχα)

4.8 Ανθρώπινο Δυναμικό και Οργανωσιακή Συμπεριφορά στις Υπηρεσίες Υγείας (18 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της ιδιαιτερότητας του υγειονομικού τομέα ως προς τα χαρακτηριστικά της Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού (HHR-Healthcare Human Resources). Μετά το γενικό μάθημα για τη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού που πραγματοποιείται σε προηγούμενη φάση σπουδών, στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να ασχοληθεί αποκλειστικά με το ανθρώπινο δυναμικό του χώρου της υγείας, προκειμένου να γνωρίσουν οι σπουδαστές/στριες τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το διέπουν και το διαφοροποιούν από το υπόλοιπο προσωπικό της Δημόσιας Διοίκησης.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Ο χώρος της Υγείας ήταν ανέκαθεν χώρος όπου η διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού κατείχε σημαντικότερο ρόλο καθώς ο σωστός προγραμματισμός της έχει άμεσο αντίκτυπο στις παρεχόμενες στους ασθενείς υπηρεσίες. Οι σπουδαστές/στριες εισάγονται στις εκσυγχρονιστικές προσπάθειες των τελευταίων ετών όσον αφορά στη διοίκηση των δημόσιων νοσοκομείων, αλλά και στα νεότερα δεδομένα όσον αφορά στο μανάτζμεντ μονάδων υγείας, καθώς και των προβλημάτων που δημιουργούνται εξαιτίας των αλληπάλληλων νομοθετικών αλλαγών στην προσπάθεια ενσωμάτωσης των ευρωπαϊκών στοιχείων και εξελίξεων. Επιπρόσθετα, εισάγεται η έννοια της συνεργασίας (το χτίσιμο λειτουργικών ομάδων και η συνοχή της ομάδας) που συσχετίζεται με την ηγεσία/διοίκηση, αλλά και την ποιότητα των υπηρεσιών στη φροντίδα υγείας. Παράλληλα, εξετάζονται θέματα, όπως: η ενίσχυση της εργασιακής αποτελεσματικότητας, η διαμόρφωση ενός συστήματος αξιολόγησης της απόδοσης, οι σύγχρονες πρακτικές υποκίνησης του προσωπικού, καθώς και η διαχείριση των συγκρούσεων.

Το μάθημα περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες ενότητες προσανατολισμένες στις ιδιαιτερότητες που έχει το προσωπικό που εργάζεται στον τομέα της υγείας:

- Βασικές έννοιες οργανωσιακής θεωρίας.
- Θεωρίες ανθρώπινης συμπεριφοράς και προσδιοριστικοί παράγοντες αυτής.
- Πεδία εφαρμογής της οργανωσιακής συμπεριφοράς. Σύγχρονες προκλήσεις στους οργανισμούς.
- Αξίες, στάσεις, αντίληψη και προσωπικότητα των εργαζομένων.
- Η ψυχολογία των ατομικών διαφορών.
- Το μοντέλο προσωπικότητας των πέντε παραγόντων.
- Συναισθηματική νοημοσύνη.

- Θεωρίες Παρακίνησης. Εφαρμογή αυτών στο οργανωσιακό περιβάλλον.
- Άγχος, επαγγελματική εξουθένωση και απόδοση στον εργασιακό χώρο.
- Οργανωσιακή δομή και περιβάλλον οργανισμών κοινωνικής διοίκησης.
- Προγραμματισμός ανθρώπινου δυναμικού.
- Μοντέλα Οργανωσιακής Κουλτούρας.
- Η Συστημική Προσέγγιση ως Τρόπος Σκέψης του Ηγέτη.
- Θεωρία οργανωσιακής ανάπτυξης.
- Οι φορείς της αλλαγής.
- Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το ανθρώπινο δυναμικό του τομέα της υγείας.

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

4.9 Δημόσια Υγεία (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των σπουδαστών/τριων με τις βασικές έννοιες και τομείς της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, καθώς η Δημόσια Υγεία προσδιορίζεται από το σύνολο των οργανωμένων δραστηριοτήτων της πολιτείας και της κοινωνίας, που είναι επιστημονικά τεκμηριωμένες και αποβλέπουν στην πρόληψη νοσημάτων, στην προστασία και την προαγωγή της υγείας, στην αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευεξίας του πληθυσμού, οι σπουδαστές/στριες καλούνται να έχουν. Ως επιμέρους στόχοι ορίζονται:

- η γνώση τρόπου καταγραφής της υγείας,
- ο εντοπισμός και η επίλυση προβλημάτων υγείας στην κοινότητα,
- η διάγνωση και διερεύνηση προβλημάτων και κινδύνων υγείας στην κοινότητα,
- η πληροφόρηση, ενημέρωση και ενδυνάμωση ανθρώπων σε θέματα υγείας,
- η ενεργοποίηση/ δραστηριοποίηση της κοινότητας στη συμμετοχή δράσεων και στην επίλυση προβλημάτων, η ανάπτυξη πολιτικών και σχεδίων ενδυνάμωσης της ατομικής και κοινοτικής υγείας,
- η επίγνωση των νόμων και των κανονισμών προστασίας της υγείας και της ασφάλειας,
- η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, προσβασιμότητας και ποιότητας των υπηρεσιών υγείας σε ατομικό επίπεδο και σε επίπεδο κοινότητας,
- η έρευνα για εφαρμογή καινοτόμων λύσεων στα προβλήματα Δημόσιας Υγείας,

- ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση υπηρεσιών υγείας,
- η βελτίωση της πληροφόρησης και της γνώσης για την υγεία, η οποία θα παρέχει στους αρμόδιους χάραξης πολιτικής, στους επαγγελματίες στο χώρο της υγείας και στο ευρύ κοινό τα βασικά στοιχεία και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την ενίσχυση της συμμετοχής τους στην προάσπιση και προαγωγή της υγείας.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Σύμφωνα με τον Winslow (1923) «Δημόσια Υγεία είναι η επιστήμη και η τέχνη να προλαμβάνεται η νόσος, να επιμηκύνεται η ζωή, να προάγεται η φυσική υγεία και η αποδοτικότητα του ανθρώπου, μέσα από την οργανωμένη προσπάθεια της κοινωνίας για την εξυγίανση του περιβάλλοντος, τον έλεγχο των λοιμωδών νόσων, την εκπαίδευση κάθε ατόμου στην ατομική υγιεινή, την οργάνωση των ιατρικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών υγείας για την πρώιμη διάγνωση και προληπτική θεραπεία των νόσων και την ανάπτυξη μιας «κοινωνικής μηχανής» που να εξασφαλίζει σε κάθε άτομο ένα επίπεδο ζωής ικανό για τη διατήρηση της υγείας του».

Ενδεικτικά, οι ενότητες που προτείνονται για το μάθημα είναι:

- Αρχές Δημόσιας Υγείας
- Υγεία και Νόσος
- Άτομο, Περιβάλλον και Υγεία
- Αρχές Πρόληψης Μεταδοτικών και μη Μεταδοτικών Νοσημάτων
- Γενική Επιδημιολογία
- Κοινωνιολογία της Υγείας
- Υγιεινή και Ασφάλεια, Δημόσια Υγιεινή, Υγειονομικός Έλεγχος
- Υγιεινή Καταστροφών.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.10 Διαχείριση Κρίσεων στον τομέα της Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να δώσει στους σπουδαστές/στρίες την ευκαιρία να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στην αντιμετώπιση κρίσεων και καταστροφών.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Οι παρούσες συνθήκες, γεωπολιτικές και οικονομικές και ιδίως η τρέχουσα υγειονομική κρίση με την πανδημία, διαμορφώνουν την αναγκαιότητα της Διαχείρισης Κρίσεων στον Τομέα Υγείας ως βασικό παράγοντα εύρυθμης λειτουργίας ενός κοινωνικού συστήματος.

Ενδεικτικά, οι ενότητες που προτείνονται για το μάθημα είναι:

- Στρατηγική Διοίκηση Κρίσεων και Καταστροφών στον Τομέα της Υγείας
- Διαχείριση Έκτακτων Καταστάσεων Δημόσιας Υγείας
- Ένοπλες Συγκρούσεις και Τρομοκρατία
- Κρίσεις στον Τομέα της Υγείας σε Σχολεία, στον Τουρισμό και στον Φαρμακευτικό Κλάδο
- Επικοινωνία στην Διαχείριση Κρίσεων στον Τομέα της Υγείας
- Σχέδια έκτακτων καταστάσεων

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.11 Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η μετάδοση γνώσεων στους/στις σπουδαστές/στριες σχετικά με πολιτικές πρόληψης, αγωγής και προαγωγής της υγείας και περίθαλψης, που επηρεάζουν την εξέλιξη της υγείας ενός συγκεκριμένου πληθυσμού ευθύνης και συναποτελούν το πλαίσιο της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, καθώς και τη διασύνδεση με του υπόλοιπους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης και ολιστικής προσέγγισης της φροντίδας υγείας. Αναλύονται οι έννοιες του Οικογενειακού Γιατρού ως πυλωρού (gatekeeper) του συστήματος υγείας και το σύστημα των παραπομπών. Μελετάται η σύνδεση πολιτικών Δημόσιας Υγείας με την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στο πλαίσιο της Διακήρυξης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας στην Astana (2018). Παράλληλα παρουσιάζονται παραδείγματα και καλές πρακτικές από άλλα συστήματα υγείας αξιολογούνται εθνικές πολιτικές στην κατεύθυνση της ΠΦΥ.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Η διακήρυξη της AlmaAta (1978) και ο χάρτης της Ottawa (1986) σηματοδότησαν μια θεαματική στροφή στη φιλοσοφία για την οργάνωση των υπηρεσιών υγείας και τις αντιλήψεις της διεθνούς κοινότητας, δίνοντας έμφαση στην προαγωγή της υγείας και κάνοντας λόγο για τη «νέα δημόσια υγεία». Ο διατομεακός και διεπιστημονικός χαρακτήρας, η οικολογική κατεύθυνση και η πολιτική δέσμευση για τη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού συνιστούν τα κύρια χαρακτηριστικά της νέας αντίληψης για τη δημόσια υγεία. (WHO 1996)

Βασική συνιστώσα της νέας δημόσιας υγείας αποτελεί η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, η οποία εστιάζεται στην προαγωγή της υγείας μέσω της συνεργασίας μεταξύ όλων των επαγγελματιών υγείας και της τοπικής κοινότητας. Ωστόσο διεθνώς παρατηρείται το φαινόμενο της εννοιολογικής σύγχυσης σχετικά με το ουσιαστικό περιεχόμενο της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Μερικοί συγχέουν την πρωτοβάθμια φροντίδα για την υγεία με την πρωτοβάθμια κλινική ιατρική, άλλοι θεωρούν ότι είναι παροχή υπηρεσιών η οποία απευθύνεται κυρίως σε φτωχές αγροτικές περιοχές ή αναπτυσσόμενες χώρες, ενώ κάποιοι άλλοι τη θεωρούν ως μια φθηνή εναλλακτική λύση.

Στην πραγματικότητα, η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας υπερβαίνει το συμβατικό πλαίσιο παροχής κλινικής και φαρμακευτικής θεραπείας και περιλαμβάνει δραστηριότητες που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία, το περιβάλλον και τη διατροφή. Από οργανωτική και λειτουργική άποψη, η ΠΦΥ αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του συστήματος υγείας, με την έννοια ενός ολοκληρωμένου, συνεχούς και διακεκριμένου μέρους των υπηρεσιών υγείας, στο οποίο ο γενικός γιατρός παίζει έναν διευρυμένο ρόλο στο πλαίσιο διατομεακής δράσης και διεπιστημονικής συνεργασίας.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες όσον αφορά την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ):

- Οριοθέτηση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ),
- Η στρατηγική για την ΠΦΥ του ΠΟΥ.
- Οι κατευθυντήριοι άξονες των πολιτικών παγκοσμίως.
- Διαμόρφωση πολιτικών δημόσιας υγείας-Βασικά Εργαλεία Δημόσιας Υγείας
- Οργανωτικά στοιχεία στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας: α) Οικογενειακός Γιατρός β) Κέντρα Υγείας, γ) Ομάδες Υγείας και Επαγγελματίες Υγείας, δ) Φροντίδα κατ'οίκον-αυτοφροντίδα, ε) Μακροχρόνια και ανακουφιστική Φροντίδα.
- Πρότυπα Μοντέλα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

- Θεσμικό πλαίσιο και παρεμβάσεις – Οι εμπλεκόμενοι Οργανισμοί και η παροχή ΠΦΥ (ΕΣΥ, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί) – ΠΦΥ και Τοπική Αυτοδιοίκηση – Στελέχωση ΠΦΥ – Τάσεις και προοπτικές στην ΠΦΥ.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.12. Ψυχική Υγεία και Εξαρτήσεις (18 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι η μετάδοση γνώσεων στους/στις σπουδαστές/στριες σχετικά με τις δημόσιες πολιτικές πρόληψης, θεραπείας και αποκατάστασης της ψυχικής υγείας του ατόμου και της κοινότητας, καθώς επίσης και οι πολιτικές αντιμετώπισης των εξαρτήσεων. Στο συγκεκριμένο μάθημα αναλύονται οι πολιτικές που εφαρμόζονται, οι θεσμοί που διαμορφώνονται και το δίκαιο που θεσπίζεται τόσο σε διεθνές / ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο δίνεται έμφαση στην κατανόηση της σημασίας του ρόλου ανάπτυξης αποκεντρωμένων και τομεοποιημένων κοινοτικών υπηρεσιών, αλλά και μονάδων περίθαλψης και φροντίδας ψυχικής υγείας στη λειτουργία του συστήματος παροχής ψυχικής υγείας, η σύνδεση με την πρωτοβάθμια φροντίδα και τη δημόσια υγεία, καθώς και η μετάβαση σε μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και θεραπευτικές κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης. Παράλληλα, εξετάζονται η θεσμοθέτηση και η νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Αντιστοίχως, εξετάζονται και τα θέματα των εξαρτήσεων. Τέλος, παρουσιάζονται παραδείγματα και καλές πρακτικές.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Ψυχική υγεία και εξαρτήσεις αποτελούν τους δύο κατεξοχήν πυλώνες κοινωνικού προσανατολισμού του συστήματος υγείας σε ομάδες του πληθυσμού που χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας.

Ενδεικτικά οι ενότητες για την **Ψυχική Υγεία** είναι:

- Εννοιολογικοί προσδιορισμοί / Περιγραφή των υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Σύγχρονο θεραπευτικό υπόδειγμα (πρόληψη-θεραπεία-ψυχοκοινωνική αποκατάσταση)
- Εμπέδωση της κοινοτικής ψυχιατρικής
- Το θεσμικό – νομικό πλαίσιο
- Υφιστάμενη κατάσταση και προοπτικές

- Τομεοποιημένη δικτύωση
- Νέο θεσμικό πλαίσιο διοίκησης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Χρηματοδότηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Αξιολόγηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Δικαιώματα ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Ενδεικτικά, οι ενότητες για τις **Εξαρτήσεις**:

- Στρατηγικές
- Σχέδια Δράσης
- Μορφές Εξαρτήσεων
- Μείωση της Βλάβης
- Θεραπεία
- Κοινωνική ένταξη
- Πρόληψη

Τρόπος αξιολόγησης: Επάρκεια

4.13 Η ποιότητα στις υπηρεσίες Υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους/τις σπουδαστές/στρίες στις βασικές αρχές και στις σύγχρονες τάσεις της διοίκησης της ποιότητας στον τομέα της υγείας. Επιδίωξη του μαθήματος είναι οι σπουδαστές/στρίες

- να γνωρίζουν τις σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις για την Ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας
- να γνωρίζουν τα συστήματα διοίκησης ποιότητας και να αξιολογούν τις δυνατότητες εφαρμογής τους στην υγεία
- να αποκτήσουν την ικανότητα διασύνδεσης και εφαρμογής των συστημάτων αυτών με σημαντικούς τομείς λειτουργίας των Νοσοκομείων

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Η ποιότητα αποτελεί στρατηγικό στόχο για τις σύγχρονες επιχειρήσεις και οργανισμούς και αδιαπραγμάτευτη αξία για τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες:

- Ορισμοί και Ιστορική Αναδρομή
- Σύγχρονες Τάσεις για την Ποιότητα στην Υγεία
- Συστήματα Διοίκησης Ποιότητας και Ασφάλειας με Εφαρμογή στον Τομέα της Υγείας
- Ολική Ποιότητα και Διεθνείς Οργανισμοί Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην Υγεία
- Σύνδεση της Διοίκησης Ποιότητας με τις Πολιτικές Υγείας.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.14 Επικοινωνία στις Υπηρεσίες Υγείας (14 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους/τις σπουδαστές/στρίες στις βασικές αρχές της επικοινωνίας στον ευαίσθητο χώρο της υγείας. Η αποτελεσματική επικοινωνία αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή διοίκηση των μονάδων υπηρεσιών υγείας. Επίσης, αποτελεί γέφυρα ανάμεσα στους στόχους, στα πρότυπα απόδοσης και στην ικανοποίηση των εργαζομένων και αυτό καλούνται οι σπουδαστές/στρίες να εφαρμόσουν και να ενστερνιστούν.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Στην υγειονομική περίθαλψη, η ανθρωποκεντρική φροντίδα υγείας (person-centered care) είναι αυτή όπου οι ασθενείς συμμετέχουν ενεργά στη δική τους ιατρική περίθαλψη σε στενή συνεργασία με τους επαγγελματίες υγείας. Μερικές φορές συγγενείς συμπεριλαμβάνονται επίσης στη δημιουργία του σχεδίου υγείας. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη αυτή η διάσταση στη χάραξη και υλοποίηση στρατηγικών υγείας. Επιπλέον, η επικοινωνία, τόσο με τους επαγγελματίες υγείας, όσο και με τους λήπτες υπηρεσιών υγείας, αποτελεί ένα βασικό στοιχείο που προσδιορίζει την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων πολιτικών.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες:

- Ατομοκεντρικότητα στην παροχή υπηρεσιών υγείας
- Ισότητα
- Επικοινωνία με Ευάλωτες και Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες
- Σύγχρονες Τάσεις για την Επικοινωνία στην Υγεία
- Τρόποι αποτελεσματικής επικοινωνίας ανά κοινό-στόχο
- Διαπολιτισμική επικοινωνία.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση σε μελέτη περίπτωσης

4.15. Έλεγχος στους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας (12+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Στόχος του μαθήματος είναι ο εξοπλισμός των στελεχών με κατάλληλα γνωστικά εργαλεία και πληροφορίες, ώστε να εντοπίζουν ενδείξεις απάτης/διαφθοράς (redflags), όπως και τις μορφές (fraud–corruptionschemes) τους στον τομέα της υγείας και, συνακόλουθα, να συμβάλλουν στην πρόληψη ή/και καταστολή των φαινομένων αυτών, με την ανάπτυξη κατάλληλων πολιτικών Καταπολέμησης της Απάτης/Διαφθοράς σε Φορείς Παροχής Υπηρεσιών Υγείας. Παράλληλα, επιδιώκεται η κατάρτιση και για τον εσωτερικό έλεγχο διαδικασιών σε Φορείς Παροχής Υπηρεσιών Υγείας.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Οι υπηρεσίες υγείας, αποτελούν έναν από τους πρώτους τομείς σε διαφθορά στο ελληνικό δημόσιο. Ο εξωτερικός και εσωτερικός έλεγχος στους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας, αποτελεί βασική πρόκληση για την αναδιοργάνωση του συστήματος υγείας.

Το μάθημα περιλαμβάνει, ενδεικτικά, τις ακόλουθες ενότητες προσανατολισμένες στον τομέα της υγείας:

- Έννοιες και είδη απάτης και διαφθοράς
- Αιτίες Μέθοδοι αυτοσυργίας – Προφίλ αυτοσυργιών
- Έννοια και είδη των ενδείξεων απάτης
- Πληροφορία και καταγγελία σε εθνικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο
- Πυλώνες ανάπτυξης πολιτικών κατά της διαφθοράς σε φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας
- Εσωτερικός Έλεγχος
- Μελέτη περιπτώσεων με επισήμανση ενδείξεων και διεξαχθείσας έρευνας εντοπισμού απάτης/διαφθοράς, εσωτερικού ελέγχου.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

4.16 Συστήματα πληροφορικής υπηρεσιών υγείας (16+2 ώρες)

Σκοπός και στόχος

Σκοπός του εργαστηριακού μαθήματος είναι η παρουσίαση των εφαρμογών της πληροφορικής στον τομέα της Υγείας. Επιδιώκεται οι σπουδαστές/στρίες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες όσον αφορά της εν λόγω εφαρμογές και συνείδηση της αναγκαιότητας της καινοτομίας και της διαλειτουργικότητας, αλλά και της σημασίας της αξιοποίησης των δεδομένων και παροχής αναφορών.

Συνοπτική περιγραφή και θεματικές ενότητες

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός ιδιαίτερα στον τομέα της υγείας αποτελεί μια πρόκληση, την οποία θα κληθούν να αντιμετωπίσουν και μάλιστα επιτυχώς τα στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου να αναδιοργανώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας αποδοτικά και αποτελεσματικά.

Οι ενότητες του μαθήματος είναι ενδεικτικά οι ακόλουθες:

- Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα Νοσοκομείων –ΟΠΣΝ
- Κωδικοποιήσεις και Ιατρικά Πληροφοριακά Συστήματα
- Ιατρικές εικόνες, Υπηρεσίες Τηλεματικής στις Μονάδες Υγείας
- Ηλεκτρονική Υγεία (e–Health)
- Ηλεκτρονική χαρτογράφηση και καταγραφή υγειονομικών δεδομένων
- Σύστημα Επιχειρησιακής Ευφυΐας (BI–Health)
- Ατομικός Ηλεκτρονικός Φάκελος Υγείας
- Διαλειτουργικότητα ψηφιακών εφαρμογών στην Υγεία
- Θέματα Ασφάλειας Π.Σ και δεδομένων.

Τρόπος αξιολόγησης: Γραπτή εξέταση (φάκελος περίπτωσης)

5. ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ¹⁰

Οι τελικές εργασίες ανατίθενται στους σπουδαστές/στρίες μετά την ολοκλήρωση της Ειδικής Φάσης Σπουδών και ο συνολικός χρόνος που διατίθεται για την εκπόνησή τους είναι δύο μήνες. Η εκπόνηση εκ μέρους των σπουδαστών/στριών τελικής εργασίας αποσκοπεί στην ολοκλήρωση των σπουδών τους με τον πλέον γόνιμο τρόπο, μέσα από την άρτια και ολοκληρωμένη προσέγγιση ενός σημαντικού ζητήματος για τη Δημόσια Διοίκηση.

Έχοντας υπόψη ότι για τις τελικές εργασίες των σπουδαστών/στριών στην ΕΣΔΔΑ, αναζητούνται θεματικές ενδιαφέροντος της Δημόσιας Διοίκησης και ζητείται, μεταξύ άλλων, η διατύπωση προτάσεων επίλυσης υφιστάμενων προβλημάτων, η αναδιαμόρφωση δημόσιων πολιτικών ή η εισήγηση για εισαγωγή νέων διοικητικών πρακτικών, οι Τελικές Εργασίες κατηγοριοποιούνται σε τρεις ενότητες (που δυνάμει λειτουργούν συνδυαστικά):

- Εργασίες – μελέτες περίπτωσης που εξετάζουν, λόγου χάρη, κριτικά τα δεδομένα ενός συγκεκριμένου ζητήματος ή τη λειτουργία μιας υπηρεσίας ή την υλοποίησης μιας πολιτικής.
- Εργασίες ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης δημόσιων πολιτικών.
- Εργασίες βιβλιογραφικής επισκόπησης μοντέλων άσκησης συγκεκριμένων πολιτικών και / ή διοικητικών πρακτικών.

Η αξιολόγηση–βαθμολόγηση των Τελικών Εργασιών διέπεται από τις αρχές της αξιοκρατίας, της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας, ενώ τα σταθμισμένα κριτήρια αξιολόγησης–βαθμολόγησης προσδιορίζονται με σαφήνεια σε οδηγίες που δίνονται σε όλους τους εμπλεκόμενους/ες στην διαδικασία.

Επιπλέον, η Σχολή δεσμεύεται από μία σειρά γενικών αρχών και κριτηρίων όσον αφορά την επιλογή των μελών των τριμελών επιτροπών αξιολόγησης των Τελικών Εργασιών, τόσο σε επίπεδο προτάσεων όσο και στο τελικό στάδιο λειτουργίας αυτών των επιτροπών.

---

¹⁰ Υποστήριξη έως έξι (6) ώρες για τον επιβλέποντα της Τελικής Εργασίας κάθε σπουδαστή/σπουδάστριας
Αξιολόγηση δύο (2) ώρες ανά μέλος της εξεταστικής Επιτροπής της Τελικής Εργασίας κάθε σπουδαστή/σπουδάστριας
Παρουσίαση μία (1) ώρα ανά μέλος της εξεταστικής Επιτροπής της Τελικής Εργασίας κάθε σπουδαστή/σπουδάστρια

6. ΦΑΣΗ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ

Η φάση διορισμού, διάρκειας ενός μήνα, αποσκοπεί στην προετοιμασία των σπουδαστών-στριών για τη μετάβασή τους από την ΕΣΔΔΑ στο εργασιακό περιβάλλον της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Λαμβάνοντας υπόψη τη μετάβαση αυτή, κατά τη διάρκεια της φάσης διορισμού πραγματοποιείται το εργαστήριο «**Σύνθεση / επεξεργασία υπηρεσιακού φακέλου**» (διάρκειας 21 ωρών) για όλα τα Τμήματα. Παράλληλα, δύναται να πραγματοποιούνται εργαστήρια ανάπτυξης προσωπικών δεξιοτήτων ή / και προσομοίωσης σε απαιτητικές καταστάσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης. Τα εργαστήρια προσομοίωσης μπορούν να πραγματοποιούνται είτε στο ΕΚΔΔΑ είτε σε άλλους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης όπου θα εργαστούν οι σπουδαστές/στρίες της ΕΣΔΔΑ.

Το αντικείμενο των εργαστηρίων αυτών, πραγματοποιείται διατμηματικά ή ανά Τμήμα εξειδίκευσης και είναι άμεσα συνδεδεμένο με τα διακυβεύματα της μελλοντικής εργασίας των σπουδαστών/στριών.

Στο ίδιο πνεύμα, τοποθετείται και η ενημέρωση των σπουδαστών/στριών σχετικά με τις θέσεις διορισμού τους από εν υπηρεσία απόφοιτους/ες παλαιότερων σειρών, η οποία πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ένωση Αποφοίτων (ΕΝΑΠ).

7. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

Οι συντελεστές βαρύτητας της Ειδικής Φάσης Σπουδών στην τελική βαθμολογία, διαμορφώνονται από τους επιμέρους κύκλους εκπαίδευσης που περιλαμβάνει, ως εξής:

1. Α΄ και Β΄ κύκλος Μαθημάτων Εξειδίκευσης (συντελεστής βαρύτητας βαθμολογίας 45%),
2. Πρακτική Εκπαίδευση (συντελεστής βαρύτητας βαθμολογίας 10%) και
3. Τελικές εργασίες των εκπαιδευομένων (συντελεστής βαρύτητας βαθμολογίας 15%)

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)
Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Ταύρος
τηλ: 210. 34 96 225-6, fax: 210. 34 28 042,

www.ekdd.gr